

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

MAGISTRSKO DELO

**ANALIZA VSEBINE POSLOVNEGA POROČILA V JAVNEM
SEKTORJU – PRIMER IZBRANEGA VISOKOŠOLSKEGA
JAVNEGA ZAVODA**

Ljubljana, julij 2018

JANINA TURK

IZJAVA O AVTORSTVU

Podpisana Janina Turk, študentka Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, avtorica predloženega dela z naslovom Analiza vsebine poslovnega poročila v javnem sektorju – primer izbranega visokošolskega javnega zavoda, pripravljenega v sodelovanju s svetovalko doc. dr. Barbaro Mörec

IZJAVLJAM

1. da sem predloženo delo pripravila samostojno;
2. da je tiskana oblika predloženega dela istovetna njegovi elektronski obliki;
3. da je besedilo predloženega dela jezikovno korektno in tehnično pripravljeno v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, kar pomeni, da sem poskrbela, da so dela in mnenja drugih avtorjev oziroma avtoric, ki jih uporabljam oziroma navajam v besedilu, citirana oziroma povzeta v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani;
4. da se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del (v pisni ali grafični obliki) kot mojih lastnih – kaznivo po Kazenskem zakoniku Republike Slovenije;
5. da se zavedam posledic, ki bi jih na osnovi predloženega dela dokazano plagiatorstvo lahko predstavljalo za moj status na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani v skladu z relevantnim pravilnikom;
6. da sem pridobila vsa potrebna dovoljenja za uporabo podatkov in avtorskih del v predloženem delu in jih v njem jasno označila;
7. da sem pri pripravi predloženega dela ravnala v skladu z etičnimi načeli in, kjer je to potrebno, za raziskavo pridobila soglasje etične komisije;
8. da soglašam, da se elektronska oblika predloženega dela uporabi za preverjanje podobnosti vsebine z drugimi deli s programsko opremo za preverjanje podobnosti vsebine, ki je povezana s študijskim informacijskim sistemom članice;
9. da na Univerzo v Ljubljani neodplačno, neizključno, prostorsko in časovno neomejeno prenašam pravico shranitve predloženega dela v elektronski obliki, pravico reproduciranja ter pravico dajanja predloženega dela na voljo javnosti na svetovnem spletu preko Repozitorija Univerze v Ljubljani;
10. da hkrati z objavo predloženega dela dovoljujem objavo svojih osebnih podatkov, ki so navedeni v njem in v tej izjavi.

V Ljubljani, dne 03.07.2018

Podpis študentke: _____

KAZALO

UVOD	1
1 DELOVANJE JAVNIH ZAVODOV V SLOVENIJI.....	3
1.1 Opredelitev in namen	3
1.2 Financiranje	4
1.3 Posebnosti računovodstva.....	6
2 LETNO POROČILO JAVNEGA ZAVODA	9
2.1 Računovodsko poročilo javnega zavoda.....	13
2.2 Poslovno poročilo javnega zavoda.....	17
2.2.1 Poročilo o doseženih ciljih in rezultatih	20
2.2.2 Izjava o oceni notranjega nadzora javnih financ	25
3 ANALIZA POSLOVNIH POROČIL IZBRANIH ČLANIC UNIVERZE V LJUBLJANI.....	27
3.1 Univerza v Ljubljani	27
3.2 Analiza izbranih poslovnih poročil	29
3.2.1 Predstavitev članic.....	31
3.2.2 Raziskovalna dejavnost	33
3.2.1 Študijska dejavnost.....	37
3.2.2 Knjižnična in založniška dejavnost	41
3.2.3 Zaposleni	43
3.2.4 Študenti.....	47
3.2.5 Infrastruktura	51
3.2.6 Kakovost.....	54
3.2.7 Sodelovanje z okoljem in družbena odgovornost	57
3.2.8 Poročilo o doseženih ciljih in rezultatih	59
3.2.9 Obseg poročanja v poslovnem poročilu glede na velikost članic	65
SKLEP.....	67
LITERATURA IN VIRI	68
PRILOGE	71

KAZALO TABEL

Tabela 1: Vsebinska členitev Slovenskih računovodskih standardov	8
Tabela 2: Priporočljiva vsebina splošnega dela poslovnega poročila visokošolskega zavoda	18
Tabela 3: Zahtevana vsebina poročila o doseženih ciljih in rezultatih	20
Tabela 4: Statistični podatki izbranih članic	30
Tabela 5: Predstavitev	32
Tabela 6 Raziskovalna dejavnost	34
Tabela 7: Študijska dejavnost.....	38
Tabela 8: Knjižnična in založniška dejavnost	41
Tabela 9: Zaposleni	45
Tabela 10: Študenti.....	49
Tabela 11: Upravljanje s stvarnim premoženjem.....	52
Tabela 12: Kakovost.....	55
Tabela 13: Odnosi z javnostjo in družbena odgovornost	58
Tabela 14: Poročilo o doseženih ciljih in rezultatih	64

KAZALO SLIK

Slika 1: Obseg poročanja o raziskovalni dejavnosti glede na prihodke ARRS	36
Slika 2: Obseg poročanja o študijski dejavnosti glede na višino prihodkov MIZŠ	40
Slika 3: Obseg poročanja o knjižnični in založniški dejavnosti glede na prihodke za študijsko in raziskovalno dejavnost	43
Slika 4: Obseg poročanja o zaposlenih glede na število zaposlenih na podlagi števila vpisanih študentov.....	47
Slika 5: Obseg poročanja o študentih glede na število vpisanih	51
Slika 6: Obseg poročanja o upravljanju s stvarnim premoženjem glede na višino dolgoročnih sredstev in sredstev v upravljanju.....	54
Slika 7: Obseg poročanja o kakovosti glede na celotne prihodke.....	57
Slika 8: Obseg poročanja o odnosih z javnostjo in o družbeni odgovornosti glede celotne prihodke	59
Slika 9: Obseg poročanja o doseženih ciljih in rezultatih glede na celotne prihodke.....	65
Slika 10: Obseg poročanja vseh možnih informacij v poslovnem poročilu glede na celotne prihodke.....	66

KAZALO PRILOG

Priloga 1: Izjava o oceni notranjega nadzora javnih financ	1
--	---

UVOD

Letno poročilo je najpomembnejša periodična listina, s katero poslovodstvo organizacije komunicira s svojimi uporabniki (Bajuk Mušič, 2017a). Sestavljeno je iz poslovnega in računovodskega dela, kjer so prikazani poslovanje organizacije, njen resničen in pošten finančni položaj, morebitna tveganja pri poslovanju, uspešnost njenega delovanja ter nekatere druge informacije. Obseg letnega poročila je običajno odvisen od velikosti organizacije; vsebina je prilagojena dejavnosti. Napisano mora biti tako, da bralcu omogoča sprejemanje kakovostnih odločitev, zato je za poslovodstvo pomembno, da pozna in razume potrebe različnih interesnih skupin.

Sestava računovodskega poročila je za proračunske uporabnike določena v Zakonu o računovodstvu ((ZR), Ur. l. RS, št. 23/1999). Računovodski izkazi so opredeljeni v Pravilniku o sestavljanju letnih poročil za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava ((Pravilnik o sestavljanju letnih poročil), Ur. l. RS, št. 115/2002). Upoštevanje omenjenih aktov omogoča primerljivost podatkov v računovodskem poročilu med leti in med različnimi uporabniki. Niso pa samo računovodske informacije tiste, ki zainteresiranim bralcem omogočajo sprejemanje kakovostnih odločitev (Merkley, 2014). Del letnega poročila je tudi poslovno poročilo. Njegova vsebina je v veliki meri posledica odločitev poslovodstva, saj zakon določa le nekaj obveznih sestavin.

Zaradi razlike v namenu ustanovitve in načinu financiranja med organizacijami javnega in zasebnega sektorja so tudi letna poročila proračunskih uporabnikov drugačna od tistih, ki jih objavijo gospodarske družbe. Maksimovič (2007) ugotavlja, da so letna poročila javnih zavodov namenjena predvsem pristojnemu organu (financerju). Zaradi tega pogosto vsebujejo le obvezne sestavine, ne pa tudi tistih, ki bi utegnile zanimati tudi ostale interesne skupine, kot so npr. zaposleni in uporabniki javnih storitev. Tu velja omeniti, da je za veliko javnih zavodov poleg opravljanja javne službe značilno tudi delovanje na trgu. To jih postavlja ob bok gospodarskim družbam, ki ob koncu poslovnega leta predstavijo obsežna letna poročila. Njihovo poslovodstvo obveznost poročanja in javne objave letnega poročila izkoristi za prikaz organizacije v najboljši luči. Letno poročilo namreč velja za eno najbolj uveljavljenih komunikacijskih orodij, s katerim je mogoče celovito predstaviti dosedanje poslovanje in načrte za prihodnost. V nasprotju s takimi gospodarskimi družbami se mnogo javnih zavodov drži le obveznega okvira poročanja, a s tem ne omogoča sprejemanja kakovostnih odločitev zunanjih uporabnikov.

Povrh vsega bi pri proračunskih uporabnikih, ki opravljajo enako dejavnost in so izpostavljeni enakim tveganjem pri poslovanju, pričakovali, da bodo v svojih poslovnih poročilih razkrivali podobne informacije. Tako bi bralci lahko poleg računovodskih informacij med različnimi proračunskimi uporabniki primerjali tudi druge, tj. nefinančne podatke, s pomočjo katerih lahko ocenimo uspešnost, učinkovitost in kakovost poslovanja. Tak primer je univerzitetni visokošolski zavod, v okviru katerega delujejo t. i. članice, ki so fakultete in umetniške akademije. Te v okviru Nacionalnega programa visokega šolstva

v pravnem prometu nastopajo v imenu in za račun univerze. Univerza prek njih izvaja izobraževalno, znanstvenoraziskovalno in umetniško dejavnost. Članicam pa ni skupna le dejavnost, ampak se soočajo tudi s podobnimi tveganji. Ker poslovna poročila članic predstavljajo tudi podlago za sestavo poslovnega poročila univerze (npr. 54. člen Pravilnika o računovodstvu Univerze v Ljubljani), smemo pričakovati, da bodo članice pri sestavljanju le-teh sledile enakim smernicam.

Pregledali smo letna poročila nekaterih javnih zavodov s področja vzgoje in izobraževanja, ki jih lahko najdemo na spletni strani Agencije Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve. V nasprotju s pričakovanji smo ugotovili, da obstajajo razlike celo v interpretaciji obveznih sestavin, ki jih določajo Zakon o javnih financah ((ZJF), Ur. l. RS, št. 11/2011) in njemu podrejeni podzakonski predpisi. Po hitrem pregledu smo ugotovili, da je razkritja v poslovnih poročilih različnih javnih zavodov težko primerjati med seboj. Zato me je zanimalo, ali obstajajo razlike tudi pri poročanju institucij, ki imajo skupno matično organizacijo. To so npr. članice Univerze v Ljubljani, ki opravljajo enako dejavnost ter se srečujejo z enakimi tveganji.

Namen magistrskega dela je zato ugotoviti, v kolikšni meri se informacije v poslovnih poročilih razlikujejo med subjekti javnega sektorja, za katere bi glede na njihovo dejavnost, poslovno in pravno organizacijo dela pričakovali, da podajajo podobna razkritja.

Cilji magistrskega dela so:

- proučiti delovanje javnih zavodov v Sloveniji;
- analizirati zakonodajo in ugotoviti, katere so obvezne sestavine letnega poročanja za javne zavode;
- ugotoviti lastnosti kakovostnega poslovnega poročila in
- proučiti primerljivost poslovnih poročil izbranih članic Univerze v Ljubljani.

V prvem delu magistrskega dela smo z analizo veljavne zakonodaje izluščili sestavine obveznega letnega poročanja za javne zavode. S pomočjo tuje in domače literature smo predstavili, kakšna je vsebina kakovostnih poslovnih poročil. V drugem delu magistrskega dela smo predstavili razlike in podobnosti v poročanju podatkov v poslovnem poročilu med članicami Univerze, pri katerih bi bilo zaradi skupnih lastnosti, kot so matična univerza, dejavnost in izpostavljenost tveganjem, smiselno pričakovati podobno vsebino tega poročila.

Za analizo smo izbrali poslovna poročila za leto 2016, objavljena na spletni strani Agencije Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (v nadaljevanju AJ PES), ki so jih predložile naslednje članice Univerze v Ljubljani:

- Akademija za gledališče, radio, film in televizijo,
- Ekonomska fakulteta,
- Fakulteta za elektrotehniko,

- Fakulteta za šport,
- Filozofska fakulteta,
- Medicinska fakulteta in
- Pravna fakulteta.

1 DELOVANJE JAVNIH ZAVODOV V SLOVENIJI

1.1 Opredelitev in namen

Javni sektor je del družbenega sistema v vsaki državi in ima praviloma pomembno vlogo v bruto domačem proizvodu (Maher, 2011). Njegova največja značilnost je to, da ni ustvarjen z namenom doseganja dobička, ampak z namenom zadovoljevanja širših potreb državljanov na področjih, kjer tržni mehanizmi niso dovolj učinkoviti (Flynn, 2014).

Javni sektor sestavljajo državni organi in uprave samoupravnih lokalnih skupnosti, javne agencije, javni skladi, javni zavodi in javni gospodarski zavodi ter druge osebe javnega prava (2. točka 1. člena Zakona o javnih uslužbencih (ZJU), Ur.l. RS, št. 63/2007). Krovni zakon, ki se ukvarja s statusnim vprašanjem javnih zavodov, je Zakon o zavodih ((ZZ), Ur. l. RS, št. 12/1991). Ta v 1. členu določa, da so zavodi organizacije, ki se ustanovijo z namenom opravljanja dejavnosti vzgoje in izobraževanja, znanosti, kulture, športa, zdravstva, socialnega varstva, otroškega varstva, invalidskega varstva, socialnega zavarovanja ali drugih dejavnosti, pri čemer je pomembno, da cilj opravljanja dejavnosti ni pridobivanje dobička. Javni zavod sicer lahko poleg javne službe opravlja tudi gospodarsko dejavnost, vendar le v primeru, če ta predstavlja podporno dejavnost javni službi (18. člen ZZ).

Posebnost javnih zavodov se kaže tudi v doseganju poslovnega rezultata. Ti namreč niso ustanovljeni z namenom doseganja dobička, tj. presežka prihodkov nad odhodki. Hkrati morajo poslovati dovolj racionalno, da ne ustvarijo izgube. Če javni zavod kljub temu ob koncu poslovnega leta ugotovi dobiček, ga ne more razporediti po svoji presoji, ampak ga sme v skladu 48. členom ZZ uporabiti le za opravljanje in razvoj dejavnosti, za katero je bil ustanovljen.

Čeprav presežek prihodkov nad odhodki ne more biti porabljen za opravljanje tržne dejavnosti, pa Maher (2011) pravi, da obstaja več razlogov za delovanje javnih zavodov na trgu. Poleg tega, da na ta način javni zavod dopolnjuje temeljno dejavnost (npr. izdajanje strokovne literature v okviru javnih visokošolskih zavodov kot podpora pedagoškemu procesu), stremi še k polni izkoriščenosti zmogljivosti resursov in pridobiva dodatne vire financiranja. Tako lahko osnovna šola v popoldanskem času odda telovadnico v najem športnemu društvu. Trpin (2007) v zvezi s tem opozarja na možnost nastanka nelojalne konkurence do ponudnikov, ki take storitve izvajajo samostojno na trgu. Osnovno dejavnost javnih zavodov namreč financira država oziroma lokalna skupnost, ti pa z

danimi sredstvi poleg javne službe izvajajo še tržno dejavnost. S tega vidika je potrebno posebno skrb nameniti 9. členu ZR, ki narekuje, da morajo javni zavodi spremljati poslovanje, ki se nanaša na opravljanje javne službe, ločeno od poslovanja, vezanega na prodajo blaga in storitev na trgu. Tak način omogoča preverjanje namembnosti, gospodarnosti in učinkovitosti porabe javnih sredstev. Korpič Horvat (2004) poudarja, da je evidentiranje stroškov glede na vrsto dejavnosti pomembno tudi zaradi kalkulacije cen. S tem namreč preprečimo, da bi stroške tržne dejavnosti krili z javnimi sredstvi. Pravilna razmejitev stroškov po dejavnostih tako izenači položaj javnega zavoda v primerjavi z ostalimi gospodarskimi subjekti, ki nastopajo na trgu.

1.2 Financiranje

Javni zavodi pridobivajo sredstva za delovanje iz različnih virov, in sicer (48. člen ZZ):

- iz proračuna,
- iz prodaje blaga in storitev na trgu ter
- iz drugih virov (npr. dotacije, donacije ipd.).

Podrobnejše členitve virov financiranja za javne zavode ZZ ne določa. V splošnem velja, da lahko glede na vir financiranja dejavnost javnih zavodov razdelimo v tri skupine, in sicer na (Zver, 2003):

- dejavnost javne službe, ki se financira iz javnih virov (npr. dejavnost izvajanja rednega študijskega programa na fakulteti);
- dejavnost javne službe, ki se financira iz nejavnih virov (npr. dejavnost izvajanja izrednega študijskega programa na fakulteti) in
- tržno dejavnost, ki ne sodi v javno službo (npr. oddajanje prostorov v najem).

Financiranje javne službe iz javnih sredstev temelji na potrjenih in finančno ovrednotenih programih ter se izvaja mesečno na podlagi zahtevkov, ki jih izda javni zavod pristojnemu ministrstvu (Bagon in drugi, 2006). V zvezi s financiranjem javnih zavodov Bagon in drugi (2006) izpostavljajo dve posebnosti, in sicer na področju visokega šolstva in na področju raziskovalne dejavnosti.

Za financiranje visokega šolstva je značilno, da se univerzi določijo sredstva za opravljanje celotne dejavnosti - upravni odbor univerze razdeli sredstva po posameznih članicah. Skupni obseg dodeljenih sredstev se določi na podlagi realizacije preteklega leta. Upravni odbor univerze sprejme tudi posebna merila, ki določajo, kolikšen del sredstev se nameni za študijsko dejavnost, kolikšen del pa za interesno dejavnost študentov, razvojne naloge in investicije.

Na področju znanstveno-raziskovalne dejavnosti se financiranje javne službe izvaja na dva načina, in sicer kot financiranje ustanoviteljskih obveznosti in financiranje posameznih

raziskovalnih projektov. Financiranje ustanoviteljskih obveznosti poleg investicijskih vlaganj predstavljajo tudi stalni stroški upravljanja, stalni stroški za financiranje instrumentalnih centrov in zbirk ter stalni stroški javnih zavodov, katerih infrastrukturna dejavnost je pogoj za opravljanje raziskovalne dejavnosti.

Javni zavod lahko financirajo tudi uporabniki storitev javne službe. Ti uporabniki plačajo storitev bodisi v celoti bodisi delno; včasih so zaradi socialnih razlogov tudi oproščeni plačila (Bagon in drugi, 2006). Na podlagi 48. člena ZZ je mogoče sklepati, da ustanovitelj ob ustanovitvi javnega zavoda odloči o tem, ali bodo uporabniki prejeli storitev javne službe brez plačila, ker se bo ta v celoti financirala iz javnih virov, ali pa bodo morali zanjo delno ali v celoti sami plačati. Janc (2004) opozarja, da je ustanovitelj dolžan javnemu zavodu zagotoviti vse pogoje za gospodarno, učinkovito ter profesionalno izvajanje javne službe ne glede na to, ali bodo uporabniki za storitev tudi sami plačali ali ne. To se po njenem mnenju najlažje zagotovi z določenimi normativi glede poslovnih prostorov, števila zaposlenih, potrebnih materialnih sredstev ipd., ki predstavljajo osnovo za določitev financiranja iz proračuna oziroma financiranja iz trga.

Glavni namen javnega zavoda pa ni doseganje presežka prihodkov nad odhodki, ampak uresničevanje javnega interesa. Ker pa za obveznosti javnega zavoda (poleg njega samega) odgovarja tudi ustanovitelj (49. člen ZZ), mora javni zavod kot dober gospodar vseeno stremeti k temu, da ustvarja pozitiven poslovni rezultat. Posebej pri prodaji blaga in storitev na trgu mora javni zavod delovati tako, da ob koncu poslovnega leta ne izkazuje izgube. Ta bi se namreč morala pokrivati iz javnih sredstev, kar pa ni dovoljeno (Korpič Horvat, 2004).

Prepletanje javne službe in tržne dejavnosti tako zahteva poseben način spremljanja in evidentiranja prihodkov in odhodkov javnega zavoda. Glede porabe javnih sredstev v javnih zavodih se zato v literaturi (Bagon in drugi, 2006; Janc, 2004; Zver, 2003) pojavljajo tri vprašanja, in sicer:

- ali sredstva za plače zaposlenih, pridobljena iz proračuna, dejansko pokrivajo stroške dela, ki so nastali v okviru javne službe, ne pa tudi tistih, ki so nastali pri tržni dejavnosti;
- ali so sredstva, pridobljena iz proračuna, ki so namenjena pokrivanju stroškov materiala in storitev, potrebnih za delovanje javne službe, dejansko porabljena samo v ta namen;
- ali je cena blaga oz. storitev, ki jih javni zavod ponuja na trgu, oblikovana tako, da ne gre v škodo ustanovitelju.

Pri odgovorih na ta vprašanja ima veliko vlogo računovodska služba, ki mora imeti za to vzpostavljen poseben sistem evidentiranja in knjiženja poslovnih dogodkov.

1.3 Posebnosti računovodstva

Temeljni element, ki opredeljuje vsak javni zavod, je javna služba, ki se izvaja v javnem interesu. Cilj izvajanja javne službe ni ustvarjanje presežka prihodkov nad odhodki, ampak zagotavljanje blaga in storitev na način, da z omejenimi sredstvi doseže največje koristi in zadovoljstvo uporabnikov. Da se zagotovi doseganje tega cilja, morajo javni zavodi pri svojem delovanju slediti posebni zakonodaji.

ZJF predstavlja krovni predpis na področju javnih financ, ki ureja sestavo, pripravo in izvrševanje državnega ter občinskih proračunov. Računovodstvo proračunskih uporabnikov ureja 8. poglavje tega zakona, kjer so opredeljene pristojnosti računovodske službe. Glede podrobnejših pravil računovodenja se ZJF sklicuje na uporabo ZR.

ZR tako predstavlja temeljni zakon, ki ureja vodenje poslovnih knjig in izdelavo letnih poročil za proračun in proračunske uporabnike. V njem najdemo določila, ki jih morajo pri računovodenju upoštevati pravne osebe javnega prava in se razlikujejo od določil, ki jih izpolnjujejo gospodarske družbe. Proračunski uporabniki, med katere sodijo tudi javni zavodi, so tako zavezani k (9. do 15. člen ZR):

- ločenemu računovodskemu spremljanju poslovanja s sredstvi javnih financ in s sredstvi, pridobljenimi na trgu,
- upoštevanju enotnega kontnega načrta, predpisanega s strani ministra za finance ter
- evidentiranju prihodkov in odhodkov po načelu denarnega toka.

Poleg zgoraj naštetih določil morajo tisti javni zavodi, katerim vir prihodkov predstavlja tudi tržna dejavnost oz. drugi neproračunski viri, prihodke in odhodke prikazati tudi po načelu nastanka poslovnega dogodka (15. člen ZR). V praksi torej velja, da imajo javni zavodi dva kontna načrta, in sicer (Maher, 2011):

- enega za redno knjiženje, ki poteka po načelu nastanka poslovnega dogodka in
- enega za evidenčno knjiženje, ki poteka po načelu denarnega toka.

Namen takega evidenčnega izkazovanja je zagotoviti primerljive podatke, ki so potrebni za spremljanje prilivov in porabe sredstev javnih financ na ravni države in občin (Maher, 2011). ZJF v 3. členu namreč uvršča javne zavode med posredne proračunske uporabnike, kar med drugim pomeni, da se podatki o sredstvih in obveznostih javnih zavodov vključujejo v premoženjske bilance države in občin.

Glede izkazovanja prihodkov so javni zavodi dolžni v poslovnih knjigah izkazati prihodke po vrstah in namenih, in sicer (17. člen ZR):

- iz opravljanja javne službe,
- iz naslova prodaje blaga in storitev na trgu in
- iz drugih virov.

Odhodke javni zavodi izkazujejo glede na vrsto dejavnosti, na katero se nanašajo, in sicer jih razčlenjujejo na (16. člen ZR):

- odhodke, ki se nanašajo na opravljanje javne službe, in
- odhodke, ki se nanašajo na ustvarjanje prihodkov na trgu.

Knjigovodstvo ureja 2. poglavje ZR, ki narekuje, da morajo javni zavodi voditi temeljne in pomožne knjige. Temeljne knjige predstavljata glavna knjiga in njen dnevnik; pomožne so tiste, ki dopolnjujejo konte glavne knjige. Obvezni so blagajniški dnevnik, knjiga opredmetenih osnovnih sredstev ter knjiga terjatev do kupcev in obveznosti do dobaviteljev. Po potrebi lahko javni zavod vodi tudi druge pomožne knjige. Glede podrobnejših pravil knjigovodenja ZR proračunske uporabnike usmerja k uporabi notranjih predpisov, kot so Pravilnik o računovodstvu ter Navodila o popisu sredstev in obveznosti do virov sredstev.

Horvat (2009) poudarja pomen skrbne priprave Pravilnika o računovodstvu. Tako lahko namreč javni zavod bistveno zmanjša tveganja pomanjkljivih notranjih kontrol, ki lahko vodijo do nepravilnega in nesmotrnega poslovanja ter nenamenske uporabe javnih sredstev. Glede na zahteve ZR (4. člen) mora biti vsebina pravilnika skladna z računovodskimi standardi in drugimi ustreznimi predpisi, v okviru katerih se prilagodi potrebam poslovanja, vodenju poslovnih knjig in pripravi letnih poročil.

V zvezi z računovodstvom javnih zavodov velja omeniti še ostale načine, s katerimi je mogoče obvladovati tveganja. Da se zagotovi nemoteno uresničevanje poslanstva in doseganje ciljev, je potrebno vzpostaviti določene notranje kontrole, med katerimi Horvat (2009) izpostavlja:

- organizacijske kontrole – javni zavodi pripravijo t. i. organizacijski načrt, ki definira in dodeljuje odgovornosti ter opredeljuje delegiranje pooblastil;
- razmejitev dolžnosti – vključevanje večjega števila ljudi v obdelavo poslovnega dogodka zmanjša tveganje, da bo prišlo do napak. Smiselno je, da funkcij, kot so odobravanje, varovanje, evidentiranje, arhiviranje ipd., ne izvaja ista oseba;
- fizične kontrole – fizično varovanje sredstev in evidenc, ki nepooblaščenim osebam preprečuje dostop do informacij. To so npr. alarmne naprave, uporaba gesel za dostop do podatkov ipd.;
- pooblastila in odobritve – vsi poslovni dogodki potrjeni s strani odgovorne osebe;
- matematična pravilnost knjiženja – sprotno preverjanje matematične pravilnosti evidenc, seštevkov, uskladitev kontrolnih kontov predstavlja dodatno kontrolo nad tem, ali so vsi poslovni dogodki pravilno evidentirani;
- kader – javni zavod ima vzpostavljene postopke, ki zagotavljajo, da naloge izvajajo ljudje, ki so za to kompetentni;

- nadzor – odgovornost za nadziranje mora biti jasno opredeljena, npr. oseba, ki jo nadzorujejo mora biti o tem obveščena;
- poslovske kontrole – posloводство vsakodnevno izvaja kontrole, kot so pregledovanje poročil za notranje potrebe, primerjava plana in realizacije ipd.

Poleg ZR javni zavodi pri računovodenju upoštevajo še različne pravilnike, med drugim Pravilnik o sestavljanju letnih poročil in Pravilnik o enotnem kontnem načrtu za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava ((Pravilnik o EKN), Ur. l. RS, št. 112/2009). ZR pa v 2. členu še določa, da morajo javni zavodi pri vodenju poslovnih knjig in sestavljanju letnih poročil upoštevati tudi Kodeks računovodskih načel in Slovenske računovodske standarde.

Slovenski računovodski standardi ((SRS (2016)), Ur.l. RS, št. 95/2015), so pravila o strokovnem ravnanju na področju računovodenja, oblikovana s strani Slovenskega inštituta za revizijo. Slovensko računovodsko teorijo združujejo z mednarodnimi zahtevami ter postavljajo pravila finančnega računovodstva in poročanja za zunanje potrebe. Četudi so prilagojeni računovodskemu poročanju gospodarskih družb, jim sledijo tudi uporabniki EKN, saj se nanje sklicuje tudi ZR. Da SRS lahko uporablja širok krog najrazličnejših organizacij, sicer lahko razberemo že v Uvodu v SRS (2016), kjer je navedeno, da so temeljna pravila računovodenja v vseh organizacijah enaka ne glede na pravnoorganizacijsko in statusno obliko organizacije. SRS so bili od svojega nastanka do danes že večkrat prenovljeni. V skladu z zadnjo izdajo so organizacije prvič poročale za poslovno leto 2016.

SRS predstavljajo skupek pravil iz stroke, ki podrobneje razčlenjujejo in pojasnjujejo zakonsko določena pravila računovodenja in hkrati tudi določajo način njihove uporabe. SRS so tako sestavljeni iz Uvoda v SRS, Okvira SRS ter posameznih SRS, ki jih lahko vsebinsko razdelimo na tri sklope, kot je prikazano v tabeli 1.

Tabela 1: Vsebinska členitev Slovenskih računovodskih standardov

Obravnavana vsebina	Pripadajoči Slovenski računovodski standardi
Pravila izkazovanja posameznih gospodarskih kategorij	– SRS 1: Opredmetena osnovna sredstva – SRS 2: Neopredmetena sredstva – SRS 3: Finančne naložbe – SRS 4: Zaloge – SRS 5: Terjatve – SRS 6: Naložbene nepremičnine – SRS 7: Denarna sredstva – SRS 8: Kapital – SRS 9: Dolgovi – SRS 10: Rezervacije – SRS 11: Časovne razmejitev

se nadaljuje

Tabela 1: Vsebinska členitev Slovenskih računovodskih standardov (nad.)

Obravnavana vsebina	Pripadajoči Slovenski računovodski standardi
	– SRS 12: Stroški materiala in storitev – SRS 13: Stroški dela in stroški povračil – SRS 14: Odhodki – SRS 15: Prihodki – SRS 16: Ugotavljanje in merjenje poštene vrednosti – SRS 17: Oslabitev opredmetenih osnovnih sredstev in neopredmetenih sredstev
Predstavitev računovodskih izkazov	– SRS 20: Oblike bilance stanja za zunanje poslovno poročanje – SRS 21: Oblike izkaza poslovnega izida za zunanje poslovno poročanje – SRS 22: Oblike izkaza denarnih tokov za zunanje poslovno poročanje – SRS 23: Oblike izkaza gibanja kapitala za zunanje poslovno poročanje
Posebnosti za organizacije v posameznih dejavnostih	– SRS 30: Računovodske rešitve pri samostojnih podjetnikih posameznikih – SRS 31: Računovodske rešitve v zadrugah – SRS 32: Računovodske rešitve za izvajalce gospodarskih javnih služb – SRS 33: Računovodske rešitve v društvih in invalidskih organizacijah – SRS 34: Računovodske rešitve v nepridobitnih organizacijah – pravnih osebah zasebnega prava – SRS 35: Računovodske rešitve v socialnih podjetjih – SRS 39: Računovodske rešitve v organizacijah v stečaju ali likvidaciji

Prirejeno po SRS (2016).

SRS 1-17 določajo pripoznavanje in merjenje posameznih postavk. Pri sestavljanju računovodskih izkazov za zunanje poslovno poročanje javni zavodi upoštevajo predvsem drugi sklop teh standardov – tj. SRS 20-22 (izkaz gibanja kapitala, ki ga obravnava SRS 23 namreč pri javnih zavodih ne pride v poštev). Ostala računovodska področja, kot so računovodsko predračunavanje, knjigovodenje, nadziranje, analiziranje, informiranje in konsolidiranje, pokrivajo Pravila skrbnega računovodenja. Uporaba le-teh ni obvezna, je pa SRS (2016) pa jih v Uvodu priporočajo predvsem pri notranjem poročanju.

2 LETNO POROČILO JAVNEGA ZAVODA

Atrill in McLaney (2006) ugotavljata, da je računovodstvo velikokrat predstavljeno kot dejavnost, ki se ukvarja s pripravljanjem finančnih podatkov za različna obdobja

poslovanja. Hkrati opozarjata, da je glavni cilj računovodstva drugačen. Računovodstvo namreč zagotavlja informacije, ki uporabnikom znotraj in zunaj organizacije pomagajo pri odločanju. Kavčič (2011) dodaja, da različni uporabniki sprejemajo različne odločitve, zato imajo tudi različne potrebe. Hkrati je dostop do podatkov omejen. Iz tega po mnenju Kavčičeve (2011) sledi, da je danes glavni namen računovodstva zadovoljiti notranje uporabnike, državo in druge zunanje uporabnike.

Da računovodstvo izpolni svoj namen, mora uporabnikom predložiti določena razkritja. Horvat (2000) pojasnjuje namen razkritij oziroma pojasnil: računovodski izkazi in pripadajoča pojasnila naj bi vsebovali vse informacije, ki so dovolj pomembne, da vplivajo na odločitve uporabnikov. Seznam uporabnikov pa ni nikoli dokončen in se vseskozi spreminja. Tudi njihovi interesi se med seboj razlikujejo in si včasih celo nasprotujejo. Poslovodstvo mora zato ustvariti ravnotežje med interesnimi skupinami in razkriti svoje poslovanje na način, ki bo zadovoljil kar največ uporabnikov. Maksimovič (2007) ugotavlja, da je poslovno poročanje javnih zavodov v veliki meri prilagojeno pristojnim ministrstvom, zaradi česar lahko pride do zanemarjanja potreb ostalih interesnih skupin.

Kavčič (2011) letno poročilo pojmuje kot najpomembnejši in najobsežnejši dokument, s katerim je predstavljeno poslovanje organizacije različnim interesnim skupinam in je hkrati orodje za ohranjanje zaupanja uporabnikov. Ob koncu vsakega poslovnega leta ga pripravi poslovodstvo. V njem mora razkriti vsaj poslovne dosežke in finančno stanje organizacije, možnosti za nadaljnji razvoj in ukrepe vodstva, da bi doseglo vsaj take uspehe, kot so bili načrtovani. Obveznost sestave letnega poročila je za proračunske uporabnike določena v 21. členu ZR, javni zavodi pa morajo pri poročanju slediti tudi:

- Navodilu o pripravi zaključnega računa državnega in občinskega proračuna ter metodologije za pripravo poročila o doseženih ciljih in rezultatih neposrednih in posrednih uporabnikov proračuna ((Navodilo o pripravi zaključnega računa), Ur. l. RS, št. 12/2001) in
- Pravilniku o sestavljanju letnih poročil za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava ((Pravilnik o sestavljanju letnih poročil), Ur. l. RS, št. 115/2002).

Horvat (2000) meni, da se letna poročila med seboj razlikujejo tako, kot se razlikujejo organizacije, ki jih pripravljajo. Kljub unikatnosti po vsebini pa so si zaradi zakonskih predpisov podobna v sestavi. V 21. členu ZR je določeno, da je letno poročilo javnega zavoda sestavljeno iz:

- računovodskega poročila, ki vsebuje bilanco stanja, izkaz prihodkov in odhodkov ter pojasnila k izkazom in
- poslovnega poročila.

Podrobnejšo vsebino, členitev in obliko letnega poročila proračunskih uporabnikov določa Pravilnik o sestavljanju letnih poročil. V njem lahko najdemo navodila za izpolnjevanje

obrazcev, po katerih se sestavljajo izkazi. Pri tem morajo biti računovodje, ki so pooblaščenici za sestavo računovodskega poročila, previdni, saj so nekateri obrazci prilagojeni posameznim skupinam proračunskih uporabnikov. Tako je obrazec, na katerem se predloži bilanca stanja, enoten za vse uporabnike EKN, medtem ko je obrazec, na katerem se predloži izkaz prihodkov in odhodkov, različen za posamezne skupine proračunskih uporabnikov (6. člen Pravilnika o sestavljanju letnih poročil).

V nasprotju z računovodskim poročilom vsebina poslovnega poročila ni natančno določena, saj v predpisih o letnem poročilu uporabnikov EKN ni celovitih določil o tem, kaj bi moral ta del letnega poročila vsebovati. Edino obvezno sestavino predstavlja Poročilo o doseženih ciljih in rezultatih. Obvezno razkritje teh informacij določa 62. člen ZJF, Pravilnik o sestavljanju letnih poročil pa ga v 2. členu definira kot sestavni del poslovnega poročila.

Poleg poročanja o doseženih ciljih in rezultatih javni zavodi v tem delu poslovnega poročila podajajo tudi informacije, ki sicer niso predpisane, so pa po oceni posloводства pomembne za razumevanje poslovnih odločitev v določenem letu. Nekateri javni zavodi se zato zgledujejo po smernicah priporočil Zveze računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije (tj. revija IKS) in tudi po SRS in po Zakonu o gospodarskih družbah, četudi ti ne urejajo računovodstva javnega sektorja. Prav tako ni predpisan obseg letnega poročila, a običajno je odvisen od velikosti organizacije (Bajuk Mušič, 2017a).

Santema in Van de Rijt (2001) ugotavljata, da so letna poročila velikokrat predmet razprav predvsem z vidika vsebine računovodskega poročila, medtem ko se poslovnemu poročilu namenja manj pozornosti. To seveda ne pomeni, da je poslovno poročilo manj pomembno od razkritij, ki jih zahtevajo računovodski standardi. S tem se strinjajo tudi številni drugi avtorji (Atrill & McLaney, 2006; Balakrishnan, Qiu & Srinivasan, 2010). Yekini, Wisniewski in Milo (2016) dodajajo, da na odločitve potencialnih investitorjev velikokrat vplivajo prav navedbe v poslovnem poročilu.

Atrill in McLaney (2006) sta mnenja, da mora imeti letno poročilo uporabno vrednost za bralca. Pomembno je, da se posloводство ob pripravi tega dokumenta zaveda, komu je namenjen in za kakšne namene bo uporabljen. Z letnim poročilom mora javni zavod odgovoriti na vprašanja ustanovitelja, uporabnikov storitev, zaposlenih in drugih uporabnikov, ki imajo različne interese in tudi različna znanja.

SRS zato že v Uvodu zahtevajo, da imajo razkritja določene lastnosti, in sicer:

- razumljivost,
- ustreznost,
- zanesljivost in
- primerljivost.

Kavčič (2011) pojasnjuje, da razumljivost računovodskih izkazov pomeni razkritje informacij na način, da jih bodo uporabniki razumeli brez težav, in to ob predpostavki, da so primerno večji na področju poslovanja in računovodenja. To pomeni, da bodo bralci poleg postavk v računovodskih izkazih lahko ugotovili tudi pomen kontov in pripadajočih knjižb (SRS, 2016).

Glede ustreznosti je Sutton (2004) mnenja, da so relevantne oz. ustrezne informacije tiste, ki dajejo zagotovila o uspešnosti poslovanja organizacije v preteklosti in oblikujejo prepričanja o poslovanju v prihodnosti. V Uvodu v SRS (2016) je pojem ustreznosti pojasnjujejo kot vpliv na odločitve uporabnika.

Informacije v letnem poročilu morajo imeti tudi naravo zanesljivosti. Sutton (2004) pravi, da so zanesljive informacije tiste, ki kažejo uporabniku objektivno sliko poslovanja. Zanesljivost pomeni tudi odsotnost pomembnih napak in pristranskih stališč. V zvezi s tem SRS (2016) že v Uvodu izpostavljajo pomen upoštevanja prednosti vsebine pred obliko (SRS, 2016).

Letna poročila predstavljajo dober vir informacij, kadar želimo primerjati računovodske postavke med leti ali med različnimi organizacijami. Zato se po SRS (2016) pri sestavljanju računovodskih izkazov iz leta v leto ohranja enaka metodologija.

Horvat (2000) med pomembna merila za zadovoljevanje potreb uporabnikov letnega poročila dodaja še naslednje lastnosti razkritij:

- popolnost,
- objektivnost,
- previdnost in
- pravočasnost.

Da letno poročilo dejansko zadošča vsem zgoraj omenjenim kriterijem, je v prvi fazi potrebna skrbna priprava tega dokumenta, ki zahteva ustrezno veliko časa. Horvat (2000) priporoča, da se začne zbirati informacije in oblikovati prispevke že vsaj dva meseca pred koncem poslovnega leta. Potrebno se je tudi zavedati, da zgolj računovodski izkazi ne morejo zadovoljiti vseh potreb uporabnikov, medtem ko mora kakovostno poročilo zato vsebovati tudi informacije, ki niso računovodske narave (Horvat, 2008).

V skladu z 51. členom ZR morajo proračunski uporabniki do konca februarja tekočega leta pristojnemu ministrstvu predložiti letno poročilo za preteklo poslovno leto. V istem roku ga morajo predložiti tudi organizaciji, pooblaščen za obdelovanje in objavljane podatkov, tj. Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (tudi AJPES).

2.1 Računovodsko poročilo javnega zavoda

Po 21. členu ZR računovodsko poročilo predstavlja del letnega poročila, ki vsebuje računovodske izkaze in pripadajoča pojasnila. Te informacije koristijo uporabnikom z vidika ocenjevanja finančnega položaja, uspešnosti poslovanja in denarnih tokov javnega zavoda.

Vsebina računovodskega poročila je natančno opredeljena v Pravilniku o sestavljanju letnih poročil za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava. Glede pojasnil k računovodskim izkazom Horvat (2000) svetuje dodatno mero pozornosti, saj mora biti vsaka postavka v izkazih navzkrižno povezana z ustrezno informacijo v pojasnilih. Pojasnila namreč vsebujejo t. i. dopolnilne izkaze oz. preglednice ki dodatno razčlenjujejo ali pojasnjujejo posamezne vrste podatkov v računovodskih izkazih in tudi druge računovodske informacije, ki jih določi proračunski uporabnik sam (2. člen Pravilnika o sestavljanju letnih poročil).

Obvezne sestavine računovodskih poročil se med različnimi organizacijami razlikujejo. Javni zavodi morajo po 20. členu ZR predstaviti:

- bilanco stanja in
- izkaz prihodkov in odhodkov.

Kavčič (2011) je mnenja, da sta bilanca stanja in izkaz prihodkov in odhodkov med vsemi računovodskimi izkazi najpomembnejša, saj predstavljata zbirno poročilo o premoženju in poslovanju javnega zavoda. Hkrati sta tudi vir črpanja podatkov za ostala računovodska poročila. Bilanca stanja je temeljni računovodski izkaz, ki prikazuje višino in strukturo sredstev in obveznosti do virov sredstev na določen dan (Zaman Groff, Hočevar & Igličar, 2007). ZR v 23. členu narekuje, da se v letnem poročilu prikazuje stanje na zadnji dan koledarskega leta. Vrednost sredstev je enaka vrednosti obveznosti do virov sredstev, od koder sledi temeljno bilančno načelo, tj. načelo uravnoteženosti (Naraks, 2009). Na podlagi določenih postavk v bilanci stanja lahko ugotovimo, ali je bila organizacija gospodarsko in finančno uspešna ter na kakšen način se je financirala (Kavčič, 2011). ZR določa tudi pravila, na podlagi katerih se pripravi ta računovodski izkaz. Tako je določena členitev sredstev in obveznosti do virov sredstev v bilanci stanja glede na njihovo vrsto in ročnost (28. člen ZR). Pravilnik o sestavljanju letnih poročil določa tudi obvezne priloge k bilanci stanja, kot so (7. člen Pravilnika o sestavljanju letnih poročil):

- pregled stanja in gibanja neopredmetenih sredstev in opredmetenih osnovnih sredstev,
- pregled stanja in gibanja dolgoročnih finančnih naložb in posojil.

Izkaz prihodkov in odhodkov prikazuje prihodke in odhodke v določenem obdobju. Razlika med njimi predstavlja poslovni izid. Ta izkaz prikazuje uspešnost poslovanja, ki izhaja iz poslovno-izidnih tokov (Zaman Groff, Hočevar & Igličar, 2007). V ZR so

predstavljene zahteve, ki jih je potrebno upoštevati pri pripravi izkaza prihodkov in odhodkov, in sicer (28. člen ZR):

- prihodki, pridobljeni iz sredstev javnih financ in prihodki, doseženi z opravljanjem javne službe so izkazani posebej;
- odhodki morajo prikazovati strukturo stroškov po njihovih vrstah, upoštevaje računovodske standarde ali druge predpise.

Medtem ko se bilanca stanja pripravlja po enotnem obrazcu, je obrazec za sestavo izkaza prihodkov in odhodkov različen za različne skupine proračunskih uporabnikov (6. člen Pravilnika o sestavljanju letnih poročil). Za gospodarske družbe Slovenski računovodski standardi (SRS (2016) 21.5.) dovoljujejo poljubno izbiro med dvema različicama tega izkaza. Javni zavodi pri tem nimajo proste izbire. Ti namreč sestavijo izkaz poslovnega izida na podlagi vnaprej pripravljenega obrazca, ki predstavlja t. i. nemško ali prvo različico tega računovodskega izkaza.

V skladu s 13. členom Pravilnika o sestavljanju letnih poročil so poleg pregleda stanja in gibanja neopredmetenih sredstev in opredmetenih osnovnih sredstev, ki predstavlja obvezno prilogo že k bilanci stanja, obvezne priloge k izkazu prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov naslednje:

- izkaz prihodkov in odhodkov po vrstah dejavnosti,
- izkaz prihodkov in odhodkov po načelu denarnega toka,
- izkaz računa finančnih terjatev in naložb in
- izkaz računa financiranja.

Ker sami računovodski izkazi velikokrat ne dajo zadostnih informacij za odločanje, Kavčič (2011) poudarja pomen (obveznih) prilog k računovodskim izkazom. Te morajo vsebovati tudi obrazložitev metod, ki so bile uporabljene pri sestavljanju izkazov. Tako je potrebno razložiti, na kakšen način so ovrednotene posamezne postavke v izkazih, na kakšnih izračunih temeljijo odpisi vrednosti ter način pretvarjanja tujih valut v domačo. Pravilnik o sestavljanju letnih poročil v 26. členu tako določa, da je potrebno v okviru pojasnil k bilanci stanja podati naslednja razkritja:

- sodila, če so bila ta uporabljena za razmejevanje prihodkov in odhodkov na dejavnost javne službe ter dejavnost prodaje blaga in storitev na trgu;
- namene, za katere so bile oblikovane dolgoročne rezervacije, ter oblikovanje in porabo dolgoročnih rezervacij po namenih;
- vzroke za izkazovanje presežka odhodkov nad prihodki v bilanci stanja ter izkazu prihodkov in odhodkov;
- metodo vrednotenja zalog gotovih izdelkov ter zalog nedokončane proizvodnje;
- podatke o stanju neporavnanih terjatev ter ukrepih poravnave le-teh oziroma razlogih za neplačila;

- podatke o obveznostih, ki so do konca poslovnega leta zapadle v plačilo, ter o vzrokih neplačila;
- vire sredstev, uporabljene za vlaganje v opredmetena osnovna sredstva, neopredmetena sredstva ter dolgoročne finančne naložbe (kapitalske naložbe in posojila);
- naložbe prostih denarnih sredstev;
- razloge za pomembnejše spremembe stalnih sredstev;
- vrste postavk, ki so zajete v znesku, izkazanem na kontih zunajbilančne evidence;
- podatke o pomembnejših opredmetenih osnovnih sredstvih in neopredmetenih sredstvih, ki so že v celoti odpisana, pa se še vedno uporabljajo za opravljanje dejavnosti;
- drugo, kar je pomembno za popolnejšo predstavitev poslovanja in premoženjskega stanja uporabnikov enotnega kontnega načrta.

Pravilnik o sestavljanju letnih poročil v 26. členu zahteva tudi razkritje sodil, uporabljenih za razmejevanje prihodkov in odhodkov na dejavnost javne službe ter tržno dejavnost. Pri izboru sodil lahko poslovodstvo upošteva predloge pristojnega ministrstva, lahko pa določi svoja sodila. Praksa kaže, da se največkrat upošteva razmerje med prihodki iz izvajanja javne službe in prihodki od opravljanja dejavnosti prodaje blaga in storitev na trgu (Janc, 2004).

Pojasnilo o namenih, za katere so bile oblikovane oz. porabljene dolgoročne rezervacije, pride v poštev zlasti pri javnih zavodih. Ti namreč javno službo financirajo iz proračunskih in ne-proračunskih virov (18. člen ZZ). Rezervacije ne smejo biti oblikovane v breme javnofinančnih sredstev (18. člen ZR), zato morajo javni zavodi utemeljiti namen in vir oblikovanja le-teh ter način porabe že obstoječih rezervacij.

Javni zavodi, ki izkazujejo presežek odhodkov nad prihodki, morajo navesti dejavnosti in vzroke za nastanek le-tega. Čižman in Zupančič (2017) sta mnenja, da so lahko vzroki za to različni. Lahko se zgodi, da sredstva, ki jih zagotovi ustanovitelj iz proračuna, niso zadostna ali pa standardi in normativi za opravljanje javne službe niso ustrezni. Poleg tega lahko pride tudi do večjega obsega izvajanja javne službe, kot je bil predviden, kar vodi do izkazovanja presežka odhodkov nad prihodki.

Pravilnik o sestavljanju letnih poročil določa tudi razkrivanje metode vrednotenja zalog gotovih izdelkov ter zalog nedokončane proizvodnje. V zvezi s tem ZR v 32. členu proračunske uporabnike usmerja k uporabi računovodskih standardov. Zaloge materiala se vrednotijo po nabavni vrednosti, medtem ko se zaloge nedokončane proizvodnje običajno vrednotijo glede na višino proizvodjalnih stroškov (SRS (2016) 4.11. in 4.12.).

Po koncu poslovnega leta je potrebno tiste terjatve, ki so že zapadle, a še bile plačane, razčleniti na terjatve do ustanovitelja, terjatve do drugih proračunskih uporabnikov in na terjatve do drugih oseb. V skladu s 26. členom Pravilnika o sestavljanju letnih poročil je

potrebno pojasniti vzroke za njihov nastanek, ter ukrepe za izterjavo. Navesti je potrebno tudi tiste terjatve, za katere se ugotovi, da ne bodo poplačane.

Pravilnik o sestavljanju letnih poročil določa tudi razkritje podatkov o obveznostih, ki so do konca poslovnega leta zapadle v plačilo ter o vzrokih za neplačila. Razlogi, ki privedejo do stanja neporavnanih zapadlih obveznosti so različni. To so lahko likvidnostne težave, neustrezno določeni plačilni roki, pomanjkljive kontrole pri izvajanju plačilnega prometa znotraj javnega zavoda in podobno. Javni zavodi so pri plačevanju svojih obveznosti vezani na roke, ki jih določata Zakon o izvrševanju proračunov Republike Slovenije (Zakon o izvrševanju proračunov Republike Slovenije za leti 2018 in 2019 (ZIPRS), Ur.l. RS, št. 71/2017) in Zakon o preprečevanju zamud pri plačilih ((ZPrepZP-1), Ur.l. RS, št. 57/12). Za javne zavode velja, da je rok plačila največ 30 dni po prejemu listine, ki je podlaga za plačilo (32. člen ZIPRS in 11. člen ZPrepZP-1).

V skladu z določbami iz 26. člena Pravilnika o sestavljanju letnih poročil javni zavodi navedejo tudi informacije o investicijah za nakup in obnovo opreme in zgradb, nakup zemljišč, nakup neopredmetenih osnovnih sredstev, investicije po vrstah, lokacijah ipd. Če del sredstev usmerjajo v dolgoročne finančne naložbe, morajo pojasniti oblike in namene le-teh. Poleg tega javni zavodi navedejo tudi informacije o naložbah prostih denarnih sredstev, ki jih pridobijo iz ne-proračunskih virov (npr. prejemki za šolnine) kot vnaprej vračunane prihodke.

Če se ob koncu poslovnega leta ugotovi, da je prišlo do pomembnejših sprememb v postavkah stalnih sredstev v bilanci stanja, morajo javni zavodi v skladu s 26. členom Pravilnika o sestavljanju letnih poročil navesti tudi razloge zanje. Čížman in Zupančič (2017) svetujeta, da javni zavodi v zvezi s tem črpajo podatke iz obveznih prilog k bilanci stanja, ki sta pregled stanja in gibanja neopredmetenih sredstev in opredmetenih osnovnih sredstev ter pregled stanja in gibanja dolgoročnih finančnih naložb in posojil. Če imajo javni zavodi v uporabi pomembnejša sredstva, ki so v celoti odpisana, morajo podati seznam take opreme in razlog za uporabo.

Pravilnik o sestavljanju letnih poročil v 26. členu zahteva tudi razkritje postavk, izkazanih na kontih zunajbilnačne evidence. Javni zavodi morajo pojasniti namen in obseg kategorij, ki jih izkazujejo zunaj bilance stanja. To so podatki o poslovnih dogodkih, ki trenutno nimajo vpliva na postavke v bilanci stanja ali izkazu prihodkov in odhodkov, vendar so pomembni za ocenjevanje morebitnih prihodnjih obveznosti, za kontrolo poslovnih procesov ipd. (14. člen ZR).

Čeprav računovodsko poročilo daje informacije o preteklem poslovanju organizacije, lahko v tem delu pridobimo tudi informacije, ki so pomembne za oceno delovanja organizacije v prihodnosti, in sicer (Kavčič, 2011):

- informacije o tem, ali gre za delujočo organizacijo;

- informacije o računovodskih usmeritvah in njihovih učinkih na poslovanje;
- informacije o razvojnih možnostih, ki jo lahko pridobimo iz analize izkazov preteklih let.

2.2 Poslovno poročilo javnega zavoda

Sestavni del letnega poročila javnega zavoda je tudi poslovno poročilo. V skladu s 27. členom Pravilnika o sestavljanju letnih poročil ga pripravi poslovodni organ in pri tem sodeluje tudi računovodska služba. Čižman in Zupančič (2017) sta mnenja, da je pri sestavljanju poslovnega poročila potrebno upoštevati predvsem zahteve po informiranju ustanoviteljev, organov upravljanja in drugih, ki se seznanijo z letnim poročilom in ga na koncu tudi potrdijo.

Za poslovno poročilo velja, da v nasprotju z računovodskih poročilom oblika in vsebina nista v celoti določeni z nobenim zakonom. Kot narekuje 27. člen Pravilnika o sestavljanju letnih poročil, njegovo končno vsebino določi proračunski uporabnik sam. Praviloma prikazuje dosežke pri poslovanju in uresničevanje predhodno sprejetih načrtov in tudi težave, na katere je javni zavod naletel pri poslovanju. Edina zahteva, ki jo v zvezi z vsebino poslovnega poročila javnega zavoda določa ZJF, je poročanje o doseženih ciljih in rezultatih (62. člen ZJF). V skladu s 27. členom Pravilnika o sestavljanju letnih poročil leto predstavlja sestavni del poslovnega poročila.

Zakon o gospodarskih družbah ((ZGD-1), Ur.l. RS, št. 65/2009), ki sicer ni namenjen javnim zavodom, zahteva konkretna pojasnila, ki jih morajo v poslovnem poročilu razkriti gospodarske družbe. Poleg poštenega prikaza razvoja in izidov poslovanja, njenega finančnega položaja in tveganj ZGD-1 v 70. členu zahteva še podatke o:

- pomembnejših poslovnih dogodkih, ki so nastopili po koncu poslovnega leta;
- pričakovanem razvoju organizacije v prihodnosti;
- delovanju na področju raziskav in razvoja;
- morebitnem obstoju podružnic;
- izvajanju politike raznolikosti.

Beattie, McInnes in Fearnley (2004) so mnenja, da bralci letnih poročil pričakujejo transparentna in zanesljiva razkritja, na podlagi katerih lahko sprejemajo odločitve. Pri tem jih ne zanima le preteklo in sedanje poslovanje, temveč jim je pomembna tudi zastavljena strategija in načrti, vezani na bodoče upravljanje organizacije (Rowbottom & Lymer, 2010). Tu pa Holmes, Sugden in Gee (2005) poudarjajo, da številne organizacije v poslovnem poročilu podajajo obsežne informacije in velikokrat se zgodi, da določena pojasnila ne zanimajo vseh bralcev. Obstajajo pa informacije, ki so bistvene za vse, ki prebirajo letna poročila, kot na primer analiza poslovanja v proučevanem letu in načrtovani razvoj v prihodnosti. Tem pojasnilom je pri pripravi poročila potrebno nameniti več pozornosti.

Poslovodstvo javnih zavodov ima v veliki meri proste roke pri ustvarjanju poslovnega poročila, a se priporoča, da je ta razdeljen na tri dele, in sicer na (Čižman & Zupančič, 2017):

- splošni del poslovnega poročila,
- posebni del poslovnega poročila in
- zaključni del poslovnega poročila.

Splošni del poslovnega poročila običajno obsega prvi del letnega poročila in je namenjen predstavitvi javnega zavoda. Bralec si z njim ustvari prvi vtis o delovanju organizacije, zato je potrebno dobro razmisliti, kakšna bo njegova vsebina. Mnogi avtorji (glej Horvat, 2000; Čižman & Zupančič, 2017) so si enotni glede vsebin, ki naj bi bile primerne za razkritje v tem delu poslovnega poročila. V tabeli 2 je prikazana priporočljiva vsebina splošnega dela letnega poročila za javni visokošolski zavod v Sloveniji. Pripravili smo jo na podlagi priporočil, ki jih za proračunske uporabnike predlagata Čižman in Zupančič (2017), ter na podlagi priporočil, ki sicer veljajo za gospodarske družbe (Horvat, 2000), vendar je njihovo upoštevanje dobrodošlo tudi pri razkrivanju podatkov javnih visokošolskih zavodov.

Tabela 2: Priporočljiva vsebina splošnega dela poslovnega poročila visokošolskega zavoda

Vsebina	Primeri informacij za uporabnike
Osnovni podatki	– polno in skrajšano ime javnega zavoda; – naslov; – matična številka; – številka proračunskega uporabnika; – številka podračuna pri Upravi Republike Slovenije za javna plačila; – kontaktni podatki;
Načrti, vizija, strategija	– cilji javnega zavoda in način za doseganje le-teh; – poslanstvo in vizija javnega zavoda;
Opis trenutnega položaja	– ustanovitev; – dosednji razvoj; – položaj v okolju; – prednosti in priznanja; – predstavitev gospodarskih, fiskalnih in drugih vplivov na delovanje javnega zavoda;

se nadaljuje

Tabela 2: Priporočljiva vsebina splošnega dela poslovnega poročila visokošolskega zavoda (nad.)

Vsebina	Primeri informacij za uporabnike
Predstavitev vodstva in drugih pomembnejših organov upravljanja	– poimenska predstavitev vodstva; – opis pomembnejših funkcij; – poročanje o delovanju poslovnih in strokovnih organov, ki najbolj vplivajo na izide poslovanja;
Dejavnost	– opis študijske dejavnosti; – opis raziskovalne dejavnosti; – opis knjižnične dejavnosti; – opis založniške dejavnosti;
Zaposleni	– število zaposlenih po dejavnostih; – število zaposlenih po plačnih skupinah; – izobraževanje zaposlenih; – motiviranje zaposlenih;
Študenti	– število študentov glede na način študija; – število študentov iz tujine; – število študentov po stopnjah študija; – podatki o dokončanju študija; – podatki o spremljanju študentov po zaključku študija;
Raziskave, razvoj, kakovost	– poročanje o uvedbi novih študijskih programov; – opis standardov kakovosti; – poročanje o pridobljenih akreditacijah; – poročanje o spremljanju in ocenjevanju sistema kakovosti; – poročanje o objavljenih znanstveno-raziskovalnih člankih; – poročanje o nagradah za izjemne znanstvene dosežke;
Upravljanje s stvarnim premoženjem	– poročanje o prostorih in opreми, namenjeni študijski dejavnosti; – poročanje o prostorih in opreми, namenjeni raziskovalni dejavnosti; – zmogljivost informacijske tehnologije;
Ravnanje z okoljem in družbena odgovornost	– opis okoljevarstvene politike; – poročanje o rabi obnovljivih virov energije; – opis dejavnosti, ki prispevajo k razvoju družbenih vrednot v državi ali lokalni skupnosti;

Vir: Lastno delo.

Posebni del poslovnega poročila je praviloma najobsežnejši in obsega poročilo o uspešnosti izvajanja programov, dejavnosti in projektov (Čižman & Zupančič, 2017). V tem delu pride v poštev t. i. poročilo o doseženih ciljih in rezultatih, katerega pripravo v 62. členu predpisuje ZJF. Podrobnejša navodila o informacijah, ki jih je potrebno razkriti v poročilu o doseženih ciljih in rezultatih, lahko najdemo v 16. členu Navodila o pripravi zaključnega računa državnega in občinskega proračuna ter metodologije za pripravo

poročila o doseženih ciljih in rezultatih neposrednih in posrednih uporabnikov proračuna ((Navodilo o pripravi zaključnega računa), Ur. l. RS, št. 12/2001). Le-ta so prikazana v tabeli 3. V posebnem delu poslovnega poročila torej javni zavod odgovori na vprašanje, kateri cilji so bili zastavljeni in doseženi pri izvajanju nalog. Pri tem opiše, kako se doseženi cilji dejavnosti povezujejo v uresničitev skupnega cilja. Lahko tudi predstavi nove zamisli, ki izvirajo iz dosedanjih izkušenj v povezavi s spremembami v okolju, a poudarek je na opisu pričakovanih in uresničenih stanj pri izvajanju nalog.

Tabela 3: Zahtevana vsebina poročila o doseženih ciljih in rezultatih

Vsebina	Primeri informacij za uporabnike
Poročilo o doseženih ciljih in rezultatih	– zakonske in druge pravne podlage delovanja; – dolgoročni in kratkoročne cilji, zastavljeni v programu dela; – ocena uspeha pri doseganju zastavljenih ciljev; – opis možnih negativnih vplivov na izvajanje programa dela; – ocena uspeha pri doseganju zastavljenih ciljev v primerjavi z doseženimi cilji iz preteklih let; – ocena gospodarnosti in učinkovitosti; – opis upravljanja s tveganji oz. ocena notranjega nadzora javnih financ; – pojasnila na področjih, kjer cilji niso bili doseženi; – ocena učinkov delovanja na zunanje okolje; – idr.

Vir: Navodila o pripravi zaključnega računa državnega in občinskega proračuna ter metodologije, 16. člen.

Zadnji del poslovnega poročila je t. i. zaključni del, kjer javni zavod navede datum in kraj izdelave letnega poročila ter datum njegovega sprejetja in podpise oseb, odgovornih za pripravo (Čižman & Zupančič, 2017).

Ker o obliki in vsebini poslovnega poročila pretežno odloča poslovodstvo, Bajuk Mušič (2017b) opozarja na pomen načrtovanja vsebine poročila že pred samo pripravo informacij, saj se le tako lahko zagotovi rdeča nit med poslovnim in računovodskim delom letnega poročila. Avtorica ugotavlja, da preveč podrobna pojasnila v letnih poročilih ne povečujejo informacijske vrednosti, saj lahko bralca zavedejo, ker odvrtaajo njegovo pozornost od pomembnih informacij. Zato svetuje, naj poslovodstvo pred objavo letnega poročila kritično pregleda kakovost pojasnil, predvsem tistih, ki niso povezana z računovodskimi podatki. Potrebno je ugotoviti, kaj bralci pričakujejo in ali navedena pojasnila pripomorejo k sprejemanju njihovih odločitev.

2.2.1 Poročilo o doseženih ciljih in rezultatih

Za poslovno poročilo javnega zavoda velja, da vsebuje tudi poročilo o doseženih ciljih in rezultatih. V tem delu javni zavodi poročajo o uresnitvi ciljev, določenih v obrazložitvi finančnega načrta ali programa dela za preteklo leto. Pri tem podajo oceno svoje

gospodarnosti, uspešnosti in učinkovitosti. Poročilu o doseženih ciljih in rezultatih je posvečeno 3. poglavje oz. 16. člen Navodila o pripravi zaključnega računa, ki določa, da omenjeno poročilo vsebuje:

- zakonske in druge pravne podlage, ki pojasnjujejo delovno področje posrednega uporabnika;
- dolgoročne cilje posrednega uporabnika, kot izhajajo iz večletnega programa dela in razvoja posrednega uporabnika oziroma področnih strategij in nacionalnih programov;
- letne cilje posrednega uporabnika, zastavljene v obrazložitvi finančnega načrta posrednega uporabnika ali v njegovem letnem programu dela;
- oceno uspeha pri doseganju zastavljenih ciljev, upošteva je fizične, finančne in opisne kazalce, določene v obrazložitvi finančnega načrta posrednega uporabnika ali v njegovem letnem programu dela po posameznih področjih dejavnosti;
- nastanek morebitnih nedopustnih ali nepričakovanih posledic pri izvajanju programa dela;
- oceno uspeha pri doseganju zastavljenih ciljev v primerjavi z doseženimi cilji iz poročila preteklega leta ali več preteklih let;
- oceno gospodarnosti in učinkovitosti poslovanja glede na opredeljene standarde in merila, kot sta jih predpisala pristojno ministrstvo oziroma župan in ukrepe za izboljšanje učinkovitosti ter kakovosti poslovanja posrednega uporabnika;
- oceno notranjega nadzora javnih financ;
- pojasnila na področjih, kjer zastavljeni cilji niso bili doseženi, zakaj cilji niso bili doseženi;
- oceno učinkov poslovanja posrednega uporabnika na druga področja, predvsem pa na gospodarstvo, socialo, varstvo okolja, regionalni razvoj in urejanje prostora;
- druga pojasnila, ki vsebujejo analizo kadrovanja in kadrovske politike in poročilo o investicijskih vlaganjih.

Pri navedbi zakonskih in drugih pravnih podlag, ki pojasnjujejo delovno področje javnega zavoda, se pričakuje, da bo javni zavod podal seznam zakonov, podzakonskih predpisov, ustanovitvenih aktov in drugih listin, na podlagi katerih opravlja dejavnost. Kavčič (2003) se na tem mestu sprašuje o smiselnosti vsakoletnega podajanja informacij o zakonski in pravni podlagi delovanja zavoda, saj gre za informacije, ki ostajajo iz leta v leto enake – dokler je zakonodaja ne spremeni. Kljub temu smo mnenja, da mora biti bralcu omogočeno, da iz samega letnega poročila razbere, kateri zakonodaji je javni zavod podrejen. Tak seznam namreč bralcu predstavlja dodaten vir informacij, če bi želel preveriti pravno ozadje določenih razkritij v letnem poročilu.

Poročilo o doseženih ciljih in rezultatih mora vsebovati tudi dolgoročne cilje javnega zavoda, ki izhajajo iz večletnega programa dela oz. iz področnih strategij in nacionalnih programov. Državni proračun predstavi cilje po področjih proračunske porabe, medtem ko so nacionalni programi po posameznih področjih javnega sektorja podlaga za postavljanje

dolgoročnih ciljev posameznih proračunskih uporabnikov (Čižman & Zupančič, 2017). Ker se dolgoročni cilji lahko nanašajo na različno dolga obdobja, je tu smiselno pojasniti, za kakšno obdobje za zastavljen posamezen cilj. Primer dolgoročnega cilja visokošolskega zavoda je npr. dodiplomsko in podiplomsko izobraževanje, ki se povezuje z ustvarjanjem novega znanja, znanstvenoraziskovalnim delom in konkurenčnostjo diplomantov na mednarodni ravni. Pri pregledu letnih poročil smo opazili, da so dolgoročni cilji večinoma podani opisno (npr. »Leta 2025 bomo prva izbira med evropskimi šolami na tem področju...«), redkeje pa so izraženi tudi številsko (npr. »Leta 2025 bomo v primerjavi z letošnjim letom povečali število vpisanih študentov iz tujine za 20 %...«).

V nasprotju z dolgoročnimi cilji, ki so vezani na večletno obdobje, so letni cilji določeni za posamezno leto in predstavljajo osnovo za poročanje o poslovanju. Javni zavodi jih postavijo za posamezne dejavnosti in pri tem upoštevajo standarde in normative za dejavnosti, usmeritve vlade glede gospodarskih gibanj, inflacije, fiskalne ukrepe in tudi svoje izkušnje z izvajanjem dejavnosti (Čižman & Zupančič, 2017). Pomembno je, da so letni cilji usklajeni s finančnim načrtom. Vsak cilj namreč nosi tudi finančne posledice.

Javni zavodi letne zastavljene cilje primerjajo z uresničenimi. V zvezi s tem Navodilo o pripravi zaključnega računa v 16. členu določa uporabo kazalcev, proračunski uporabniki pa sami izberejo tiste, ki najbolj ustrezajo njihovem delovanju. Kavčič (2003) ugotavlja, da ocena uspeha ni pomembna le ob koncu poslovnega leta, ko se analizira delo v preteklem obdobju, temveč nudi koristne informacije tudi pri pripravi predračunov. Tak način dela namreč organizacije spodbuja k usklajevanju predračunskih in obračunskih evidenc. Poleg tega je Kavčič (2011) mnenja, da uporaba kazalnikov v analizi prinaša številne prednosti, kot so:

- jasnost in razumljivost informacij,
- primerljivost s preteklimi obdobji,
- opredelitev nenavadnih ali hitro spreminjajočih se razmer,
- ugotavljanje pomembnejših odmikov,
- prikaz preteklega poslovanja in napoved bodoče uspešnosti,
- primerljivost s podobnimi javnimi zavodi.

Javni zavodi lahko z namenom pojasnil, vezanih na oceno uspeha pri doseganju zastavljenih ciljev, pripravijo tudi tabele za primerjavo podatkov. Podatke lahko nato vodoravno in navpično analizirajo in tako dobijo indekse glede na načrt in deleže, ki jih lahko tudi dodatno pojasnijo (Čižman & Zupančič, 2017).

Pri poročanju o uresničevanju programa dela lahko pride tudi do nepričakovanih notranjih in zunanjih vplivov na dejavnost javnega zavoda. To so npr. nenadne in dolgotrajne odsotnosti zaposlenih zaradi bolezni, okvare tehnične opreme, ki je potrebna za izvajanje programa dela ipd. Nedopustne ali nepričakovane posledice je potrebno v poročilu o doseženih ciljih in rezultatih ustrezno opredeliti, četudi ne vplivajo doseganje ciljev.

Pojasniti je potrebno vzroke zanje in sprejete ukrepe, s katerimi bodo te posledice odpravljene. Kavčič (2003) sicer to določbo Navodil o pripravi zaključnega računa označuje kot sporno, saj jo napeljuje na misel, da so lahko programi dela pripravljene nepremišljeno. Taki programi, ki imajo nedopustne posledice, namreč sploh ne bi smeli biti odobreni. Poleg tega meja dopustnosti ni za vse organizacije enaka – kar je za en zavod nedopustno, je lahko za drugega nujno (Kavčič, 2003). Tako ima npr. javni zdravstveni zavod lahko slabši poslovni rezultat od načrtovanega zaradi povečanega števila pacientov, ki potrebujejo pomoč.

Poročilo o doseženih ciljih in rezultatih mora vsebovati tudi oceno uspeha pri doseganju zastavljenih ciljev v tekočem letu v primerjavi z doseženimi cilji v preteklem letu ali v več preteklih let. Spremljanje podatkov v večletnem obdobju pokaže, ali so bili zastavljeni cilji realni in dosegljivi (Kavčič, 2003). Vendar je nekatere cilje mogoče primerjati le v celoti in ne po posameznih kategorijah (Čižman & Zupančič, 2017). Tak primer je vrednost investicij, saj se vsako leto postavljajo drugačni investicijski cilji. Nekateri cilji, običajno opisni, se pa sploh ne pojavljajo vsako leto. Iz tega razloga je zgornja določba primerna le za primerjavo tistih kategorij, za katere je značilno, da se načrtujejo, in posledično spremlja njihovo uresničevanje vsako leto, in to po enaki metodologiji.

Navodilo o pripravi zaključnega računa še dodatno določa, da javni zavodi v Poročilo o doseženih ciljih in rezultatih vključijo tudi oceno gospodarnosti in učinkovitosti poslovanja glede na določene opredeljene standarde in merila (16. člen Navodila o pripravi zaključnega računa). V skladu s to določbo se primerja iz proračuna pridobljena sredstva z dejansko porabljenimi sredstvi (Čižman & Zupančič, 2017). Ker pa ta primerjava ne pove veliko o učinkovitosti poslovnega sistema, ki se odraža tudi v gibanju drugih poslovnih kategorij, se izračunavajo tudi drugi kazalniki, ki se jih opredeljuje v Pravilih skrbnega računovodenja 8 (2016). Za oceno gospodarnosti in učinkovitosti se uporabljajo naslednja razmerja:

$$\text{produktivnost} = \frac{\text{količina ali vrednost poslovnih učinkov}}{\text{povprečno število zaposlenih na podlagi delovnih ur}} \quad (1)$$

$$\text{gospodarnost} = \frac{\text{količina ali vrednost poslovnih učinkov}}{\text{stroški ali odhodki}} \quad (2)$$

$$\text{donosnost} = \frac{\text{presežek prihodkov nad odhodki}}{\text{sredstva v lasti ali upravljanju, ugotovljeni poslovni izid in rezervacije}} \quad (3)$$

Kavčič (2003) pravi, da določba o podajanju ocene gospodarnosti in učinkovitosti poslovanja javne zavode sili k porabi prejetih sredstev za predpisane namene. To pomeni, da javni zavod pri porabi sredstev ni samostojen, temveč mu je z obsegom sredstev določen tudi obseg porabe. Kavčič (2003) meni, da je poročanje zahtevane ocene gospodarnosti in učinkovitosti primerno, če je namen te določbe preprečevanje nenamenske porabe sredstev.

V Poročilu o doseženih ciljih in rezultatih morajo javni zavodi podati tudi oceno notranjega nadzora javnih financ. Ta se pripravi na vnaprej pripravljenem obrazcu, ki ga lahko najdemo v prilogi Navodil o pripravi zaključnega računa. Ocena notranjega nadzora javnih financ zagotavlja kakovost in resničnost pripravljenih podatkov ter smotrno in zakonito poslovanje (Kavčič, 2003); način poročanja o njej je predstavljen v poglavju 2.2.2.

V skladu z Navodili o pripravi zaključnega računa morajo javni zavodi v Poročilu o doseženih ciljih in rezultatih podati tudi pojasnila na področjih, kjer zastavljeni cilji niso bili doseženi, in pojasniti vzroke, zakaj cilji niso bili doseženi. To pomeni, da morajo javni zavodi podati seznam ukrepov in terminski načrt za doseganje zastavljenih ciljev in tudi predloge novih ciljev ali ukrepov, v če zastavljeni cilji niso izvedljivi (Čižman & Zupančič, 2017). Ne glede na vzroke za nedoseganje zastavljenih ciljev je potrebno analizirati cilje, programe dela, možnosti za nadaljevanje dejavnosti, spremembe ali prenehanje. Kavčič (2003) opozarja, da zastavljanje novih ciljev lahko vpliva na dolgoročno zastavljene cilje, kar lahko spremeni dotedanje usmeritve javnega zavoda.

V Poročilo o doseženih ciljih in rezultatih je potrebno vključiti tudi oceno učinkov poslovanja javnega zavoda na druga področja. Učinki poslovanja na okolje so med uporabniki različni. Javni zavodi s področja visokega šolstva na primer vplivajo na (Čižman & Zupančič, 2017):

- gospodarstvo preko ustvarjanja novih znanj in izobraževanj v interesu gospodarstva,
- varstvo okolja preko izobraževanj strokovnjakov s tega področja,
- regionalni razvoj preko sodelovanja z regionalnimi izobraževalnimi centri,
- zaposlovanje preko izobraževanj novih kadrov.

Učinke poslovanja javnega zavoda na druga področja je tako potrebno predvidevati že pri sestavljanju finančnega načrta, saj ta določba zahteva izdelavo pregleda, ali je do teh učinkov dejansko prišlo (Kavčič, 2003).

Navodilo o pripravi zaključnega računa določa, da javni zavod v Poročilo o doseženih ciljih in rezultatih vključi še druga pojasnila, ki vsebujejo analizo kadrovanja in kadrovske politike in poročilo o investicijskih vlaganjih. Kavčičeva (2003) je mnenja, da sta kakovost finančnega načrta in njegova izvedba odvisni od kakovosti zaposlenih. Običajno so namreč boljši tisti kadri, ki opravljajo delo, primerno svoji izobrazbi. Prav tako mora število zaposlenih primerno ustrezati obsegu dela. Tako lahko javni zavodi v tem delu med drugim pojasnijo (Kozamernik, 2005):

- število zaposlenih po stanju po koncu obračunskega obdobja,
- število zaposlenih po dejavnostih,
- število zaposlenih po lokacijah,
- število zaposlenih po izobrazbi,

- fluktuacijo zaposlenih po področjih.

Zgoraj našeta priporočljiva razkritja sicer ne povedo veliko o uspešnosti kadrovske politike in o kakovosti opravljenega dela. Zato bi bilo smiselno, da bi javni zavodi razkrili tudi podatke o načinu motiviranja zaposlenih, podatke o spremljanju njihovega zadovoljstva in pripadnosti organizaciji ter podatke o morebitnih večjih dosežkih zaposlenih na področju njihovega dela (npr. prejete nagrade za izjemne znanstvene dosežke zaposlenih raziskovalcev v visokošolskem zavodu).

Pojasnila računovodskih informacij, ki se nanašajo na investicije, so že v računovodskih pojasnilih. Ta se v poročilu o doseženih ciljih in rezultatih dopolnijo še z dodatnimi pojasnili (Čižman & Zupančič, 2017). Tu se opišejo morebitne težave na tem področju, kot je na primer zastarela oprema ali pomanjkanje prostorov. Hkrati se nakažejo še dolgoročni cilji, ki se nanašajo na odpravo tega problema.

2.2.2 Izjava o oceni notranjega nadzora javnih financ

Posebnost letnih poročil proračunskih uporabnikov je tudi Izjava o oceni notranjega nadzora javnih financ, ki jo morajo javni zavodi predložiti v okviru Poročila o doseženih ciljih in rezultatih (8. točka 16. člena Navodila o pripravi zaključnega računa). Gre za dokument, v katerem poslovodstvo javnega zavoda predstavi vzpostavljen sistem notranjega nadzora.

Notranji nadzor javnih financ predstavlja sistem finančnega poslovanja, kontrol in notranjega revidiranja pri proračunskih uporabnikih ter stalno preverjanje le-tega (99. a člen ZJF). Potrebno je zagotoviti, da sistem notranjega nadzora javnih financ deluje v skladu z načeli zakonitosti, preglednosti, učinkovitosti, uspešnosti in gospodarnosti.

V skladu z Metodologijo za pripravo Izjave o oceni notranjega nadzora javnih financ k Navodilu o pripravi zaključnega računa državnega in občinskega proračuna ter metodologije za pripravo poročila o doseženih ciljih in rezultatih neposrednih in posrednih uporabnikov proračuna ((Metodologija za pripravo Izjave o oceni notranjega nadzora javnih financ), Ur.l. RS, št. 12/01 in 10/06), ocena sistema notranjega nadzora javnih financ pomeni ugotavljanje, v kolikšni meri sistem notranjih kontrol zagotavlja doseganje ciljev javnega zavoda, pri čemer stroški delovanja sistema ne smejo biti večji od koristi, ki jih ta prinaša.

Poslovodstvo javnega zavoda v letno poročilo priloži izjavo o oceni notranjega nadzora javnih financ na podlagi vnaprej pripravljenega samoocenitvenega vprašalnika, ki je v prilogi Navodila o pripravi zaključnega računa. Kot je mogoče razbrati iz Metodologije za pripravo Izjave o oceni notranjega nadzora javnih financ, je sestavljen tako, da upošteva predpostavko, da je doseganje ciljev javnega zavoda izpostavljeno različnim tveganjem. Javni zavod mora zato najprej opredeliti svoje splošne, posebne in operativne cilje po

organizacijskih enotah in po procesih ter nato opredeliti tudi morebitna tveganja, ki bi utegnila preprečiti doseganje teh ciljev, verjetnost nastanka neugodnih razmer in možne posledice ter sprejeti ustrezne ukrepe za obvladovanje le-teh.

Poslovodstvo javnega zavoda se pri izpolnjevanju tega vprašalnika opira na različne vire informacij. Metodologija za pripravo Izjave o oceni notranjega nadzora javnih financ predvideva upoštevanje:

- internega sistema sprotne poročanja o poslovanju, dosežkih in pomanjkljivostih;
- informacij strank, dobaviteljev in drugih zainteresiranih oseb;
- poročila notranjega revizorja;
- ugotovitev zunanjih nadzornih institucij, kot so Računsko sodišče Republike Slovenije, proračunska inšpekcija, Urad Republike Slovenije za nadzor proračuna in drugi.

V okviru Izjave o oceni notranjega nadzora javnih financ poslovodstvo javnega zavoda ocenjuje:

- v kolikšnem obsegu je vzpostavljeno primerno kontrolno okolje;
- ali so cilji realni in merljivi;
- v kolikšni meri so opredeljena in ovrednotena tveganja, da cilji ne bodo uresničeni in ali je določen način ravnanja z njimi;
- kolikšen je obseg sistema notranjega kontroliranja in kontrolnih aktivnosti, ki zmanjšujejo tveganja na sprejemljivo raven ter
- v kolikšni meri je vzpostavljen ustrezen sistem informiranja in komuniciranja.

Sistem notranjega nadzora javnih financ temelji tudi na notranjem revidiranju (99. a člen ZJF). Zato imajo javni zavodi lahko vzpostavljeno lastno ali skupno notranjo revizijsko službo ali pa jim storitev notranje revizije opravi za to pooblaščen zunanji izvajalec (10. do 12. člen Pravilnika o usmeritvah za usklajeno delovanje sistema notranjega nadzora javnih financ, Ur. l. RS, št. 72/2002). Poslovodstvo javnega zavoda mora v Izjavi oceni notranjega nadzora javnih financ poročati tudi o izvajanju notranje revizije.

Vprašalnik je torej sestavljen tako, da uporabnika usmeri k ocenjevanju petih komponent sistema notranjih kontrol, in sicer:

- kontrolno okolje,
- ocenjevanje tveganj,
- kontrolne dejavnosti,
- informiranje in komuniciranje ter
- nadziranje delovanja.

Pri samoocenjevanju sistema notranjega nadzora javnih financ lahko sodeluje več zaposlenih, medtem ko strokovno podporo nudi notranji revizor. Cukon Mavec (2006) je

mnenja, da zaposleni tako pridobijo znanja v zvezi z notranjim kontroliranjem oz. upravljanjem s tveganji. Predvsem se tako bolj zavedajo nujnosti dobrega delovanja teh procesov. Pomoč poslovodstvu pri vzpostavitvi notranjih kontrol je torej dobrodošla, vendar je potrebno poudariti, da je predstojnik javnega zavoda odgovoren za vzpostavitev in delovanje notranjega nadzora javnih financ (100. člen ZJF) in je zato pod Izjavo o ceni notranjega nadzora javnih financ tudi podpisan.

3 ANALIZA POSLOVNIH POROČIL IZBRANIH ČLANIC UNIVERZE V LJUBLJANI

3.1 Univerza v Ljubljani

Univerza v Ljubljani predstavlja avtonomni izobraževalni, znanstvenoraziskovalni in umetniški visokošolski zavod s posebnim položajem (1. člen Statuta Univerze v Ljubljani (Statut UL), Ur. l. RS št. 4/2017). Z več kot 40.000 študenti in več kot 5.600 zaposlenimi je največja univerza v Sloveniji; številne lestvice jo uvrščajo tudi med petstoterico najboljših na svetu (Eurydice Slovenija, 2017).

Univerza v Ljubljani je ustanovljena s strani Republike Slovenije in v pravnem prometu nastopa v svojem imenu in za svoj račun. Sestavljajo jo članice, in sicer 23 fakultet in tri umetniške akademije, ki so si med seboj enakopravne, njihovo skupno delovanje pa usklajuje rektorat (3. in 8. člen Statuta UL).

Pomembnejši organi Univerze so rektor, senat, upravni odbor in študentski svet, pomembnejši organi članic pa dekan, senat, akademski zbor, upravni odbor in študentski svet (31. in 32. člen Statuta UL). Njihove naloge ter podrobnejša notranja organiziranost univerze in članic so določene s statutom in internimi pravilniki. Statut UL v 10. členu določa, da so vse članice pravne osebe, vendar je njihova pravna sposobnost omejena, kadar izvajajo dejavnost v okviru programov, za katere zagotavlja sredstva država: takrat v pravnem prometu nastopajo v imenu in za račun univerze. Članice lahko opravljajo tudi druge dejavnosti na podlagi javnih pooblastil in koncesij, vendar morajo za to dejavnost, kjer v pravnem prometu nastopajo samostojno, voditi ločene računovodske evidence. V okviru delovanja Medicinske fakultete UL je to npr. izdelava izvedenskih in pravnih mnenj strokovnjakov s področja medicine.

Po 6. členu Statuta UL je univerza v okviru izvajanja svoje dejavnosti samostojna pri:

- oblikovanju strategije svojega razvoja;
- postavljanju pravil organizacije in delovanja univerze kot skupnosti študentov, pedagogov, raziskovalcev in strokovnih delavcev;

- upravljanju in razpolaganju s svojim premoženjem;
- odločanju o volitvah in imenovanju svojih organov;
- oblikovanju študijskih in raziskovalnih programov;
- odločanju o izvolitvah v nazive visokošolskih učiteljev;
- odločanju o zaposlovanju učiteljev, znanstvenih delavcev, sodelavcev in strokovno-administrativnih ter tehničnih delavcev.

Na tem mestu velja omeniti, da je bila avtonomija univerze v zadnjih desetletjih pod drobnogledom mnogih avtorjev (glejte na primer Zgaga, 1999; Sočan, 2009; Svetlik, 2016). Tudi pregled zakonodaje, ki velja za visokošolske zavode (Zakon o visokem šolstvu (Zvis), Ur. l. RS, št. 32/12) kaže na to, da je univerza pri izvajanju svojih nalog (tudi tistih, ki jih na podlagi statuta opravlja samostojno) velikokrat omejena. Gre za financiranje in urejanje delovanja javne službe – država posredno postavlja pogoje, pod katerimi mora univerza delovati, da dobi javni denar.

Eden takih primerov je upravljanje s premoženjem – po 13. členu Zvis univerza ne more v celoti razpolagati s svojim premoženjem. Nepremičnine oz. sredstva večje vrednosti, ki so pridobljene iz proračunskih virov, lahko odtuji ali obremeni le s soglasjem ustanovitelja, tj. države. Prav tako velja omeniti, da univerza novih študijskih programov ne more sprejeti brez predhodne potrditve Nacionalne agencije Republike Slovenije za kakovost v visokem šolstvu (v nadaljevanju NAKVIS). Povrh tega velja omeniti še omejitve pri vpisnih postopkih in omejitve pri izbiri jezika poučevanja (32. in 8. člen Zvis).

Tudi na področju zaposlovanja akademskega osebja je nekaj omejitev, ki posegajo v avtonomijo univerze glede odločanja o svojih zaposlenih. Zakon za uravnoteženje javnih financ ((ZUJF), Ur. l. RS, št. 40/2012) je v 183. členu omejil zaposlovanje s ciljem znižanja izdatkov za plače. S tem je bilo po mnenju Pevcinove in Setnikar Cankarjeve (2012) univerzam odvzeto avtonomno odločanje o številu zaposlenih in avtonomno odločanje o plačah.

Samostojnost odločanja univerze in njenih članic je torej okrnjena na več področjih. Ne glede na to morajo izpolnjevati svoje poslanstvo in v skladu z zakonom in predpisi opravljati določene naloge. Po 25. členu Statuta UL tako univerza prek rektorata opravlja naslednje skupne naloge za vse članice, ki so:

- vzpostavljanje in vzdrževanje enotnega informacijskega sistema,
- vzpostavljanje in vzdrževanje kariernega centra,
- vzpostavljanje in vzdrževanje enotnega knjižničnega sistema, arhiva in digitalnega repozitorija,
- organizacija in izvajanje skupnih programov obštudijske dejavnosti na univerzi,
- organizacija interdisciplinarnega študija,
- spremljanje in zagotavljanje kakovosti v izobraževalni, znanstvenoraziskovalni in umetniški dejavnosti,

- koordiniranje in evidentiranje sodelovanja v mednarodnih projektih,
- upravljanje z intelektualno lastnino univerze,
- vzpostavitev in skrb za enoten protokol na univerzi,
- vzpostavitev in vzdrževanje različnih evidenc, kot so kadrovska, finančna, študijska ipd.,
- nadziranje poslovno-finančnih tokov in izdelava konsolidirane bilance,
- načrtovanje in vodenje investicij,
- vzpostavitev in vodenje centralne evidence premoženja univerze in članic,
- koordiniranje in nadzor rabe in vzdrževanja prostorov in opreme univerze in članic.

V skladu z 18. členom Statuta UL Univerza tiste naloge, ki so skupne vsem članicam, usklajuje prek svojih organizacijskih enot. Te organizacijske enote skrbijo za pripravo strateških dokumentov, enotnih standardov delovanja, mehanizmov za spremljanje in ugotavljanje kakovosti in drugo. Posamezne članice imajo tudi svoje organizacijske enote, ki so praviloma službe, oddelki, katedre, inštituti, klinike, laboratoriji, centri in knjižnice; njihovo oblikovanje, prenehanje in vodenje je določeno z internimi pravilniki na ravni članic (19. člen Statuta UL).

3.2 Analiza izbranih poslovnih poročil

Pričakovati je, da fakultete znotraj iste univerze v letnih poročilih poročajo na enak način. Čeprav so si na prvi pogled poslovna poročila proučevanih fakultet podobna, smo opravili podrobno analizo, da bi ugotovili, ali med njimi vendarle obstajajo razlike pri poročanju. Za primerjavo smo izbrali šest fakultet in eno akademijo Univerze v Ljubljani. Predmet proučevanja so poslovna poročila, ki so jih kot del svojega letnega poročila za leto 2016 na spletni strani AJ PES (brez datuma) objavile naslednje članice Univerze v Ljubljani:

- Filozofska fakulteta (v nadaljevanju FF),
- Fakulteta za elektrotehniko (v nadaljevanju FE),
- Akademija za gledališče, radio, film in televizijo (v nadaljevanju AGRFT),
- Ekonomska fakulteta (v nadaljevanju EF),
- Medicinska fakulteta (v nadaljevanju MF),
- Fakulteta za šport (v nadaljevanju FŠ) in
- Pravna fakulteta (v nadaljevanju PF).

V analizo smo vključili tudi poslovno poročilo Univerze v Ljubljani za leto 2016, ki je objavljeno na njeni spletni strani (www.uni-lj.si).

V tabeli 4 prikazujemo nekatere statistične podatke, ki smo jih pridobili iz letnih poročil za leto 2016 in iz Vodnika po prvostopenjskih študijskih programih na Univerzi v Ljubljani, ki jih je ta izdala za šolsko leto 2016/2017.

Tabela 4: Statistični podatki izbranih članic

Članica	Število študentov	Dolgoročna sredstva in sredstva v upravljanju	Celotni prihodki (v EUR)	Prihodki MIZŠ* (v EUR)	Prihodki ARRS** (v EUR)
AGRFT	184	1.943.000	3.443.166	3.154.118	73.485
EF	4.723	11.919.906	16.841.682	10.235.172	1.268.730
FE	1.541	9.924.872	16.846.830	8.199.635	4.084.355
FF	5.068	8.848.052	27.834.287	20.301.410	3.365.509
FŠ	950	5.813.842	6.175.040	3.413.631	304.055
MF	1.969	32.090.772	50.489.683	15.556.406	4.441.041
PF	1.406	10.674.170	4.171.263	3.062.197	173.312
<i>Skupaj proučevane članice</i>	<i>15.841</i>	<i>81.214.614</i>	<i>125.801.951</i>	<i>63.922.569</i>	<i>13.710.487</i>
UL	40.110	271.901.705	307.541.261	173.392.109	40.471.819

Legenda: Prihodki MIZŠ* – Prihodki za študijsko dejavnost, ki jih članica pridobi od Ministrstva za izobraževanje znanost in šport; ARRS** – Prihodki za raziskovalno dejavnost, ki jih članica pridobi od Javne agencije za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije

Vir: Lastno delo.

Univerza v Ljubljani (v nadaljevanju Univerza) je največja med univerzami v Sloveniji in deluje na številnih področjih znanosti in umetnosti. Izbrane članice so si podobne po tem, da so članice iste univerze in se ukvarjajo z izobraževalno in raziskovalno dejavnostjo. Hkrati so si različne po področjih, v okviru katerih izvajajo svojo dejavnost. Tako smo v vzorec izbrali članice, ki delujejo na področju družboslovja in tudi članice, ki delujejo na področju naravoslovja in umetnosti. Kot je razvidno iz tabele 4, so med njimi razlike tudi v številu vpisanih študentov, številu študijskih programov, številu zaposlenih in v višini prihodkov. Kljub omenjenim razlikam lahko v poslovnem poročilu pričakujemo podobna razkritja. Letna poročila članic namreč predstavljajo podlago za sestavljanje letnega poročila Univerze (Univerza v Ljubljani, 2017a). Zato smo v primerjavo vključili še podatke iz letnega poročila Univerze za leto 2016, ki je dostopno na spletni strani AJ PES.

Hiter pregled izbranih poslovnih poročil kaže podobno strukturo, in sicer je vrstni red razkritih vsebin naslednji:

- Uvodna predstavitev – osnovni in registracijski podatki ter poslanstvo in vizija;
- Izobraževalna dejavnost – podatki o študijski dejavnosti po posameznih stopnjah študija;
- Raziskovalna in razvojna dejavnost – podatki o raziskovalnih programih, projektih in znanstvenih objavah;
- Prenos in uporaba znanja – sodelovanje članice z zunanjim okoljem;
- Ustvarjalne razmere za delo in študij – knjižnična, založniška in obštudijska dejavnost;
- Upravljanje in razvoj kakovosti – akreditacija študijskih programov, samoevalvacija;

- Pogoji za izvajanje dejavnosti in podpora dejavnost – upravljanje s stvarnim premoženjem, informacijski sistem, upravljanje s človeškimi viri;
- Ocena uspeha pri doseganju zastavljenih ciljev – poročilo o doseženih ciljih in rezultatih.

Zgornji strukturi sledimo tudi v nadaljevanju, kjer je po posameznih poglavjih predstavljena analiza naštetih vsebin.

3.2.1 Predstavitev članic

Skladno s priporočeno vsebino poslovnega poročila (glej tabelo 2 in tabelo 3) lahko v uvodnem delu pričakujemo predstavitev fakultete in predstavitev njenega razvoja. Kot je razvidno iz tabele 5, lahko opazimo podobnost v poročanju osnovnih podatkov. Vse proučevane članice (z izjemo Medicinske fakultete) predstavijo t. i. vizitko, iz katere lahko razberemo polno ime proračunskega uporabnika, naslov, matično in davčno številko ter številko podračuna pri Upravi Republike Slovenije za javna plačila.

Razlike pa se kažejo pri poročanju o razvoju članic in navajanju zakonskih podlag, na katerih temelji njihovo delovanje. Tako Medicinska fakulteta v začetnem delu obsežno predstavi organizacijo kot del Univerze v Ljubljani, njeno dejavnost in pravno ozadje delovanja. Fakulteta za elektrotehniko, Fakulteta za šport, Ekonomska fakulteta in Akademija to vsebino razkrivajo v prilogi letnega poročila, kjer posebno poglavje namenijo predstavitvi članice. Ekonomska fakulteta in Akademija razkrivata nekoliko več informacij, predvsem v zvezi z ustanovitvijo fakultete in njenim razvojem v zgodovini.

Pričakujemo lahko, da bodo fakultete poročale tudi o zakonih, ki so podlaga za njihovo delovanje. Te informacije so tudi obvezna sestavina poročila o doseženih ciljih in rezultatih, a kljub temu v poslovnem poročilu Filozofske in Pravne fakultete zakonskih podlag delovanja ne najdemo.

Iz tabele 5 je razvidno, da proučevane članice v različnem obsegu poročajo o poslanstvu, viziji in ciljih. Vse omenjene elemente lahko najdemo le v poslovnem poročilu Univerze. Na drugi strani Medicinska fakulteta teh informacij ne poda. Zanimivo je, da tri članice, in sicer Ekonomska fakulteta, Fakulteta za šport in Pravna fakulteta, v svojem poročilu predstavijo vizijo in poslanstvo Univerze v Ljubljani ter tudi svojo vizijo in poslanstvo. AGRFT poroča podobno, le da ne predstavi poslanstva Univerze. Filozofska fakulteta in Fakulteta za elektrotehniko v tem delu predstavi nekoliko manj kot prej omenjene članice. Prva predstavi le vizijo in poslanstvo Univerze, medtem ko Fakulteta za elektrotehniko predstavi le lastno vizijo in poslanstvo. Medicinska fakulteta v letnem poročilu ne navaja nobene od teh vsebin.

Tabela 5: Predstavitev

Osnovni podatki	AGRFT	EF	FE	FF	FŠ	MF	PF	UL	Delež (v %)**
Polno ime javnega zavoda	1	1	1	1	1	0	1	1	87,50
Naslov	1	1	1	1	1	0	1	1	87,50
Matična številka	1	1	1	1	1	1	1	1	100,00
Št. podračuna pri UJP	1	0	1	1	1	1	1	1	87,50
Davčna številka	1	1	1	1	1	1	1	1	100,00
Kontaktne podatki	1	1	1	1	1	0	1	1	87,50
Predstavitev članice	1	1	1	0	1	1	0	1	75,00
Zakonske podlage delovanja	1	1	1	0	1	1	0	1	75,00
Delež razkritih informacij (v %)	100,00	87,50	100,00	75,00	100,00	62,50	75,00	100,00	87,50
Poslanstvo	1	1	1	1	1	0	1	1	87,50
Vizija	1	1	1	1	1	0	1	1	87,50
Vrednote	0	1	0	0	0	0	0	1	25,00
Temeljna usmeritev, strateški cilji	0	0	0	1	1	0	1	1	50,00
Delež razkritih informacij (v %)	50,00	75,00	50,00	75,00	75,00	0,00	75,00	100,00	62,50
Pomembnejši organi	AGRFT	EF	FE	FF	FŠ	MF	PF	UL	Delež (v %)**
Predstavitev vodstva – poimensko	1	0	0	1	1	1	1	0	62,50
Predstavitev pomembnejših organov fakultete	1	0	1	0	0	1	0	1	50,00
Organigram članice	0	1	1	0	0	0	1	0	37,50
Predstavitev študentskih organov in društev	0	1	1	0	0	0	0	1	37,50
Delež razkritih informacij (v %)	50,00	50,00	75,00	25,00	25,00	50,00	50,00	25,00	43,75

Legenda: 1- članica poroča, da ima; 1*- članica poroča, da nima; 0- članica ne poroča
Delež v (%)** – delež članic, ki v poslovnem poročilu razkrivajo določeno informacijo

Vir: Lastno delo.

V uvodnem delu pričakujemo tudi predstavitev vodstva članice in njenih pomembnejših organov. Medicinska in Filozofska fakulteta vodstvo predstavi poimensko, medtem ko AGRFT in Pravna fakulteta temu namenita celo posebno poglavje, imenovano Vodenje in upravljanje organizacije. Fakulteta za elektrotehniko in Fakulteta za šport svoje vodstvo predstavi posredno, in sicer preko informacije o zaposlenih, ki so sodelovali pri pripravi letnega poročila. Tudi Univerza v poslovnem poročilu vseh vodstvenih kadrov ne razkriva poimensko; poimensko je naveden zgolj rektor. To velja tudi za poslovno poročilo Ekonomske fakultete, v katerem lahko najdemo le ime in priimek dekanje; drugi vodstveni kadri poimensko niso razkriti.

Poslovna poročila proučevanih fakultet se razlikujejo tudi po predstavitvi pomembnejših organov in njihovih nalog. AGRFT, Fakulteta za elektrotehniko, Medicinska fakulteta in Univerza predstavijo pomembnejše organe fakultete in tudi njihove naloge, Ekonomska in Pravna fakulteta pa v poslovnem poročilu prikazujeta organigram članice. Slednji predstavlja grafičen prikaz organizacije, iz katerega lahko razberemo hierarhično razvrstitev organizacijskih enot, ne da pa nam informacij o tem, kakšne so naloge posameznega organa. Filozofska fakulteta v poslovnem poročilu tega ne poroča. Pri poročanju o študentskem organiziranju lahko izpostavimo le Fakulteto za elektrotehniko in Ekonomsko fakulteto, ki predstavita sodelovanje s študenti preko različnih društev na fakulteti.

Iz tabele 5 je razvidno, da članice večinoma obsežno poročajo o svojih osnovnih podatkih. Z izjemo Medicinske fakultete lahko enako trdim za razkrivanje vizije in poslanstva. Po drugi strani članice manj obsežno poročajo o pomembnejših organih, saj nobena med njimi ne razkriva več kot polovico informacij, ki bi jih v zvezi s tem pričakovali v poslovnem poročilu.

3.2.2 Raziskovalna dejavnost

Univerza v Ljubljani uresničuje svojo avtonomijo prek izvajanja izobraževalnega, znanstvenoraziskovalnega in umetniškega dela, zato je velik del poslovnih poročil njenih članic namenjen informacijam o študijski in raziskovalni oziroma umetniški dejavnosti.

Poročanje o raziskovalni dejavnosti lahko razdelimo na poročanje o raziskovalnem delu, o rezultatih tega dela ter o vpetosti študentov v raziskovalno delo. Iz tabele 6 je razvidno, da je obseg poročanja med članicami različen. Proučevane članice tako razkrivajo, da imajo vzpostavljen raziskovalni program; podrobneje ga predstavijo le nekatere. AGRFT tako poimensko izpostavi vodjo raziskovalnega programa, izpostavi sodelujoče zavode, pojasni raziskovalno področje in razkrije naloge, ki so se opravile v letu 2016. Po drugi strani lahko v poslovnem poročilu Medicinske fakultete zasledimo le to, da je raziskovalno delo potekalo v 21 raziskovalnih programih.

Razlike opazimo tudi pri poročanju o nacionalnih in mednarodnih raziskovalnih projektih. Vse članice (razen Filozofske in Medicinske fakultete) poročajo vsaj o številu projektov, v katere so vključene. Ekonomska fakulteta, Fakulteta za elektrotehniko in Pravna fakulteta navajajo konkretne projekte z nazivi, AGRFT pa tudi projekte s področja umetniškega udejstvovanja. Filozofska fakulteta sicer poroča o postopku prijavljanja na določene projekte in o številu projektnih predlogov, vendar ne moremo trditi, da je iz poslovnega poročila razvidno, v koliko projektih dejansko sodeluje in kateri so ti projekti. Filozofska fakulteta prav tako razkriva, da sodeluje pri več projektih ERASMUS+, vendar ni razvidno, kateri projekti to so. Omenjenih podatkov ne najdemo niti v poslovnem poročilu Medicinske fakultete.

Tabela 6: Raziskovalna dejavnost

Raziskovalno delo	AGRFT	EF	FE	FF	FŠ	MF	PF	UL	Delež (v%)**
Raziskovalni program	1	1	1	0	1	1	0	1	75,00
Mednarodni raziskovalni projekti	1	1	1	0	1	0	1	1	75,00
Raziskovalni projekti v Sloveniji	1	1	1	0	1	0	1	1	75,00
Št. visokošolskih učiteljev na sobotnem letu	0	1	0	0	1	0	1	1	50,00
Št. članov raziskovalne skupine	0	1	0	0	1	0	1	1	50,00
Delež razkritih informacij (v %)	60,00	100,00	60,00	0,00	100,00	20,00	80,00	100,00	65,00
Rezultati raziskovalnega dela	AGRFT	EF	FE	FF	FŠ	MF	PF	UL	Delež (v %)**
Povečanje/zmanjšanje števila objav	0	0	1	0	0	0	1	1	37,50
Objave – znanstveni članki	1	1	1	0	1	1	1	1	87,50
Citati znanstvenih del	0	1	1	0	0	0	1	1	50,00
Odmevnejši članki	1	1	1	0	0	0	0	1	50,00
Prepoznavnost raziskovalnega dela v mednarodnih projektih	1	0	0	0	1	1	1	1	62,50
Prenos izsledkov raziskav v pedagoški proces v tujini	0	0	0	0	0	0	1	0	12,50
Sodelovanje z drugimi institucijami nacionalnega pomena	1	1	1	1	1	1	1	1	100,00
Sodelovanje z gospodarstvom	1	1	1	0	1	1	0	1	75,00
Nagrade raziskovalcem	0	1	1	0	0	0	0	1	37,5
Delež razkritih informacij (v %)	55,56	66,67	77,78	11,11	44,44	44,44	66,67	88,89	56,95
Vpetost študentov v raziskovalno dejavnost	AGRFT	EF	FE	FF	FŠ	MF	PF	UL	Delež (v %)**
Sodelovanje študentov pri raziskovalnem delu	0	0	1	1*	1	1	1	0	62,50
Sofinanciranje dela mladih raziskovalcev	0	0	1*	0	0	0	0	0	12,50
Št. mladih raziskovalcev	1	0	1	0	1	1	1	1	75,00
Delež razkritih informacij (v %)	33,33	0,00	100,00	33,33	66,66	66,66	66,66	33,33	50,00

Legenda: 1- članica poroča, da ima; 1*- članica poroča, da nima; 0- članica ne poroča
Delež v (%)** – delež članic, ki v poslovnem poročilu razkrivajo določeno informacijo

Vir: Lastno delo.

Proučevane članice različno poročajo tudi o zaposlenih, ki se ukvarjajo z raziskovalno dejavnostjo: tako o številu visokošolskih učiteljev, ki so uporabili pravico do sobotnega leta ter hkrati o številu članov raziskovalne skupine poročajo le Ekonomska fakulteta in Fakulteta za šport in Univerza. V letnem poročilu Univerze je moč najti še informacijo o

številu vseh raziskovalnih skupin in o številu zaposlenih, ki se ukvarjajo z raziskovalno dejavnostjo.

V svojih poslovnih poročilih sicer vse proučevane članice poročajo o organizaciji znanstvenih konferenc in podobnih dogodkov, ne navajajo pa vse informacij o znanstvenih objavah. Eden izmed kazalcev, ki jih npr. Agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije (v nadaljevanju ARRS) upošteva pri vrednotenju raziskovalne uspešnosti, sta namreč prav kakovost objav in število čistih citatov (35. člen Pravilnika o postopkih (so)financiranja in ocenjevanja ter spremljanju izvajanja raziskovalne dejavnosti, Ur. l., št. 52/16 in 79/17).

Vse proučevane članice (razen Filozofske fakultete) poročajo, da so bile v okviru raziskovalnega objavljene tudi znanstvene objave. Ker pa posamezne znanstvene objave lahko pripomorejo tudi k ugledu znanstveno-raziskovalne institucije v širši (laični) javnosti, je smiselno pričakovati, da bodo članice v poslovnih poročilih izpostavile vsaj najodmevnejša dela svojih raziskovalcev. Tu najbolj podrobne podatke podaja Fakulteta za elektrotehniko, ki v poslovnem poročilu navaja monografije oz. posamezna poglavja v monografijah, izdanih v letu 2016, nato pa navede še odmevnejše znanstvene članke, kjer podaja informacijo o avtorju/ih, naslovu avtorskega dela in publikaciji, kjer je delo objavljeno.

V poslovnem poročilu Ekonomske fakultete lahko najdemo podatke o najodmevnejših člankih in njihovih avtorjih: tu so izpostavljeni avtorji, ki so za svoje članke prejeli nagrado za najboljši objavljeni članek EF in nagrado za najodmevnejše raziskovalne dosežke Univerze v Ljubljani in tudi avtorji, ki so svoj članek predstavili v vodilnih revijah določenega znanstvenega področja. AGRFT v svojem poslovnem poročilu izpostavlja le nekaj odmevnejših člankov oz. znanstvenih razprav. Ostale proučevane članice odmevnejših znanstvenih objav ne navajajo

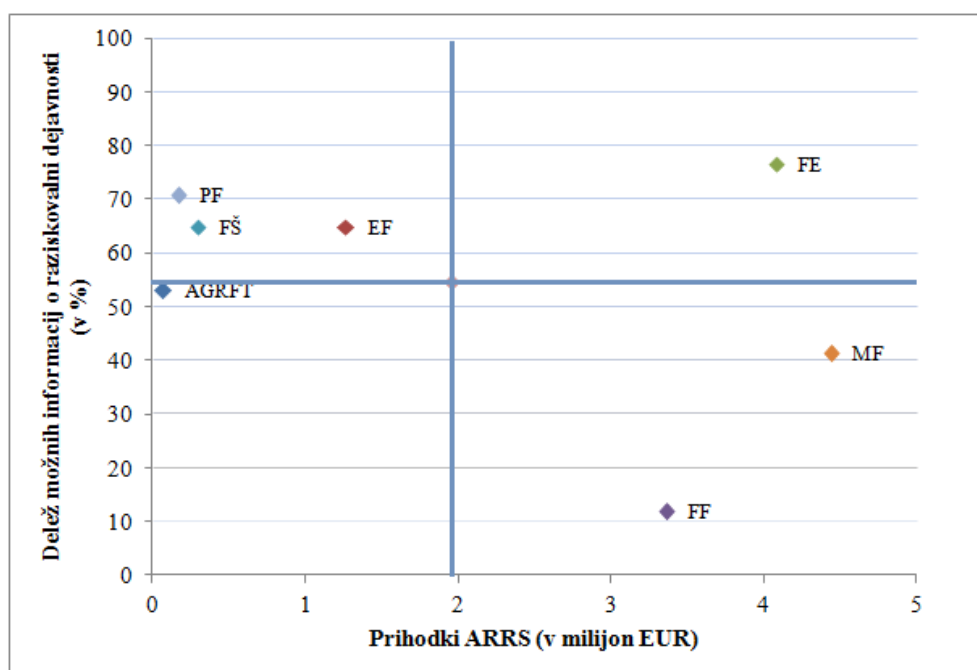
Kot je razvidno iz tabele 6, članice različno predstavijo tudi vpliv svojega raziskovalnega dela. Da je to prepoznavno tudi v tujini, navajajo AGRFT, Fakulteta za šport, Medicinska fakulteta, Pravna fakulteta in Univerza. Pravna fakulteta tu izpostavlja tudi prenos izsledkov svojih raziskav v pedagoški proces v tujini.

V zvezi z rezultati raziskovalnega dela je v vseh poslovnih poročilih mogoče najti poročanje o sodelovanju z okoljem oz. drugimi institucijami nacionalnega pomena. Ekonomska fakulteta, Fakulteta za elektrotehniko, Fakulteta za šport in Medicinska fakulteta izpostavljajo še pomen sodelovanja z gospodarstvom, medtem ko Fakulteta za elektrotehniko in Ekonomska fakulteta izpostavljajo še nagrade, ki so jih za najboljše znanstvene objave prejeli njihovi raziskovalci. Univerza poroča o podelitvi t. i. Rektorjeve nagrade za naj inovacijo in o organizaciji dogodka, na katerem so bili javno predstavljeni najodmevnejši raziskovalni dosežki znotraj Univerze.

Nekatere članice poročajo tudi o raziskovalnem delu svojih študentov: o tem poročajo vse, razen Akademije, Ekonomske fakultete in Univerze. Filozofska fakulteta sicer navaja, da je trenutno udejstvovanje doktorandov na raziskovalnem področju skromno, medtem ko Medicinska fakulteta in Pravna fakulteta poročata o visoki vpetosti študentov v raziskovalno delo. Kot je razvidno iz tabele 6, vse članice razen Filozofske fakultete in Ekonomske fakultete poročajo tudi o številu mladih raziskovalcev.

Iz tabele 6 je razvidno, da je obseg poročanja o raziskovalni dejavnosti med članicami različen. Prav tako je razvidno, da je obseg poročanja posameznih članic znotraj posameznih sklopov različen. Tako npr. Ekonomska fakulteta poda veliko informacij o raziskovalnem delu, a hkrati nič o vpetosti študentov v raziskovalno dejavnost.

Slika 1: Obseg poročanja o raziskovalni dejavnosti glede na prihodke ARRS

Legenda: Modri črti prikazujeta povprečne vrednosti.

Vir: Lastno delo.

Smiselno je pričakovati, da bodo članice, ki imajo več sredstev za raziskovalno dejavnost, tj. več prihodkov zanjo, o tej dejavnosti tudi obsežneje poročale. Slika 1 prikazuje dejanski obseg poročanja o raziskovalni dejavnosti (kot delež možnih informacij o tem) v odvisnosti od višine prihodkov, katerih vir so ARRS in podobne agencije. Zanimivo je, da med članicami, ki imajo nadpovprečno veliko prihodkov s tega področja, le Fakulteta za elektrotehniko daje tudi nadpovprečno veliko informacij o raziskovalni dejavnosti. Najmanj obsežno poroča Filozofska fakulteta, ki je po višini prihodkov s tega področja sicer tudi nad povprečjem. Ekonomska fakulteta, Fakulteta za šport in Pravna fakulteta kljub podpovprečnim prihodkom iz raziskovalne dejavnosti o njej poročajo nadpovprečno

veliko. Skladno s pričakovanji AGRFT, ki ima daleč najmanj prihodkov za raziskovalno dejavnost, o tej temi poroča manj kot povprečna proučevana članica.

3.2.1 Študijska dejavnost

Informacije o študijski dejavnosti lahko razdelimo na poročanje o zanimanju za študij in uvajanju vanj, o študijskih programih, o mednarodnem sodelovanju, o interdisciplinarnosti in o doktorskem študiju.

V letnih poročilih članice poročajo tudi o zanimanju za študij in vodenju študentov skozi študijsko obdobje. Vse proučevane članice (razen Ekonomske fakultete) poročajo o rasti oz. upadu zanimanja za študij. To ugotavljajo s spremljanjem števila udeležencev na informativnih dnevih (AGRFT), števila vpisanih študentov v prvi letnik (Filozofska fakulteta, Fakulteta za elektrotehniko) in števila prijavljenih kandidatov na sprejemne izpite (Fakulteta za šport).

Podatek o izvedbi informativnega dne najdemo v vseh poslovnih poročilih, medtem ko AGRFT in Fakulteta za šport razkrivata celo število udeležencev na tem dogodku. Vse fakultete poročajo, da izvajajo tutorstvo (organizirana pomoč oz. svetovanje študentom pri študiju), nekoliko več o tem pa razkriva Medicinska fakulteta. Slednja opiše svoj sistem tutorstva, v katerega so vključeni vsi študenti in tudi profesorji in asistenti.

Glede na dejavnost, ki jo opravljajo članice Univerze v Ljubljani, je pričakovati poročanje o poteku študija in različnih možnostih pridobivanja učnih izkušenj. Članice se sicer med seboj razlikujejo po študijskih programih, ki jih izvajajo. Poslovno poročilo predstavlja tudi priložnost, da jih predstavijo uporabnikom. To priložnost sta najmanj izkoristili Filozofska fakulteta in Fakulteta za elektrotehniko, ki poročata samo o številu akreditiranih študijskih programov. Po drugi strani AGRFT, Ekonomska fakulteta, Medicinska fakulteta in Fakulteta za šport obširneje predstavijo študijske možnosti, saj navajajo programe po stopnjah študija. Pravna fakulteta navaja svoj edini program, ki ga izvaja na prvi in drugi stopnji študija. Poleg tega izpostavi prehod na nov sistem izvajanja programa, ki temelji na t. i. modulih in so ga vpeljali v šolskem letu 2016/2017 v okviru drugostopenjskega študija. Univerza navaja število študijskih programov po stopnjah. Vse proučevane članice so v poslovnih poročilih izpostavile tudi zaključevanje študija po t. i. starem programu (znanstveni magistrski program), ki od vključno študijskega leta 2016/2017 ni več mogoče.

Izkušnje, ki so pridobljene v tujini, predstavljajo konkurenčno prednost tudi za študente. Ena takih je t. i. program dvojne diplome, ki predstavlja način kombiniranega študija, ki vodi do dveh diplom, in sicer na domači in tuji univerzi. Med proučevanimi članicami le Ekonomska fakulteta predstavi in opiše ta program. V poslovnem poročilu Univerze lahko najdemo podatek samo o številu sporazumov o sodelovanju pri pridobivanju t. i. dvojnih diplom. Fakulteta za šport razkriva, da možnosti pridobivanja dvojne diplome svojim študentom ne ponuja.

Vse proučevane članice v svojih poslovnih poročilih omenjajo udejstvovanje na mednarodni ravni, predvsem kot sodelovanje študentov na mednarodnih festivalih in pri drugih projektih, ki potekajo zunaj Slovenije. Kot je razvidno iz tabele 7, večina proučevanih članic v poslovnih poročilih navaja, da so v študijski proces vključeni tudi tuji strokovnjaki – gostujoči predavatelji iz tujine, a le AGRFT in Ekonomska fakulteta izpostavljata pomanjkanje finančnih sredstev za mednarodno sodelovanje na višji ravni.

Povezovanje z drugimi fakultetami v Sloveniji z namenom interdisciplinarnosti v študijski dejavnosti v poslovnem poročilu navajajo AGRFT, Ekonomska fakulteta, Filozofska fakulteta, Fakulteta za elektrotehniko in Univerza. Iz njihovih poročil lahko razberemo, da imajo vzpostavljene interdisciplinarne študijske programe. Vse proučevane članice (razen Filozofske fakultete) v poslovnih poročilih navajajo, da njihov pedagoški proces vključuje tudi sodelovanje s pedagogi z drugih fakultet oziroma z drugimi strokovnjaki iz prakse.

Tabela 7: Študijska dejavnost

Zanimanje in uvajanje v študij	AGRFT	EF	FE	FF	FŠ	MF	PF	UL	Delež (v %)**
Delež prijav v 1. roku glede na št. razpisanih mest	1	0	0	0	1	1	0	0	37,50
Št. razpisanih mest	1	1	0	0	1	1	1	0	62,50
Trend vpisa	1	0	1	1	1	1	1	1	87,50
Informativni dnevi	1	1	1	1	1	1	1	1	100,00
Št. udeležencev na informativnih dnevih	1	0	0	0	1	0	0	0	25,00
Tutorstvo	1	1	1	1	1	1	1	1	100,00
Svetovanje študentom s posebnimi statusi	0	1	1	0	1	1	1	1	75,00
Delež razkritih informacij (v %)	85,71	57,14	57,14	42,86	100,00	85,71	71,43	57,14	69,64
Študijski programi	AGRFT	EF	FE	FF	FŠ	MF	PF	UL	Delež (v %)**
Št. akreditiranih študijskih programov	1	1	1	1	1	1	0	1	87,50
Programi I. stopnje	1	1	0	0	1	1	1	1	75,00
Programi II. Stopnje	1	1	0	0	1	1	1	1	75,00
Programi III. Stopnje	1	1	0	0	1	1	1	1	75,00
Zaključevanje po predbolonjskem programu	1	1	1	1	1	1	1	1	100,00
Delež razkritih informacij (v %)	100,00	100,00	40,00	40,00	100,00	100,00	80,00	100,00	82,50
Mednarodno sodelovanje	AGRFT	EF	FE	FF	FŠ	MF	PF	UL	Delež (v %)**
Sodelovanje študentov na mednarodnih dogodkih	1	1	1	1	1	1	1	0	87,50
Pomanjkanje financ za področje internacionalizacije	1	1	0	0	0	0	0	0	25,00
Program dvojne diplome	0	1	0	0	1	0	0	1	37,50

se nadaljuje

Tabela 7: Študijska dejavnost (nad.)

Mednarodno sodelovanje	AGRFT	EF	FE	FF	FŠ	MF	PF	UL	Delež (v %)**
Vključevanje tujih strokovnjakov v študijski proces	1	1	1	0	1	1	1	1	87,50
Št. tujih študentov	1	1	1	1	1	0	1	1	87,50
Mednarodne pogodbe o izmenjavi	1	1	1	1	1	1	1	1	100,00
Št. študentov, ki so se udeležili izmenjave	1	1	1	1	0	1	1	1	87,50
Priznavanje v tujini opravljenih obveznosti	1	0	0	1	0	0	0	0	25,00
Delež razkritih informacij (v %)	87,50	87,50	62,50	62,50	62,50	50,00	62,50	62,50	67,19
Interdisciplinarnost	AGRFT	EF	FE	FF	FŠ	MF	PF	UL	Delež (v %)**
Interdisciplinarno povezovanje	1	1	1	1	0	0	0	1	62,50
Sodelovanje s pedagogi z drugih fakultet	1	1	0	0	0	0	0	1	37,50
Povabila strokovnjakom za sodelovanje pri pedagoškem procesu	1	1	1	0	1	1	1	1	87,50
Vključevanje študentov v projekte in v neposredno delovno okolje, obiski podjetij	1	1	1	0	0	0	1	1	62,50
Praktično usposabljanje	1	1	1	1	1	1	1	1	100,00
Izvedba srečanj in sodelovanje s predstavniki večjih podjetij	0	1	1	0	0	0	0	1	37,50
Delež razkritih informacij (v %)	83,33	100,00	83,33	33,33	33,33	33,33	50,00	100,00	64,58
Doktorski študij	AGRFT	EF	FE	FF	FŠ	MF	PF	UL	Delež (v %)**
Trend vpisa doktorskih študentov	0	1	1	1	0	0	1	1	62,50
Finančne spodbude za doktorske študente	1	1	0	1	0	0	0	1	50,00
Vključevanje doktorskih študentov v znanstvene konference, delavnice	1	1	1	1	0	0	0	1	62,50
Konstantno spremljanje napredka doktorskih študentov	0	1	0	0	0	0	0	0	12,50
Delež razkritih informacij (v %)	50,00	100,00	50,00	75,00	0,00	0,00	25,00	75,00	46,88

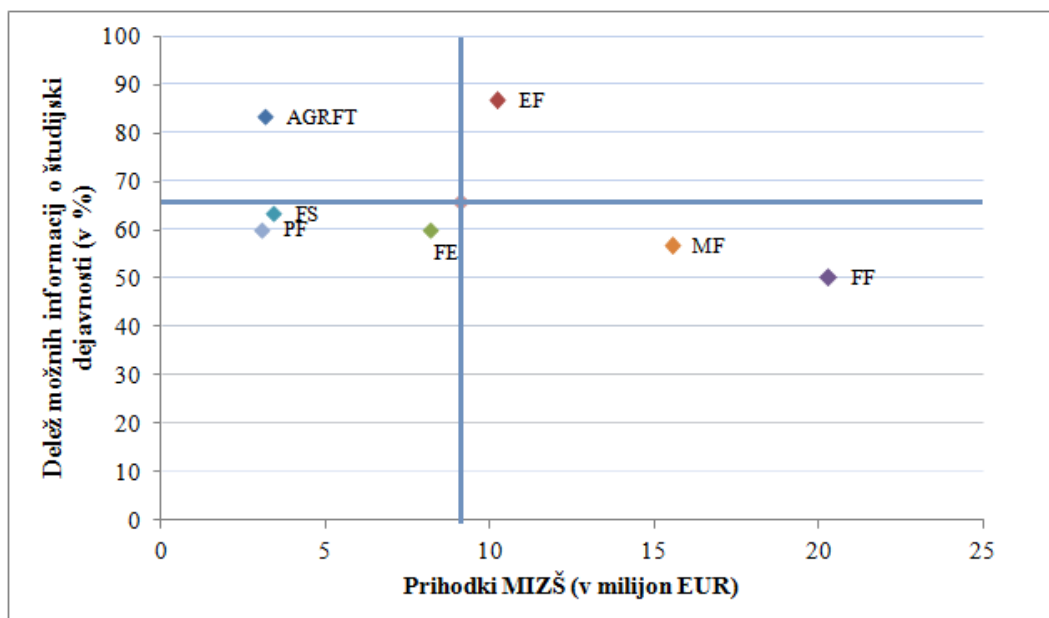
Legenda: 1- članica poroča, da ima; 1*- članica poroča, da nima; 0- članica ne poroča
Delež v (%)** – delež članic, ki v poslovnem poročilu razkrivajo določeno informacijo

Vir: Lastno delo.

Proučevane članice razkritja v zvezi z mednarodno izmenjavo študentov navajajo podobne podatke. Najmanj informacij v zvezi z mednarodno izmenjavo študentov razkrivata Fakulteta za šport in Medicinska fakulteta. Iz poslovnega poročila Fakultete za šport je sicer mogoče razbrati mednarodno sodelovanje v okviru t. i. Erasmus+ projektov, vendar ni jasno, koliko so vanje poleg profesorjev in raziskovalcev vpeti tudi študenti. Razlike v poročanju je mogoče opaziti tudi v zvezi s področjem doktorskega študija. Fakulteta za elektrotehniko, Ekonomska fakulteta in Pravna fakulteta v poslovnih poročilih navajajo upad vpisa na tretjestopenjske programe. Po drugi strani Filozofska fakulteta poroča o porastu števila doktorskih študentov. Ostale proučevane članice o zanimanju študentov za doktorski študij ne poročajo.

Kot je razvidno iz tabele 7, nekatere fakultete poročajo o finančnih omejitvah za kakovostno izvajanje tretjestopenjskega programa in o nekaterih uporabljenih rešitvah, kot je podeljevanje štipendij in subvencij. Kljub upadu števila svojih doktorskih študentov pa Pravna fakulteta o subvencijah ali podobnih finančnih spodbudah ne poroča. Pred zagovorom doktorske disertacije morajo študentje tretjestopenjskega programa objaviti vsaj en znanstveni članek s prvim avtorstvom (Univerza v Ljubljani, 2017b), zato je smiselno pričakovati poročanje o znanstvenem udejstvovanju doktorskih študentov. Kot je razvidno iz tabele 7, članice o tem v poslovnem poročilu ne podajo veliko informacij. Le Ekonomska fakulteta navaja podatek o tem, da morajo doktorski študenti med letom večkrat poročati o svojem napredku pri izdelavi doktorske disertacije.

Slika 2: Obseg poročanja o študijski dejavnosti glede na višino prihodkov MIZŠ

Legenda: Modri črti prikazujeta povprečne vrednosti.

Vir: Lastno delo.

V zvezi s študijsko dejavnostjo članice najbolj obsežno poročajo o študijskih programih. Poleg Univerze kar štiri članice poročajo o prav vseh vsebinah, ki smo jih v tem

vsebinskem sklopu pričakovali. Vseeno pa lahko trdimo, da je obseg poročanja med članicami različen. Smiselno bi bilo pričakovati, da bodo članice, ki izkazujejo več prihodkov za študijsko dejavnost (vir financiranja je Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, v nadaljevanju MIZŠ), tudi razkrile več podatkov. Slika 2 prikazuje obseg poročanja po članicah glede na višino prihodkov, prejetih s strani MIZŠ. Ekonomska fakulteta, ki izkazuje nadpovprečno veliko prihodkov, poda tudi največ informacij o študijski dejavnosti. Več prihodkov izkazuje samo še Medicinska in Filozofska fakulteta, ki pa poročata najmanj. Nadpovprečno veliko informacij o študijski dejavnosti poda tudi AGRFT, ki se po višini prihodkov MIZŠ med proučevanimi članicami uvršča na predzadnje mesto.

3.2.2 Knjižnična in založniška dejavnost

Članice Univerze v Ljubljani se ukvarjajo tudi s knjižnično in založniško dejavnostjo, a o njej praviloma poročajo zelo različno.

Tabela 8: Knjižnična in založniška dejavnost

Knjižnična in založniška dejavnost	AGRFT	EF	FE	FF	FŠ	MF	PF	UL	Delež (v %)**
Število enot gradiva	0	1	0	1	0	0	0	0	25,00
Prirast knjižničnih enot	1	1	1	1	0	0	0	0	50,00
Število računalnikov	1	0	1	1	0	0	0	0	37,50
Medknjižnična izposoja	1	1	1	1	0	0	1	0	62,50
Delovni čas knjižnice	0	0	1	0	0	1	1	0	37,50
Prostorska (ne)ustreznost	0	0	0	1	1	1	0	0	37,50
Število aktivnih članov	1	1	1	1	1	0	0	0	62,50
Število izposojenih enot	1	0	1	1	0	0	0	0	37,50
Usposabljanja za uporabnike	1	1	1	1	0	1	1	0	75,00
Informacijsko opismenjevanje kot del študijskega programa	1*	0	1*	1	0	0	1	0	50,00
Anketiranje študentov o zadovoljstvu s knjižnico	0	0	0	0	0	1	0	0	12,50
Založniška dejavnost	1*	1	1	1	1	0	1	1*	87,50
Obseg založniške dejavnosti	0	1	1	1	1	0	1	0	62,50
Delež razkritih informacij (v %)	61,54	53,85	76,92	84,62	30,77	30,77	46,15	7,69	49,04

Legenda: 1- članica poroča, da ima; 1*- članica poroča, da nima; 0- članica ne poroča
Delež v (%)** – delež članic, ki v poslovnem poročilu razkrivajo določeno informacijo

Vir: Lastno delo.

Knjižnica Filozofske fakultete je najbolj založena in ima največ aktivnih uporabnikov, zato ni presenetljivo, da o tej dejavnosti tudi najbolj obsežno poroča. Najmanj podatkov v

zvezi s knjižnično dejavnostjo sporoča Fakulteta za šport, sledita ji Medicinska in Pravna fakulteta. Zanimivo je, da ne Medicinska ne Pravna fakulteta ne poročata o obsegu knjižničnega gradiva ali o številu izposojenih enot, medtem ko razkrivata število obratovalnih ur na teden oz. delovni čas knjižnice.

Štiri od proučevanih članic v poslovnem poročilu izpostavijo slabe prostorske razmere, ki vplivajo na delovanje knjižnice: Filozofska fakulteta, Medicinska fakulteta in Fakulteta za šport poudarjajo, da bi za kakovostno delovanje knjižnice in ustrezen dostop do knjižničnega gradiva potrebovale dodatne prostore.

Proučevane članice so bolj enotne pri poročanju o izvedbi izobraževanj na področju knjižničnega opismenjevanja. Vse proučevane članice (razen Fakultete za šport) poročajo o izvedenih izobraževanjih za njihove uporabnike. Iz poslovnega poročila Filozofske in Pravne fakultete je razvidno, da je tovrstno izobraževanje del rednega učnega procesa, medtem ko Fakulteta za elektrotehniko in AGRFT izobraževanja za uporabnike knjižnice ne vključujeta v redni študijski program.

Kot je mogoče ugotoviti na podlagi proučevanih poslovnih poročil, članice zagotavljajo kakovost tudi prek ugotavljanja zadovoljstva uporabnikov z izvajanjem različnih anket. Knjižnična dejavnost je tesno povezana s pedagoškim delom, študijem in znanstveno-raziskovalno dejavnostjo, zato bi bilo smiselno pričakovati, da bodo članice izvajale tudi ankete o zadovoljstvu uporabnikov knjižnice. Zanimivo je, da o izvedeni anketi poroča le Medicinska fakulteta, ki sicer na splošno ne poda veliko informacij o knjižnični dejavnosti. Podobno velja za Fakulteto za šport, ki v svojem poslovnem poročilu sicer ne navaja izvedbe posebne ankete o zadovoljstvu uporabnikov s knjižnico, lahko pa razberemo, da te informacije zbira v sklopu splošne študentske ankete. Ostale članice o tem ne poročajo.

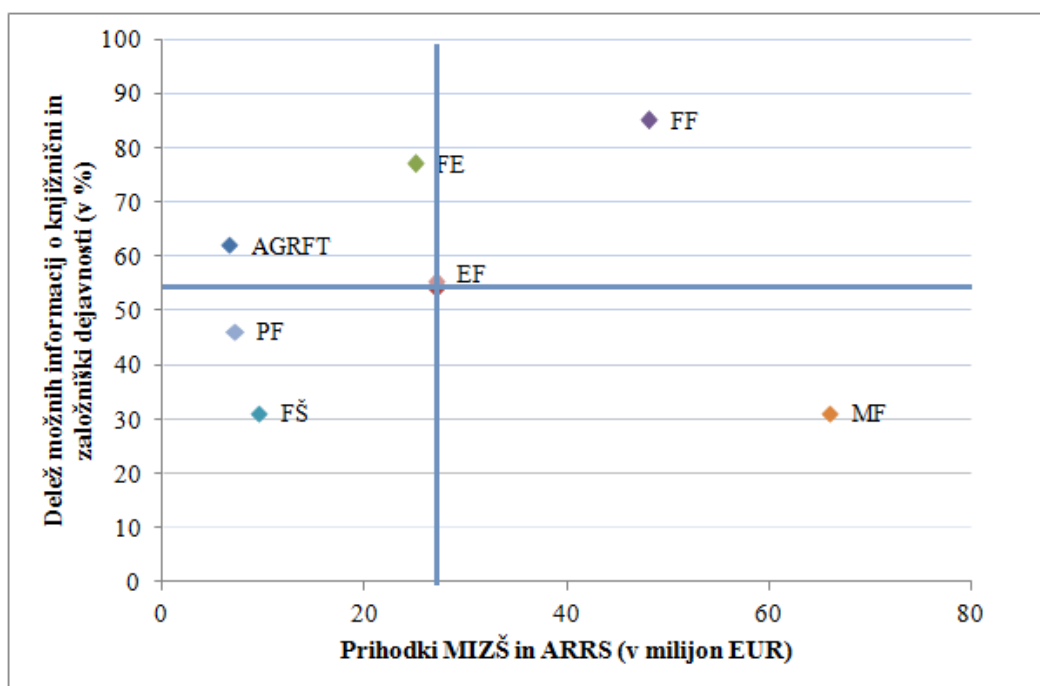
Javni zavodi se lahko ukvarjajo tudi s tržno dejavnostjo. Del tržne dejavnosti nekaterih članic predstavlja tudi založniška dejavnost, prek katere se izdaja študijsko gradivo in raziskovalne publikacije. Kot je razvidno iz tabele 8, vse proučevane članice (razen Medicinske fakultete) poročajo o založniški dejavnosti in njenem obsegu. AGRFT izpostavlja, da založniške dejavnosti nima in tudi iz poslovnega poročila Univerze je mogoče razbrati, da univerzitetna založba še ni ustanovljena.

Očitno je, da članice v povprečju o knjižnični in založniški dejavnosti poročajo manj kot o študijski in raziskovalni dejavnosti. Vseh pričakovanih informacij ne poda nobena članica. Najmanj podatkov najdemo v poslovnem poročilu Univerze. Zanimivo je, da o knjižnični oz. založniški dejavnosti najbolj obsežno poroča Filozofska fakulteta, ki sicer o študijski in raziskovalni dejavnosti med proučevanimi članicami poroča najmanj.

Knjižnice članic zalagajo predvsem študijsko in raziskovalno dejavnost. Zaradi tega je smiselno pričakovati, da bodo članice, ki imajo več prihodkov iz naslova MIZŠ in ARRS, imele tudi večji obseg knjižnične oz. založniške dejavnosti in bodo v zvezi s tem posledično razkrile tudi več informacij. Analiza, ki smo jo opravili, ni popolnoma v skladu

s pričakovanji. Iz Slike 3 je razvidno, da Medicinska fakulteta, ki za raziskovalno in študijsko dejavnost prejme največ sredstev, med vsemi proučevanimi članicami poroča najmanj. Po višini omenjenih prihodkov ji sledi Filozofska fakulteta, ki pa o knjižnični in založniški dejavnosti poroča najbolj obsežno. Nadpovprečen obseg poročanja lahko pripišemo še Fakulteti za elektrotehniko in AGRFT, medtem ko je obseg poročanja pri Ekonomski fakulteti povprečno velik. Slednja se tudi po višini prihodkov MIZŠ in ARRS po višini prihodkov MIZŠ in ARRS med proučevanimi članicami uvršča v sredino.

Slika 3: Obseg poročanja o knjižnični in založniški dejavnosti glede na prihodke za študijsko in raziskovalno dejavnost

Legenda: Modri črti prikazujeta povprečne vrednosti.

Vir: Lastno delo.

3.2.3 Zaposleni

Računovodski izkazi proučevanih članic kažejo, da velik del odhodkov predstavljajo stroški dela. Smiselno je torej pričakovati, da bodo članice Univerze v Ljubljani v poslovnem poročilu razkrile tudi informacije o zaposlenih, o trendu zaposlovanja ter o morebitnih tveganjih kadrovskega primanjkljaja. Iz tabele 9 je razvidno, da tiste proučevane članice, ki razkrivajo število zaposlenih, ločeno prikazujejo tudi število zaposlenih visokošolskih učiteljev in število zaposlenih po delovnih mestih. Medicinska fakulteta, ki je glede te vsebine najbolj izčrpna, poroča o številu zaposlenih učiteljev, asistentov, predavateljev, raziskovalcev, mladih raziskovalcev, strokovnih zdravstvenih delavcev in drugih upravnih, administrativnih in pomožnih delavcev.

Podatek o številu zaposlenih tujcev najdemo le v poslovnem poročilu Fakultete za elektrotehniko in Univerze. Ekonomska fakulteta poroča o novi zaposlitvi ene osebe iz tujine, vendar iz njenega poslovnega poročila ni razvidno, koliko tujcev zaposluje.

Članice različno poročajo tudi o izobraževanju svojih zaposlenih. Filozofska in Ekonomska fakulteta tem razkritjem namenita posebno podpoglavje, pri čemer Filozofska fakulteta razkriva število izobraževanj in področje usposabljanja, Ekonomska fakulteta pa razkriva število udeležencev. Tudi Univerza nameni izobraževanju zaposlenih posebno podpoglavje. V njem razkriva število formalnih in neformalnih izobraževanj ter poudarja pomen izobraževanj za razvoj kompetenc zaposlenih. Po drugi strani AGRFT in Fakulteta za elektrotehniko o izobraževanju zaposlenih v poslovnem poročilu ne poročata. Ostale proučevane članice o tem poročajo posredno, in sicer v okviru drugih poglavij.

Poslovno poročilo Pravne fakultete razkriva, da je v letu 2016 potekalo izobraževanje in usposabljanje strokovnih delavcev na področju knjižničnih znanj. Zaznamo lahko tudi potrebo po dodatni spodbudi za povečanje udeležbe na izobraževanjih za zaposlene. Po drugi strani Medicinska fakulteta poroča o velikem zanimanju za dodatna izobraževanja med pedagoškimi delavci, ki pa se jih redno udeležujejo tudi ostali zaposleni na fakulteti. Fakulteta za šport poroča o dodatnem usposabljanju zaposlenih ter o prizadevanjih za večji obseg tovrstnih izobraževanj. Štiri od osmih proučevanih članic poročajo o številu izvedenih habilitacijskih postopkov, a natančnejših podatkov glede tega ne podaja nobena.

Medtem ko o formalnem izobraževanju zaposlenih poroča pet od sedmih članic, poročajo o dodatnih – neformalnih aktivnostih le tri članice. Tako Filozofska fakulteta poroča o organizaciji športnih aktivnosti za zaposlene v sklopu dne dekanje. Fakulteta za elektrotehniko v poslovnem poročilu razkriva, da svojim zaposlenim omogoča redno tedensko športno rekreacijo v prostorih Univerzitetne športne dvorane in tudi občasne športno naravnane izlete. Z namenom povečanja zadovoljstva zaposlenih je Pravna fakulteta organizirala nekaj neformalnih druženj oz. t. i. team-buildingov.

Vključenost v mednarodno sodelovanje članice Univerze v Ljubljani povečujejo tudi z izmenjavami predavateljev iz tujine. Vse proučevane članice so poročale o gostovanju domačih pedagogov in drugih strokovnih sodelavcev v tujini.

V poslovnem delu letnega poročila se organizacije pogosto pohvalijo s svojimi dosežki in tudi dosežki svojih zaposlenih. Proučevane članice so (razen Medicinske fakultete) predstavile nagrade in pohvale, ki so jih prejeli njihovi zaposleni v letu 2016. Pri tem gre za priznanja in nagrade pedagoškim in tudi raziskovalnim delavcem s strani članic Univerze in drugih ustanov. Kot je razvidno iz tabele 9, nagrajevanje zaposlenih najpodrobneje predstavi Fakulteta za elektrotehniko, medtem ko Medicinska fakulteta in Univerza o tem sploh ne poročata.

Nagrajevanje je eden izmed pomembnejših načinov motiviranja zaposlenih v organizaciji. Čeprav so vse članice (z izjemo Medicinske fakultete) vsaj omenile nagrade, ki so jih za

svoje delo prejeli njihovi zaposleni, je poročanje o motivaciji oz. motiviranju zaposlenih bolj skromno. Tako zgolj AGRFT zaznava visoko stopnjo motiviranosti kadra, kar v poslovnem poročilu navaja kot prednost na področju upravljanja s človeškimi viri. Fakulteta za šport po drugi strani poroča o nizki stopnji motivacije, ki jo razlaga kot posledico varčevalnih ukrepov.

Obstoječe študije (Tominc, 2004) kažejo tudi na povezanost med pripadnostjo organizaciji in motivacijo zaposlenih: višja je stopnja pripadnosti, bolj so zaposleni motivirani. Medicinska fakulteta v poslovnem poročilu poroča o zaznani visoki stopnji pripadnosti organizaciji – tako zaposlenih kot študentov. Po drugi strani je v poslovnem poročilu Ekonomske fakultete mogoče razbrati, da je pripadnost organizaciji šibka. Fakulteta za elektrotehniko poroča, da spodbuja pripadnost zaposlenih z vključevanjem le-teh v načrtovanje vizije in strategije.

Pri razkrivanju podatkov o upravljanju s človeškimi viri je smiselno pričakovati informacije o spremljanju zadovoljstva zaposlenih. Med proučevanimi članicami sta o izvedeni anketi o zadovoljstvu zaposlenih poročali le Ekonomska in Pravna fakulteta, a rezultatov ankete nista predstavili, medtem ko lahko v poslovnem poročilu Filozofske fakultete razberemo, da taka anketa ni bila izvedena.

Tabela 9: Zaposleni

Število zaposlenih	AGRFT	EF	FE	FF	FŠ	MF	PF	UL	Delež (v %)**
Št. vseh zaposlenih	1	1	1	0	1	1	0	1	75,00
Št. zaposlenih učiteljev	1	0	1	0	1	1	0	0	50,00
Št. zaposlenih tujcev	0	0	1	0	0	0	0	1	25,00
Zaposleni po delovnih mestih / plačnih skupinah	1	1	1	0	1	1	0	1	75,00
Delež razkritih informacij (v %)	75,00	50,00	100,00	0,00	75,00	75,00	0,00	75,00	56,25
Izobraževanje in napredovanje	AGRFT	EF	FE	FF	FŠ	MF	PF	UL	Delež (v %)**
Izobraževanje zaposlenih	0	1	0	1	1	1	1	1	75,00
Habilitacije	1	1	0	1	1	0	0	0	50,00
Gostovanje domačih pedagogov v tujini	1	1	1	1	1	1	1	1	100,00
Št. zaposlenih, ki so bili na gostovanju v tujini	1	1	1	1	1	0	1	1	87,50
Delež razkritih informacij (v %)	75,00	100,00	50,00	100,00	100,00	50,00	75,00	75,00	78,13

se nadaljuje

Tabela 9: Zaposleni (nad.)

Motiviranje	AGRFT	EF	FE	FF	FŠ	MF	PF	UL	Delež (v %)**
Nagrajevanje zaposlenih s strani članice	0	1	1	0	0	0	0	0	25,00
Javne predstavitve dela učiteljev, javna pohvala	1	0	1	0	0	0	1	0	37,50
Nagrajevanje zaposlenih – druge oblike	0	1	1	1	1	0	1	0	62,50
Organizacija športnih aktivnosti za zaposlene	0	0	1	1	0	0	0	0	25,00
Team building	0	0	0	0	0	0	1	0	12,50
Motiviranost zaposlenih	1	0	0	0	1*	0	0	0	25,00
Pripadnost organizaciji	0	1*	0	0	0	1	0	0	25,00
Sodelovanje zaposlenih pri načrtovanju strategije	0	0	1	0	0	0	0	0	12,50
Izvedena anketa o zadovoljstvu zaposlenih	0	1	0	1	0	0	1	0	37,50
Delež razkritih informacij (v %)	22,22	44,44	55,56	33,33	22,22	11,11	44,44	0,00	29,17
Kadrovske težave	AGRFT	EF	FE	FF	FŠ	MF	PF	UL	Delež (v %)**
Neustrezna kadrovska struktura	1	0	0	1	1	0	1	0	50,00
Težave pri pridobivanju novih zaposlenih	1	0	1	0	0	0	0	0	25,00
Pomanjkanje zaposlenih – asistentov	1	1	0	0	1	0	1	0	50,00
Preobremenjenost raziskovalcev	1	0	1	0	0	0	0	0	25,00
Neustrezno razmerje med št. študentov in št. profesorjev	0	0	1	0	0	1*	1	0	25,00
Preobremenjenost vodstvenega kadra	0	0	0	0	0	0	1	0	12,50
Preobremenjenost pedagogov	1	1	0	0	1	0	1	0	50,00
Delež razkritih informacij (v %)	71,43	28,57	42,86	14,29	42,86	14,29	71,43	0,00	33,93

Legenda: 1- članica poroča, da ima; 1*- članica poroča, da nima; 0- članica ne poroča
Delež v (%)** – delež članic, ki v poslovnem poročilu razkrivajo določeno informacijo

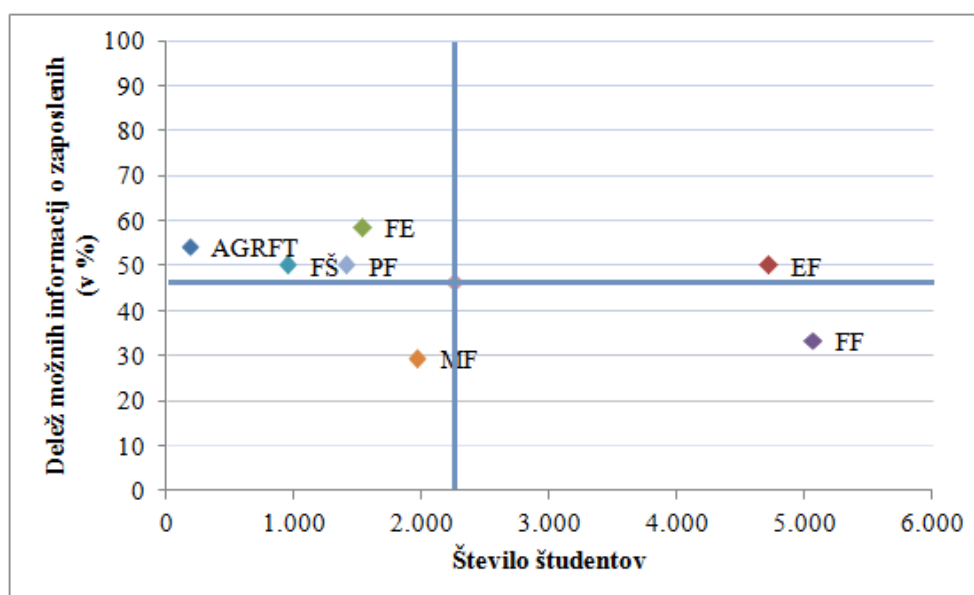
Vir: Lastno delo.

Zaradi zaostrenih pogojev zaposlovanja v javnem sektorju sem preverila, ali proučevane članice poročajo tudi o kadrovskih težavah. Ugotovila sem, da večinoma opozarjajo na neustrezno kadrovsko strukturo in na težave z zaposlovanjem novih sodelavcev. Rezultat tega je preobremenjenost različnih skupin zaposlencev in velike skupine študentov, ki povzročajo neustrezno razmerje med številom študentov in številom pedagogov. Medicinska fakulteta v svojem poslovnem poročilu sicer ne poroča o pomanjkanju zaposlenih ali o preobremenjenosti obstoječega kadra in je tudi edina med proučevanimi

članicami, ki poroča o ustreznem razmerju med študenti in predavatelji. Univerza kadrovskih težav v poslovnem poročilu ne omenja.

Obseg poročanja o zaposlenih ni visok, saj članice v povprečju v poslovnem poročilu podajo manj kot polovico pričakovanih informacij. Najmanj razkritij je vezanih na motiviranje in nagrajevanje zaposlenih. Prav tako je skromen obseg poročanja o kadrovskih težavah. Slika 4 prikazuje obseg poročanja o zaposlenih glede na število zaposlenih na podlagi števila vpisanih študentov. Da se ohrani kakovost študija, je namreč potrebno ohranjati ustrezno razmerje med številom študentov in številom pedagogov. Analiza je pokazala, da je obseg poročanja pri članicah, ki imata največ študentov – tj. Ekonomska in Filozofska fakulteta, različen. Ekonomska fakulteta v svojem poslovnem poročilu poda nadpovprečno veliko podatkov o zaposlenih, medtem ko je obseg poročanja Filozofske fakultete o tem podpovprečen.

Slika 4: Obseg poročanja o zaposlenih glede na število zaposlenih na podlagi števila vpisanih študentov

Legenda: Modri črti prikazujeta povprečne vrednosti.

Vir: Lastno delo.

3.2.4 Študenti

V vseh poslovnih poročilih proučevanih članic lahko najdemo podatek o številu vpisanih študentov. Nekatere članice v poslovnih poročilih izkazujejo tudi podatke o številu vpisanih študentov po stopnjah in letnikih ter podatke o številu vpisanih študentov s posebnim statusom športnika, umetnika ali študenta s posebnimi potrebami. AGRFT razkriva, da v letu 2016 ni imela vpisanih študentov s posebnim statusom. Kot je razvidno iz tabele 10, najbolj natančne podatke o številu vpisanih študentov najdemo v poslovnem poročilu Univerze.

Članice v poslovnih poročilih poročajo tudi o delovanju društev, izvajanju delavnic in poletnih šol, v okviru katerih študenti nadgrajujejo znanje, ki ga pridobijo skozi redni študijski program. Poleg tega poročajo tudi o zblíževanju študentov s trgom in njihovim udejstvovanjem v praksi, vendar je obseg poročanja različen. Tako Filozofska fakulteta poroča o kakovostnem izvajanju prakse, ki jo morajo opraviti študenti pedagoških programov. Iz poslovnega poročila je mogoče razbrati, da na nepedagoških programih praksa ne predstavlja obveznega dela predmetnika, vendar se vse več študentov odloča za pridobivanje praktičnih znanj tudi v tujini prek programa Erasmus+. Fakulteta za elektrotehniko poroča o opravljanju študentske prakse v slovenskih podjetjih in v mednarodnem okolju. Poroča tudi o opravljanju prakse tujih študentov v svojih laboratorijih. Medicinska fakulteta poroča o sodelovanju s tujimi ustanovami, kjer študenti opravljajo praktično delo predvsem v okviru študijske izmenjave. Iz poslovnega poročila je razvidno tudi, da praktične vaje predstavljajo del obveznega študijskega programa. Slednje je razvidno tudi iz poslovnega poročila Akademije in Fakultete za šport. Ekonomska fakulteta poroča o sodelovanju z gospodarstvom, ki študentom omogoča vpogled v praktično delo. V skladu z zavedanjem, da je uporabno znanje velikega pomena pri razvoju kakovostnih diplomantov, Ekonomska fakulteta v poslovnem poročilu izpostavlja organizacijo projektov, ki jih je izpeljala v sodelovanju z nekaterimi podjetji. Stik s trgom študentom omogočajo tudi predavanja gostujočih strokovnjakov iz gospodarstva in delovanje raznih društev na fakulteti. Tudi Pravna fakulteta poroča o spodbujanju študentov k sodelovanju pri obštudijskih dejavnostih, pri katerih nadgrajujejo znanja, pridobljena v rednem študijskem procesu. Poleg delovanja različnih društev v poslovnem poročilu v zvezi s pridobivanjem praktičnih izkušenj izpostavlja še udeležbo študentov na mednarodnih dogodkih in predavanjih pravnih strokovnjakov iz prakse ter sodelovanje pri raziskovalnem delu na različnih inštitutih. Univerza poroča o številu študentov, ki so se praktično usposabljali. Poroča tudi o sodelovanju s potencialnimi delodajalci bodočih diplomantov, ki se dogaja predvsem v okviru Kariernega centra UL.

Proučevane članice v poslovnih poročilih na različen način poročajo tudi o študijski uspešnosti študentov. Od proučevanih sedmih članic le Fakulteta za šport navaja pogoje za napredovanje med letniki. Podatek o povprečnem številu opravljanja izpitov je mogoče najti le v poslovnem poročilu AGRFT. Fakulteta za šport in Pravna fakulteta razkrivata podatek o številu ponovno vpisanih študentov. Vse članice poročajo o prehodnosti med letniki. V zvezi z zaključevanjem študija nekoliko več razkrijeta le AGRFT in Ekonomska fakulteta (dolžina študija oz. delež dokončanja v treh, štirih in petih letih od začetka študija). Vse članice sicer poročajo o številu diplomantov.

Tudi pri poročanju o spremljanju diplomantov in pripravah na bodočo kariero je mogoče med proučevanimi članicami opaziti razlike. Vse članice (razen Medicinske fakultete in Fakultete za šport) poročajo o sodelovanju s Kariernim centrom Univerze v Ljubljani ali imajo vzpostavljen lasten karierni center. Kot lahko preberemo na spletni stran Kariernih centrov Univerze v Ljubljani (Univerza v Ljubljani, brez datuma), so karierni centri

ustanovljeni z namenom lažjega prehoda študentov na trg dela in zanje organizira delavnice, okrogle mize, svetovanja ipd.

Rezultati nedavne študije, ki jo je opravil Pavlin (2016), kažejo, da spremljanje zaposljivosti diplomantov visokošolskim zavodom predstavlja pomembno aktivnost. Gre namreč za enega od mehanizmov preverjanja uspešnosti in kakovosti delovanja inštitucije. Hkrati tako visokošolski zavodi pridobijo koristne informacije, na podlagi katerih se lažje prilagajajo spremembam na trgu dela. Zato je zanimivo, da nobena od proučevanih članic ne poroča o odstotku zaposljivosti diplomantov. Le Medicinska fakulteta izpostavlja težavo pri doseganju želene specializacije bodočih zdravnikov in težnjo po iskanju zaposlitve v tujini. Univerza poroča o izvedbi ankete v zvezi z zaposljivostjo diplomantov, vendar analiza rezultatov v letu 2016 še ni bila pripravljena.

Tabela 10: Študenti

Število študentov	AGRFT	EF	FE	FF	FŠ	MF	PF	UL	Delež (v %)**
Št. redno vpisanih študentov	1	1	0	1	1	0	1	1	75,00
Št. izredno vpisanih študentov	0	1	0	1	1	0	1	1	62,50
Št. vseh študentov	1	1	1	1	1	1	1	1	100,00
Št. vpisanih študentov po stopnjah	1	1	1	1	1	0	1	1	87,50
Število vpisanih študentov po letnikih	1	0	0	0	0	0	1	1	37,50
Št. študentov vrhunskih športnikov, umetnikov	1*	0	1	0	1	0	0	1	50,00
Št. študentov s posebnimi potrebami	1*	1	1	0	0	0	1	1	62,50
Št. tujih študentov	1*	1	0	0	1	0	0	1	50,00
Delež razkritih informacij (v %)	87,50	75,00	50,00	50,00	75,00	12,50	75,00	100,00	65,63
Obštudijska in interesna dejavnost	AGRFT	EF	FE	FF	FŠ	MF	PF	UL	Delež (v %)**
Poletna šola	0	1	1	1	0	0	1	1	62,50
Obštudijska dejavnost	1	1	1	1	1	1	1	1	100,00
Delovanje študentskega sveta	1	1	1	0	1	1	1	1	87,50
Praktično usposabljanje	1	1	1	1	1	1	1	1	100,00
Izvedba srečanj s potencialnimi delodajalci	1	1	1	0	0	0	1	1	62,50
Delež razkritih informacij (v %)	80,00	100,00	100,00	60,00	60,00	60,00	100,00	100,00	82,50
Uspešnost študija	AGRFT	EF	FE	FF	FŠ	MF	PF	UL	Delež (v %)**
Pogoji za napredovanje	0	0	0	0	1	0	0	0	12,50
Povprečno št. polaganj izpitov	1	0	0	0	0	0	0	0	12,50
Ponavljavci	0	0	0	0	1	0	1	0	25,00

se nadaljuje

Tabela 10: Študenti (nad.)

Uspešnost študija	AGRFT	EF	FE	FF	FŠ	MF	PF	UL	Delež (v %)**
Prehodnost v %	1	1	1	1	1	1	1	1	100,00
Delež dokončanja v 3, 4, 5 letih od vpisa	0	1	0	0	0	0	0	0	12,50
Povprečna dolžina študija	1	0	0	0	0	0	0	0	12,50
Št. diplomantov	1	1	1	1	1	1	1	1	100,00
Delež razkritih informacij (v %)	57,14	42,86	28,57	28,57	57,14	28,57	42,86	28,57	39,29
Lastni karierni center, karierni svetovalec	1	1	1	1	0	0	1	1	75,00
Zaposljivost diplomantov v %	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00
Težave zaposlovanja študentov po zaključku študija	0	0	0	0	0	1	0	0	12,50
Alumni klub	0	1	1	1*	1	0	1	1	75,00
Delež razkritih informacij (v %)	25,00	50,00	50,00	50,00	25,00	25,00	50,00	50,00	40,63

Legenda: 1- članica poroča, da ima; 1*- članica poroča, da nima; 0- članica ne poroča
Delež v (%)** – delež članic, ki v poslovnem poročilu razkrivajo določeno informacijo

Vir: Lastno delo.

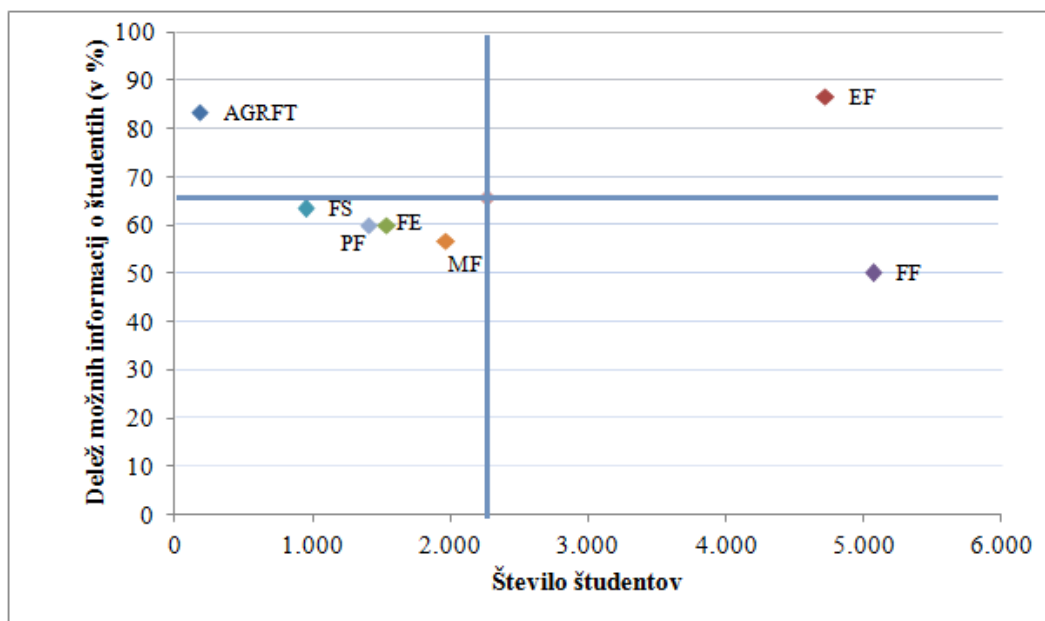
Vse fakultete (razen Medicinske) poročajo tudi o stikih z diplomanti po zaključku študija, a je tudi tu mogoče opaziti razlike pri poročanju. Fakulteta za elektrotehniko, Ekonomska fakulteta, Fakulteta za šport v poslovnem poročilu poročajo o delovanju kluba Alumni, ki združuje diplomante fakultet še dolgo po zaključku študija. Pravna fakulteta omenjenega kluba v proučevanem letu sicer še ni imela vzpostavljenega, poroča pa o pripravah in načrtu za vzpostavitev v prvih mesecih leta 2017. Filozofska fakulteta v poslovnem poročilu navaja dejstvo, da nimajo takega delujočega kluba.

Zanimivo je, da v zvezi s študenti članice najbolj obsežno poročajo o obštudijskih in interesnih dejavnostih. Gre za informacije, ki so zanimive predvsem študentom, ki bi radi nadgradili svoje znanje tudi zunaj študijskih klopi. Poslovno poročilo jim v tem delu predstavi delovanje društev, izvajanje delavnic, poletnih šol ipd., ki se organizirajo v okviru posamezne članice. Po drugi strani je najmanj informacij vezanih na karierno pot študentov, ki so zaključili in so vstopili na trg dela. Kot lahko razberemo iz tabele 10, nobena članica ne poda informacije o zaposljivosti diplomantov. Slednja bi bila dobrodošla za bodoče študente, ki se še odločajo o vpisu na fakulteto, saj bi bilo zaradi problematike brezposelnosti mladih smiselno pričakovati, da je to informacija, ki lahko vpliva na njihovo odločitev.

Zanimalo me je, ali članice, ki imajo veliko vpisanih študentov, o njih tudi več poročajo. Slika 5 prikazuje obseg poročanja informacij o študentih glede na število vpisanih. Med

proučevanimi članicami se Ekonomska in Filozofska fakulteta ponašata z najvišjim številom vpisanih študentov. Kljub temu je obseg poročanja med njima različen. Ekonomska fakulteta namreč poroča največ podatkov o študentih, Filozofska fakulteta pa najmanj. Glede na obseg poročanja Ekonomski fakulteti sledi AGRFT, ki ima med proučevanimi članicami najmanj vpisanih študentov.

Slika 5: Obseg poročanja o študentih glede na število vpisanih

Legenda: Modri črti prikazujeta povprečne vrednosti.

Vir: Lastno delo.

3.2.5 Infrastruktura

Kot je razvidno iz tabele 11, med preučevanimi članicami Fakulteta za elektrotehniko najbolj obsežno poroča o prostorih, namenjenih opravljanju dejavnosti. V poslovnem poročilu lahko najdemo podatek o številu predavalnic in tudi podatke o ureditvi večnamenskega prostora, o delovanju restavracije idr. Univerza poroča o vzpostavitvi sistema evidentiranja nepremičnin, medtem ko podrobnejših podatkov iz njenega poslovnega poročila ne moremo razbrati.

Štiri od sedmih proučevanih članic v poslovnem poročilu poročajo o (ne)prilagojenosti infrastrukture za osebe s posebnimi potrebami: Fakulteta za elektrotehniko, Filozofska in Pravna fakulteta poročajo o ustrezni prilagoditvi opreme in prostorov za osebe s posebnimi potrebami, medtem ko Fakulteta za šport v poslovnem poročilu razkriva, da prostori niso primerno opremljeni, saj je veliko predavalnic nedostopnih za invalide. To problematiko so sicer vključili v program dela za leto 2017.

Članice pa se ne soočajo le s potrebo po prilagajanju infrastrukture gibalno oviranim osebam, pač pa s kar na splošno neugodnimi prostorskimi razmerami, ki otežujejo

izvajanje njihovih dejavnosti. Prostorska stiska se omenja v poslovnih poročilih Filozofske fakultete, AGRFT Medicinske fakultete in Fakultete za šport. Prve tri poročajo o pomanjkanju prostorov za kakovostno izvajanje dejavnosti in o aktivnostih za reševanje te problematike. AGRFT poroča tudi o prostorski razpršenosti (akademija izvaja dejavnosti na treh lokacijah v Ljubljani) in neugodnih posledicah, ki jih ta prinaša. Ostale proučevane članice o prostorskih omejitvah ne poročajo.

Tabela 11: Upravljanje s stvarnim premoženjem

Prostori in oprema	AGRFT	EF	FE	FF	FŠ	MF	PF	UL	Delež (v %)**
Št. predavalnic, učilnic	0	1	1	0	0	0	0	0	25,00
Večnamenski družabni prostor, klubski prostor	0	0	1	0	0	0	0	0	12,50
Prostori za neformalno druženje	0	0	1	0	0	0	0	0	12,50
Fakultetna restavracija, avtomati	0	0	1	0	0	0	0	0	12,50
Prilagoditev prostorov za študente s posebnimi potrebami	0	0	1	1	1*	0	1*	0	50,00
Delež razkritih informacij (v %)	0,00	0,20	100,00	0,20	0,20	0,00	0,20	0,00	12,60
Upravljanje prostorov in opreme	AGRFT	EF	FE	FF	FŠ	MF	PF	UL	Delež (v %)**
Pridobitev novih prostorov	1	0	0	0	0	1	0	1	37,50
Oddaja poslovnih prostorov	0	0	1	0	0	1	0	0	25,00
Prenova prostorov	1	0	1	1	0	1	1	1	75,00
Energetska sanacija	0	1	0	0	1	0	0	1	37,50
Prostorska problematika	1	0	0	1	1	1	0	1	62,50
Zastarelost opreme	1	0	0	0	1	0	0	0	25,00
Delež razkritih informacij (v %)	66,67	16,67	33,33	33,33	50,00	66,67	16,67	66,67	43,75
Informacijska tehnologija	AGRFT	EF	FE	FF	FŠ	MF	PF	UL	Delež (v %)**
Brezžični dostop do interneta	0	1	1	0	0	0	0	1	37,50
Prenavljanje spletne strani, spletnih aplikacij	0	0	1	1	1	1*	0	1	62,50
Nadgradnja informacijskih sistemov	0	1	1	1	1	0	1	1	75,00
Nepovezani sistemi na ravni UL	1	0	0	0	0	0	0	1	25,00
Delež razkritih informacij (v %)	25,00	50,00	75,00	50,00	50,00	25,00	25,00	100,00	50,00

Legenda: 1- članica poroča, da ima; 1*- članica poroča, da nima; 0- članica ne poroča
Delež v (%)** – delež članic, ki v poslovnem poročilu razkrivajo določeno informacijo

Vir: Lastno delo.

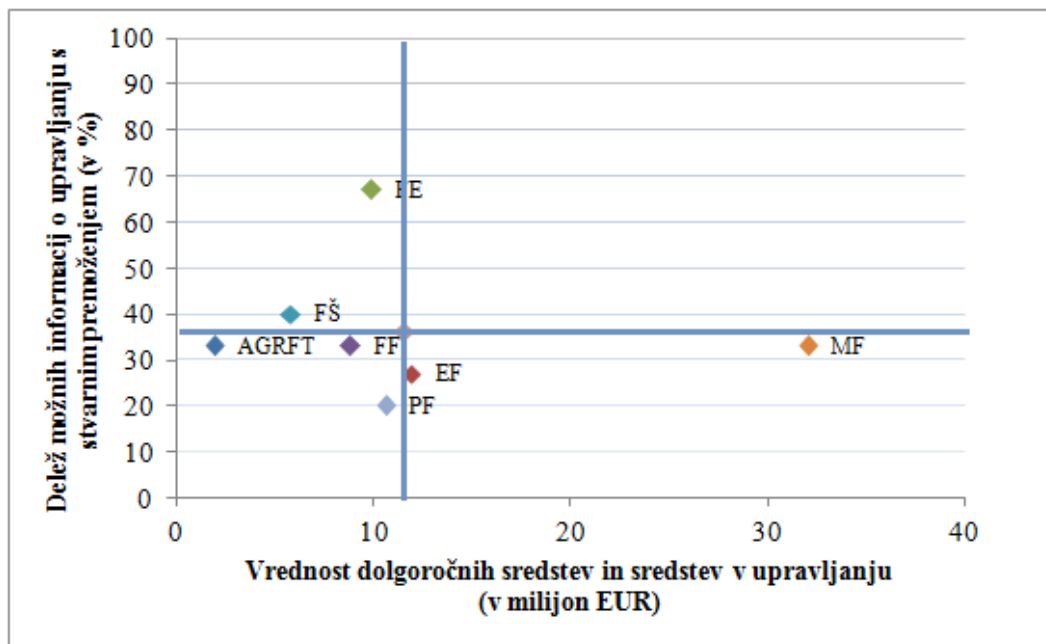
Bolj kot o samih nepremičninah in opremi članice poročajo o upravljanju z njimi. Štiri članice poročajo o pridobitvi ali o oddaji poslovnih prostorov. Šest članic poroča o prenovi prostorov, Ekonomska fakulteta in Fakulteta za šport pa tudi o energetske sanaciji. Tudi Univerza poroča o pripravi potrebne dokumentacije za energetske sanacije in tudi o izvedbi sanacijskih del na nekaterih članicah. O zastarelosti opreme, potrebne za pedagoško in raziskovalno dejavnost, poročata samo AGRFT in Fakulteta za šport.

Dejavnost Univerze in posameznih članic zahteva urejen informacijski sistem. Podatke o nadgradnji informacijskega sistema v letu 2016 lahko najdemo v poslovnih poročilih petih članic. Filozofska fakulteta, Fakulteta za elektrotehniko, Ekonomska fakulteta in Fakulteta za šport v poslovnem poročilu poročajo tudi o prenovi spletne strani oz. o prenovi pomembnejših aplikacij. Medicinska fakulteta po drugi strani navaja, da spletne strani kljub nezadovoljstvu z njo, še niso prenovili. AGRFT o svojem informacijskem sistemu ne poroča, opozarja pa na nepovezanost in nezdružljivost sistemov na ravni Univerze v Ljubljani. Slednje lahko razberemo tudi iz razkritij v poslovnem poročilu Univerze.

Članice v poslovnih poročilih podajajo informacije tudi o upravljanju s stvarnim premoženjem. Najmanj obsežno sicer poročajo o obstoječih prostorih in opremi, s katero upravljajo – v zvezi s tem v kar treh poslovnih poročilih (AGRFT, Medicinska fakulteta in Univerza) nismo našli nobene od pričakovanih informacij. Na tem mestu velja opozoriti, da je možno, da članice posameznih pričakovanih razkritij ne podajo, ker zanje preprosto ne veljajo. Tako npr. članice, ki ne oddajajo prostorov v najem, o tem niti ne poročajo. V splošnem lahko rečemo, da je največ razkritij v zvezi s stvarnim premoženjem vezanih na informacije o uporabi informacijske tehnologije.

Preverili smo, kakšen je obseg poročanja o upravljanju s stvarnim premoženjem po članicah glede na višino dolgoročnih sredstev in sredstev v upravljanju posamezne članice. Pričakovati je, da bodo torej članice, ki v bilanci stanja izkazujejo več takih sredstev, podale tudi več informacij o stvarnem premoženju. Kot je razvidno iz Slike 6, največ informacij poda Fakulteta za elektrotehniko, ki pa je po višini osnovnih sredstev malo pod povprečjem. Po drugi strani Medicinska fakulteta, ki izkazuje daleč najvišjo vrednost osnovnih sredstev, poroča podpovprečno.

Slika 6: Obseg poročanja o upravljanju s stvarnim premoženjem glede na višino dolgoročnih sredstev in sredstev v upravljanju

Legenda: Modri črti prikazujeta povprečne vrednosti.

Vir: Lastno delo.

3.2.6 Kakovost

Vse proučevane članice (razen Univerze) poročajo o delovanju svoje Komisije za kakovost. Filozofska fakulteta, Fakulteta za elektrotehniko, Fakulteta za šport in Pravna fakulteta poimensko tudi razkrivajo člane te komisije, medtem ko Ekonomska fakulteta in AGRFT zgolj predstavijo sestavo članov Komisije glede na njihovo funkcijo. Iz poslovnega poročila Medicinske fakultete pa lahko razberemo zgolj to, da so med člani Komisije tudi predstavniki učiteljev in študentov.

Eden od postopkov za spremljanje in zagotavljanje kakovosti je tudi samoocenjevanje oz. t. i. samoevalvacija. Kot je razvidno iz tabele 12, so o tem poročale vse članice. Večinoma so podajale zelo podobne informacije. Iz poslovnih poročil lahko razberemo ključne premike, prednosti in dobre prakse, vzpostavljene v letu 2016 ter tudi ugotovljene pomanjkljivosti in priložnosti za izboljšavo. Da pri samoevalvaciji sodelujejo zaposleni in tudi študenti, je razvidno iz vseh proučevanih poslovnih poročil.

Vse članice poročajo tudi o podaljševanju pridobljenih akreditacij. Nekoliko skromnejša pa so razkritja o pridobljenih mednarodnih akreditacijah v poslovnem poročilu Ekonomske fakultete, Fakultete za elektrotehniko in Univerze. Pravna fakulteta poroča, da mednarodnih akreditacij nima.

Od študijskega leta 2009/2010 je možen vpis samo še v t. i. bolonjske študijske programe. Zaključevanje študija po starem programu je bilo mogoče le še v študijskem letu 2015/2016. Rezultate prehoda na bolonjski sistem, ki se kažejo v kakovosti študija, je mogoče najti v poslovnem poročilu Filozofske fakultete, Medicinske fakultete in Pravne fakultete, a so ti različni. Filozofska fakulteta navaja padec ravni znanja pri študentih, medtem ko Medicinska fakulteta kot posledico uvedbe bolonjskega sistema navaja ravno obratno: da se je kakovost študija povečala. Pravna fakulteta izpostavlja težnjo po spremembi prvo- in drugostopenjskega sistema študija in poudarja smiselnost vzpostavitve enovitega petletnega študija.

Razlike pri poročanju se pojavijo tudi v zvezi z razkrivanjem podatkov o zadovoljstvu študentov. Vse proučevane članice poročajo o tem, da zadovoljstvo študentov spremljajo in ocenjujejo s pomočjo ankete. Fakulteta za elektrotehniko in AGRFT izpostavljata problematiko nizke odzivnosti študentov pri izpolnjevanju anket, medtem ko Univerza ugotavlja porast odzivnosti. Ugotovitve na podlagi rezultatov omenjene ankete v poslovnem poročilu navajata le AGRFT in Fakulteta za šport. Ostale proučevane članice tega ne razkrivajo.

Tabela 12: Kakovost

Evalvacije in akreditacije	AGRFT	EF	FE	FF	FŠ	MF	PF	UL	Delež (v %)**
Komisija za kakovost	1	1	1	1	1	1	1	0	87,50
Samoevalvacija	1	1	1	1	1	1	1	1	100,00
Sodelovanje zaposlenih pri samoevalvaciji	1	1	1	1	1	1	1	1	100,00
Sodelovanje študentov pri samoevalvaciji	1	1	1	1	1	1	1	1	100,00
Zunanja evalvacija	1	1	1	1	1	1	1	1	100,00
Podaljšanje akreditacij	1	1	1	1	1	1	1	1	100,00
Mednarodne akreditacije	0	1	1	0	0	0	1*	1	50,00
Zavzetost zaposlenih pri izvajanju obštudijskih aktivnosti	0	0	0	0	0	0	1	0	12,50
Sodelovanje podjetij pri postavljanju strateškega razvoja	0	1	0	0	0	0	0	0	12,50
Mnenje študentskega sveta o kakovosti študija	0	0	0	0	0	1	0	0	12,50
Vpliv bolonjskega sistema na kakovost študija	0	0	0	1	0	1*	0	0	25,00
Delež razkritih informacij (v %)	54,55	72,73	63,64	63,64	54,55	72,73	72,73	54,55	63,64
Zadovoljstvo študentov	AGRFT	EF	FE	FF	FŠ	MF	PF	UL	Delež (v %)**
Študentska anketa	1	1	1	1	1	1	1	1	100,00
Rezultati študentske ankete	1	0	0	0	1	0	0	0	25,00
Dekanovo poročilo - anketne ocene pedagogov	1	0	0	0	0	0	0	0	12,50

se nadaljuje

Tabela 13: Kakovost (nad.)

Zadovoljstvo študentov	AGRFT	EF	FE	FF	FŠ	MF	PF	UL	Delež (v %)**
Slaba odzivnost študentov pri izpolnjevanju anket	1	0	1	0	0	1	0	1*	50,00
Neučinkovitost centralizirane ankete	1	0	1	0	0	0	0	0	25,00
Anketa za ugotavljanje zadovoljstva za tuje študente, ki so bili na izmenjavi	0	0	0	0	0	0	1	0	12,50
Ugotavljanje zadovoljstva v zvezi z izmenjavo študentov	0	0	0	0	0	0	1	0	12,50
Ugotavljanje zadovoljstva diplomantov	1	1	1*	1*	0	0	0	0	50,00
Delež razkritih informacij (v %)	75,00	25,00	50,00	25,00	25,00	25,00	37,50	25,00	35,94

Legenda: 1- članica poroča, da ima; 1*- članica poroča, da nima; 0- članica ne poroča
Delež v (%)** – delež članic, ki v poslovnem poročilu razkrivajo določeno informacijo

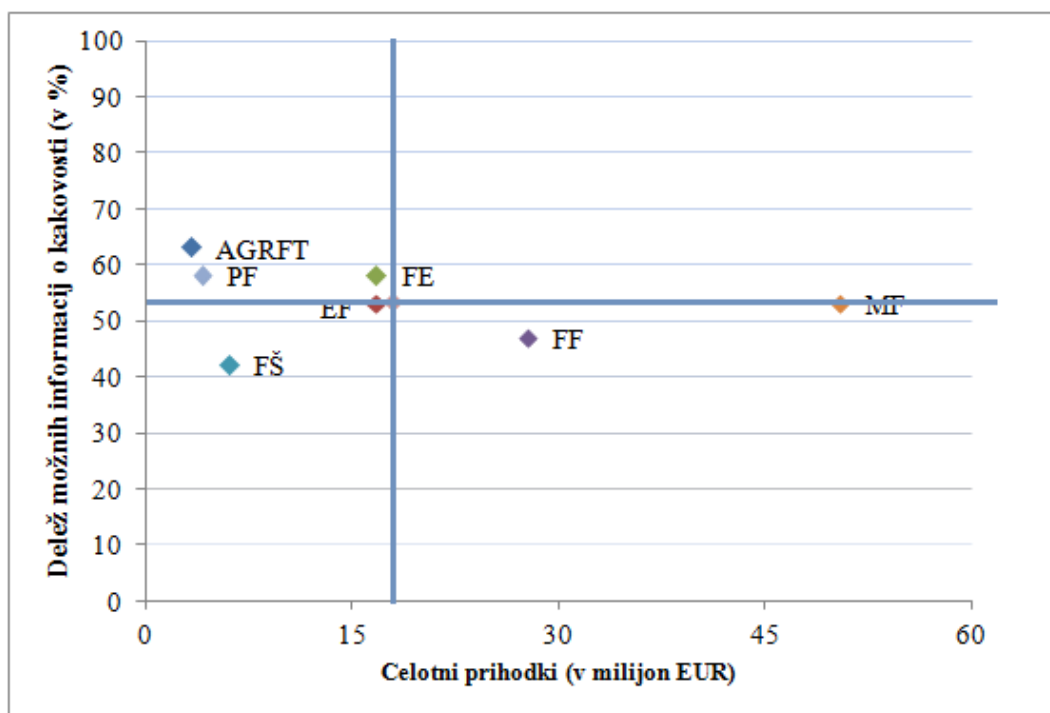
Vir: Lastno delo.

Polovica izbranih članic v poslovnem poročilu omenja tudi ugotavljanje zadovoljstva s študijem pri diplomantih. AGRFT in Ekonomska fakulteta zgolj poročata, da podatke o zadovoljstvu po končanem študiju pridobivata tudi s pomočjo ankete. Fakulteta za elektrotehniko poroča o težavah s pridobivanjem rezultatov anket, a hkrati poudarja neustreznost centraliziranih anketnih vprašalnikov, tj. vprašalnikov, ki so namenjeni diplomantom vseh članic. Filozofska fakulteta pa navaja zgolj to, da med svojimi diplomanti ne izvajata ankete o zadovoljstvu s študijem: ta ostaja na ravni predloga za prihodnje obdobje.

Iz tabele 12 je razvidno, da določena razkritja podajajo vse članice. To so razkritja o izvedbi samoevalvacije in zunanjih evalvacij. Hkrati lahko opazimo, da obstajajo informacije, ki so značilne za vsako članico posebej. To je npr. izjava študentskega sveta o kakovosti, ki jo je v svoje poslovno poročilo vključila Medicinska fakulteta. To seveda ne pomeni, da poslovodstvo ostalih članic ne upošteva mnenja študentskega sveta, le v poslovno poročilo ga niso navedli. Zanimivo je, da vse proučevane članice poročajo o izvedbi ankete o zadovoljstvu ankete; le dve med njimi rezultate tudi predstavita.

Slika 7 prikazuje obseg poročanja o kakovosti po članicah glede na višino celotnih prihodkov, ki jih izkazujejo v izkazu prihodkov in odhodkov. Pričakovali bi, da članice, ki imajo višje prihodke, namenjajo več sredstev za zagotavljanje in spremljanje kakovosti in zato tudi več poročajo. V nasprotju s pričakovanji rezultati analize kažejo, da največ razkritij poda AGRFT, ki med proučevanimi članicami izkazuje najmanj celotnih prihodkov. Po obsegu poročanja ji sledita Pravna fakulteta in Fakulteta za elektrotehniko, ki sta po višini celotnih prihodkov pod povprečjem. Obseg poročanja o kakovosti je v poslovnem poročilu Medicinske fakultete, ki sicer izkazuje največ prihodkov, povprečen.

Slika 7: Obseg poročanja o kakovosti glede na celotne prihodke

Legenda: Modri črti prikazujeta povprečne vrednosti.

Vir: Lastno delo.

3.2.7 Sodelovanje z okoljem in družbena odgovornost

Proučevane članice poročajo tudi o vzpostavljanju stika z javnostjo. Vse članice (razen Medicinske fakultete) tej temi namenijo posebno poglavje v poslovnem poročilu.

Članice s širšo javnostjo komunicirajo prek različnih kanalov. Pet proučevanih članic poroča, da ima vzpostavljeno posebno službo za odnose z javnostjo ali pa imajo zaposleno osebo, ki skrbi za to. Nekatere članice poročajo tudi o pojavljanju v medijih, pri čemer spletna stran predstavlja enega glavnih orodij za komunikacijo z uporabniki: Filozofska fakulteta, AGRFT in Medicinska fakulteta v poslovnem poročilu tu poudarjajo nezadovoljstvo v zvezi s tem. V poslovnem poročilu Ekonomske in Filozofske fakultete lahko zasledimo podatek, da se zainteresirani javnosti približata tudi prek družabnega omrežja Facebook.

Nekatere proučevane članice poročajo tudi o energetski varčnosti in odnosu do naravnega okolja. Fakulteta za elektrotehniko poroča o delovanju sončne elektrarne, vendar stavbo še vedno ocenjuje kot energetsko neučinkovito in celo potresno ogroženo. Ekonomska fakulteta po drugi strani poroča o obvladovanju stroškov energentov. O ekološki osveščenosti poročata le dve članici: Fakulteta za elektrotehniko v poslovnem poročilu izpostavlja ekološko odstranjevanje odpadkov in uporabo izključno ekoloških čistil, Fakulteta za šport pa poroča o izgradnji t. i. eko otoka, ki zagotavlja kakovostno sortiranje in nadzor nad odpadki. Ostale članice te teme v poslovnem poročilu ne obravnavajo.

Tabela 14: Odnosi z javnostjo in družbena odgovornost

Odnosi z javnostjo	AGRFT	EF	FE	FF	FŠ	MF	PF	UL	Delež (v %)**
Služba za stike z javnostjo	1	0	1	0	1	0	1	1	62,50
Odziv na aktualne dogodke	0	1	0	1	0	1	1	1	62,50
Št. medijskih objav	1	1	1	0	0	0	0	0	37,50
Spletna stran	1	1	1	1	1	0	1	1	87,50
Aktivnost na Facebooku	0	0	1	1	0	0	0	0	25,00
Organizacija kulturnih dogodkov	1	1	1	1	1	1	0	1	87,50
Delež razkritih informacij (v %)	66,67	66,67	83,33	66,67	50,00	33,33	50,00	66,67	60,42
Družbena odgovornost in skrb za okolje	AGRFT	EF	FE	FF	FŠ	MF	PF	UL	Delež (v %)**
Sončna elektrarna	0	0	1	0	0	0	0	0	12,50
Energetska neučinkovitost	0	1*	1	0	0	0	0	0	25,00
Ekološka osveščenost – eko otok, ločevanje odpadkov	0	0	1	0	1	0	0	0	25,00
Uporaba eko čistil	0	0	1	0	0	0	0	0	12,50
Družbena odgovornost	0	0	0	0	0	0	0	1	12,50
Delež razkritih informacij (v %)	0,00	20,00	80,00	0,00	20,00	0,00	0,00	20,00	17,50

Legenda: 1- članica poroča, da ima; 1*- članica poroča, da nima; 0- članica ne poroča
Delež v (%)** – delež članic, ki v poslovnem poročilu razkrivajo določeno informacijo

Vir: Lastno delo.

O družbeno odgovornem ravnanju v svojem poslovnem poročilu poroča samo Univerza; navaja, da sledi strategiji izobraževanja družbeno odgovornih diplomantov in hkrati poudarja, da se njena družbena odgovornost kaže tudi v sodelovanju na kulturnih, gospodarskih in socialnih področjih.

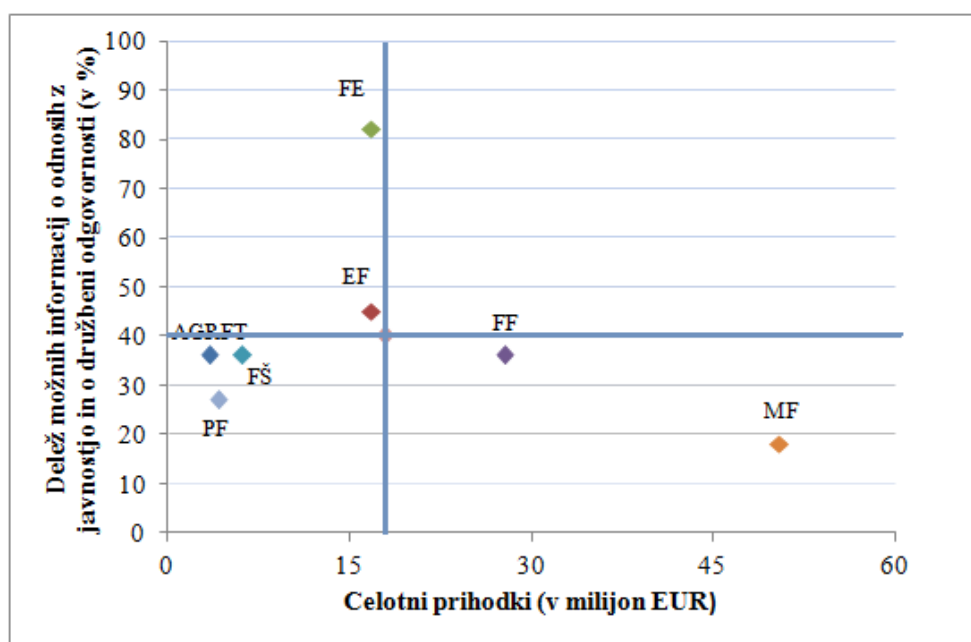
Iz tabele 13 je razvidno, da članice obsežno poročajo o odnosih z javnostjo, saj le Medicinska fakulteta razkriva manj kot polovico pričakovanih informacij. Tega pa ne moremo trditi tudi za poročanje o ekologiji in družbeni odgovornosti.

Andoljšek (2005) pravi, da je sodilo uspešnosti vsake institucije tudi družbena odgovornost. Implementacija družbeno odgovornega ravnanja je še posebej pomembna pri institucijah, ki skrbijo za splošno dobro – sem pa spadajo tudi javni zavodi. Posledično je tudi vse več t. i. trajnostnih poročil, ki vsebujejo informacije o ekonomskem, tehničnem in družbenem vplivu svojega poslovanja (Bajuk Mušič, 2017b). Tako poročilo sicer ni zakonsko obvezna sestavina letnega poročanja, vendar interesnim skupinam prikaže stopnjo družbeno odgovornega ravnanja organizacije. Zato je presenetljivo, da proučevane članice razkrivajo tako malo o tej temi – tabela 13 namreč kaže, da le Fakulteta za

elektrotehniko poda več kot polovico pričakovanih razkritij, vezanih na ekologijo in družbeno odgovornost.

Slika 8 prikazuje obseg poročanja o odnosih z javnostjo in o družbeni odgovornosti glede na višino celotnih prihodkov. Pričakovati je, da se bodo večje organizacije bolj orientirale na družbeno odgovorno ravnanje in bodo bolj komunicirale z javnostjo. Analiza kaže, da je največji obseg poročanja o tej temi značilen za članice, ki so po višini celotnih prihodkov blizu povprečja. Najmanj poročata Pravna in Medicinska fakulteta: prva je po višini prihodkov pod povprečjem, druga pa med proučevanimi članicami izkazuje najvišjo vrednost celotnih prihodkov.

Slika 8: Obseg poročanja o odnosih z javnostjo in o družbeni odgovornosti glede celotne prihodke

Legenda: Modri črti prikazujeta povprečne vrednosti.

Vir: Lastno delo.

3.2.8 Poročilo o doseženih ciljih in rezultatih

Poslovno poročilo vsakega javnega zavoda mora vsebovati tudi poročilo o doseženih ciljih in rezultatih. Tukaj velja poudariti, da je to edina zahteva, ki jo glede vsebine poslovnega poročila najdemo v 2. členu Pravilnika o sestavljanju letnih poročil. Navodilo o pripravi zaključnega računa v 16. členu še določa, katere podatke je potrebno razkriti. Te smo našli v poglavju 2.2.1. Smiselno je torej pričakovati, da bodo članice poročale na enak način in razkrivale podobne informacije, četudi so predpisi glede vsebine tega poročila dokaj skopi. Zahteve, ki jih določa Pravilnik o sestavljanju letnih poročil, so namreč zapisane zgolj okvirno, v nobenem predpisu pa ni mogoče najti napotka, kaj konkretno mora biti zajeto v okviru posameznih razkritij.

V skladu z Navodilom o pripravi zaključnega računa je v poročilu o doseženih ciljih in rezultatih potrebno predstaviti zakonske in druge pravne podlage, ki pojasnjujejo delovno področje delovanja javnega zavoda. Zavod tako navede seznam zakonov, podzakonskih predpisov, ustanovitvenih aktov in drugih listin, na podlagi katerih opravlja dejavnost. Ker članice Univerze v Ljubljani opravljajo enako primarno dejavnost, ki je izobraževanje in raziskovanje, je smiselno pričakovati, da bo poročanje o zakonskih in drugih pravnih podlagah njihovega delovanja med članicami podobno.

V nasprotju s pričakovanji se poročanje o tem med članicami razlikuje. To vsebino najbolj pregledno predstavijo Fakulteta za elektrotehniko, Ekonomska fakulteta in AGRFT, ki seznam zakonskih in drugih pravnih podlag, vezanih na njihovo delovno področje, predstavijo v prilogi poslovnega poročila. Če zanemarimo interne akte posameznih članic, ki jih sicer praviloma tudi naštejejo, je zanimivo, da AGRFT navaja 15 različnih pravnih podlag (pravnih aktov), Fakulteta za elektrotehniko 12, Ekonomska fakulteta pa zgolj 8. Vsem trem je, če sklepamo iz informacij v poslovnih poročilih, skupnih 7 pravnih podlag delovanja. Univerza v poslovnem poročilu izpostavlja 9 pravnih podlag svojega delovanja; navaja tudi spletno stran, na kateri so objavljeni vsi predpisi, ki urejajo poslovanje Univerze kot celote. Medicinska fakulteta razkriva, da deluje v skladu z ZVis in Statutom UL. V posameznih poglavjih poslovnega poročila delovanje na posameznih področjih tudi podkrepi s posameznimi področnimi zakoni in drugimi pravnimi podlagami. Filozofska in Pravna fakulteta v poslovnem delu letnega poročila ne navajata pravnih podlag, na podlagi katerih opravljata dejavnost. Vse članice v svojem računovodskem poročilu navajajo zakonske in druge pravne podlage za sestavo računovodskih izkazov.

Navodilo o pripravi zaključnega računa zahteva tudi razkritje dolgoročnih ciljev, ki izhajajo iz večletnega programa dela. Tudi v razkrivanju teh podatkov se članice med seboj razlikujejo. Tako Ekonomska fakulteta, Fakulteta za šport, Pravna fakulteta in Univerza v poslovnem poročilu navajajo dolgoročne cilje, ki izhajajo iz strategije za obdobje od leta 2016 do leta 2020. Dolgoročne cilje sicer najdemo tudi v poslovnem poročilu AGRFT, vendar ni jasno razvidno, na kako dolgo časovno obdobje se ti cilji nanašajo. Po drugi strani dolgoročnih ciljev ne moremo najti v poslovnih poročilih Filozofske fakultete, Fakultete za elektrotehniko in Medicinske fakultete.

Poleg dolgoročnih ciljev morajo proračunski uporabniki v sklopu Poročila o doseženih ciljih in rezultatih predstaviti tudi kratkoročne cilje, zastavljene v obrazložitvi finančnega načrta posrednega uporabnika ali v njegovem letnem programu dela. Kot je razvidno iz tabele 14, večina članic poroča o kratkoročnih ciljih, ki so bili zastavljeni za leto 2016, vendar podrobna analiza kaže, da poročajo na različen način. Ekonomska fakulteta in Univerza naštejeta prednostne cilje, ki so bili zastavljeni v programu dela po dejavnostih. Tako so naštetii cilji vezani na izobraževalno in umetniško dejavnost in tudi cilji, vezani na prenos in uporabo znanja v prakso ter upravljanje in razvoj kakovosti. Fakulteta za elektrotehniko, AGRFT, Fakulteta za šport in Pravna fakulteta cilje predstavijo v preglednici, iz katere je jasno razvidno, da gre za tiste cilje, ki so bili zastavljeni kot

predlogi ukrepov v letnem poročilu za preteklo leto (tj. leto 2015). Tudi Filozofska fakulteta s pomočjo preglednic predstavi kratkoročne cilje po posameznih področjih. Ti pa izhajajo iz poročila o kakovosti za leto 2015. V posebni preglednici kot edina prikaže tudi delež realiziranih, nerealiziranih, delno realiziranih ukrepov in tudi ukrepe, vključene v program dela za leto 2017, ter ukrepe, ki so jih opustili. V nasprotju z razkritji ostalih proučevanih članic v poslovnem poročilu Medicinske fakultete ni mogoče najti pregledno izpostavljenih ciljev. Iz vsebine poročila sicer lahko izluščimo nekaj kratkoročnih ciljev, vendar ni mogoče z gotovostjo trditi, da so bili ti predstavljeni tudi v programu dela ali da so povezani z ukrepi, ki so bili sprejeti in predstavljeni v poročilih iz preteklih obdobj.

Skladno z Navodilom o pripravi zaključnega računa morajo javni zavodi podati tudi oceno uspeha pri doseganju zastavljenih ciljev, pri čemer upoštevajo različne indikatorje (kazalce), ki so bili določeni v finančnem načrtu oz. v programu dela. Ti kazalci so lahko finančni ali opisni. Prilagojeni morajo biti dejavnosti, ki jo opravlja javni zavod. Analiza je pokazala, da so vse proučevane članice v pretežnem delu uporabile opisne kazalce.

Filozofska fakulteta, Fakulteta za elektrotehniko in Pravna fakulteta uresničevanje ciljev prikažejo v preglednici, kjer so navedeni tudi posamezni kratkoročni cilji. Iz preglednic je jasno razvidno, ali so bili ti v letu 2016 realizirani ali ne. Podane so tudi kratke obrazložitve doseganja omenjenih ciljev. Podobno poroča tudi AGRFT, vendar izvedenih ukrepov za doseg ciljev ne poda v sklopu preglednice; ukrepe je mogoče razbrati iz celotne vsebine poglavja Uresničevanje ciljev, ki predstavlja pretežni del poslovnega poročila. Podoben pristop je moč opaziti tudi v poslovnem poročilu Ekonomske fakultete in Univerze. Fakulteta za šport v zvezi s to vsebino prikazuje dve preglednici. Prva preglednica, naslovljena kot *Ocena uspeha pri doseganju zastavljenih ciljev*, navaja le pomembnejše dogodke, ki so se zgodili na fakulteti v letu 2016, zato ne moremo trditi, da so zahteve Navodila o pripravi zaključnega računa na tem mestu izpolnjene, saj iz tega seznama ni mogoče razbrati, v kolikšni meri so bili zastavljeni cilji doseženi. Druga preglednica, ki jo Fakulteta za šport umešča v poslovno poročilo prikazuje pregled uresničevanja predlogov ukrepov iz leta 2015. Tudi Medicinska fakulteta ne poroča neposredno o realizaciji kratkoročno zastavljenih ciljev. Res je sicer, da v poglavju *Ocena uspeha pri doseganju zastavljenih ciljev* razkriva nekatere spremembe v primerjavi s preteklim obdobjem. Ni pa razvidno, kaj je bilo predvideno v programu dela.

Uresničevanje programa dela lahko otežijo nepričakovani negativni vplivi na dejavnost javnega zavoda. Upoštevajoč Navodilo o pripravi zaključnega računa je potrebno nedopustne ali nepričakovane posledice ustrezno pojasniti in hkrati razkriti tudi sprejete ukrepe za odpravo le-teh. Vse proučevane članice so v svojih poslovnih poročilih izpostavile nekatere zunanje vplive, ki so imeli negativne posledice na delovanje. To so bili na primer zaostreni pogoji zaposlovanja, omejene finančne zmožnosti in povečanje ali zmanjšanje interesa za vpis na določene programe.

Navodilo o pripravi zaključnega računa predvideva tudi oceno uspeha pri doseganju zastavljenih ciljev v primerjavi z doseženimi cilji iz poročila preteklega leta ali več preteklih let. V poslovnem poročilu vse članice poročajo o uresničevanju kratkoročnih ciljev, zastavljenih v letu 2015, in ciljev, ki so usmerjeni v prihodnost oz. so skladni s strategijo za obdobje 2016-2020. Pričakovali bi, da bodo članice poročale o uresničevanju ciljev, ki so jih v preteklih letih označile za dolgoročne oz. da bodo prikazale trend doseganja le-teh po letih in pripadajočo metodologijo. Takih podatkov v poslovnih poročilih proučevanih članic ne razberemo.

Javni zavodi morajo podati tudi oceno gospodarnosti in učinkovitosti poslovanja. Pri tem upoštevajo standarde in merila, kot jih je predpisalo pristojno ministrstvo ter svoje ukrepe za izboljšanje učinkovitosti ter kakovosti. Nekateri avtorji priporočajo uporabo določenih kazalnikov, ki kažejo stopnjo produktivnosti, gospodarnosti in donosnosti. Medicinska fakulteta v poslovnem poročilu zagotavlja gospodarnost in učinkovitost ter izpostavlja, da je bilo poslovanje skladno z načelom dobrega gospodarja, podrobnejše razlage pa ne poda. Fakulteta za elektrotehniko gospodarnost oceni v sklopu doseganja zastavljenih kratkoročnih ciljev, kjer v preglednici prikaže določene ukrepe, ki so bili izvedeni z namenom doseganja višje stopnje gospodarnosti. Univerza sicer poudarja gospodarno ravnanje, vendar ga ne podkrepi z nobenimi kazalci.

Javni zavodi morajo v Poročilu o doseženih ciljih in rezultatih podati tudi oceno notranjega nadzora javnih financ. Proračunski uporabniki jo pripravijo na vnaprej določenem obrazcu, ki ga je mogoče najti v prilogi Navodila o pripravi zaključnega računa in tudi na spletni strani AJPES. V poslovno poročilo za leto 2016 so ta izpolnjen obrazec vključile vse članice razen Medicinske fakultete. Univerza kot edina med proučevanimi članicami podrobneje obrazloži oceno delovanja notranjega nadzora javnih financ in predstavi notranje kontrolno okolje in sistem upravljanja s tveganji.

Zastavljeni cilji niso vedno v celoti doseženi. Javni zavodi morajo v skladu z Navodilom o pripravi zaključnega računa pojasniti vzroke, ki so jim preprečili doseganje le-teh. Filozofska fakulteta, Fakulteta za elektrotehniko, Fakulteta za šport, Pravna fakulteta in Univerza s pomočjo preglednic po posameznih ciljih poročajo, ali so bili v letu 2016 realizirani ali ne. Filozofska fakulteta poda tudi razlago za odstopanje od zastavljenih ciljev. AGRFT poroča o številu realiziranih in nerealiziranih ukrepov. Kot razlog za nedoseganje zastavljenih ciljev navaja zunanje vzroke, na katere sama ni imela vpliva. Poleg tega v poslovnem poročilu poroča o pripravi *Poročila o ukrepih za zagotavljanje kakovosti delovanja Akademije v letu 2016 in o njihovi realizaciji*. V poslovnih poročilih ostalih članic ne najdemo pojasnjenih vzrokov za primere odstopanja od zastavljenih ciljev.

V Poročilu o doseženih ciljih in rezultatih javni zavodi podajo tudi oceno učinkov poslovanja na druga področja, kot so gospodarstvo, sociala, varstvo okolja, regionalni razvoj, urejanje prostora ipd. V poslovnem poročilu za leto 2016 vse proučevane članice

poročajo o prenosu znanja v okolje, predvsem preko sodelovanja z organizacijami iz gospodarstva. AGRFT predstavi svoj prispevek k oblikovanju slovenskega kulturnega prostora s predstavitvijo umetniškega dela študentov. V poslovnem poročilu našteje sodelovanja z javnimi gledališkimi produkcijami, predstavitve na gledaliških festivalih, javne projekcije študentskih filmov, gostovanja na festivalih, razstave ipd. ter tudi različne organizacije s katerimi je sodelovala v okviru umetniške dejavnosti. AGRFT poleg umetniške izvaja tudi raziskovalno dejavnost in v poslovnem poročilu razkriva, da je sodelovala pri projektu TEMPUS, ki je mednarodni projekt, v katerega so vključene tudi različne organizacije drugih evropskih držav.

Tudi Ekonomska fakulteta v poslovnem poročilu poudarja pomen prenosa znanja v okolje. Zato je ustanovila t. i. Svet EF UL, ki predstavlja svetovalni organ Senata fakultete. Njegovi člani prihajajo iz uspešnih slovenskih in mednarodnih podjetij. Študentom je omogočen vpogled v praktično delo v sklopu t. i. poletnih šol, ki jih fakulteta organizira v sodelovanju s podjetji iz gospodarstva. Poleg tega izpostavlja še delovanje kluba ALUMNI in Centra poslovne odličnosti, ki omogočata profesionalno in družabno sodelovanje zainteresiranih članov ter izpopolnjevanje na različnih delavnicah. Da se zagotovi kakovost na najvišji ravni, je ustanovljena tudi Fundacija EF UL, ki omogoča financiranje gostovanj uveljavljenih tujih strokovnjakov in štipendiranje odličnih študentov, ki si drugače šolanja ne bi mogli privoščiti. Sodelovanje z gospodarstvom Ekonomska fakulteta krepi tudi z organizacijo številnih konferenc, okroglih miz in predstavitev, pri katerih sodelujejo vplivni posamezniki iz domačih in mednarodnih institucij.

Fakulteta za elektrotehniko v poslovnem poročilu izpostavlja usposabljanje mladih raziskovalcev iz gospodarstva, sodelovanje v centrih odličnosti, tehnoloških platformah in mrežah ter izvajanje številnih raziskovalno-razvojnih projektov in usposabljanj za podjetja. V zvezi s tem konkretno navaja več projektov, ki so nastali v sodelovanju z laboratoriji in organizacijami iz javnega in zasebnega sektorja. Povezovanje z zunanjim okoljem se kaže tudi prek kluba ALUMNI, ki predstavlja stičišče diplomantov več generacij, ki so zaključili šolanje na fakulteti.

Filozofska fakulteta poroča o novih oglaševalskih poteh, s pomočjo katerih promovira jezikovne tečaje, ki predstavljajo del njene tržne dejavnosti. Poleg tega izpostavlja organizacijo posodobljenih programov, delavnic in seminarjev, namenjenih učiteljem osnovnih in srednjih šol.

Pravna fakulteta se v poslovnem poročilu ponaša z aktivnim delovanjem v zunanjem okolju. Poleg sodelovanja zaposlenih pri oblikovanju zakonodaje, fakulteta spodbuja študente k prenosu znanj v praktično okolje. S tem namenom delujejo številna društva in organizacije, kot so Pravna svetovalnica za begunce in tujce, Pravna klinika za varstvo okolja, Pravna klinika »Pravo v športu« idr. Študentje svoje znanje širijo tudi s sodelovanjem na domačih in mednarodnih tekmovanjih s področja prava; organizirajo se tudi strokovne ekskurzije. Prav tako imajo možnost udeležbe na mednarodnih dogodkih.

Veliko študentov se odloči tudi za opravljanje strokovne prakse v tujini. Izpostavljena je tudi vključenost študentov v raziskovalno delo na inštitutih, katerih ustanoviteljica je Pravna fakulteta.

Tudi iz poslovnega poročila Medicinske fakultete lahko razberemo visoko stopnjo sodelovanja z okoljem. Fakulteta v sklopu izobraževalne dejavnosti gosti številne tuje predavatelje. Raziskovalno delo poteka v sodelovanju z republiškimi raziskovalnimi inštituti, drugimi članicami Univerze in z javnimi zdravstvenimi zavodi. Študentje imajo možnost nadgradnje znanja v sklopu obštudijskih dejavnosti. V okviru medicinskega izobraževanja so izvedli več projektov. Poleg izobraževalne in raziskovalne dejavnosti študentje Medicinske fakultete delujejo tudi na področju kulture. Tako so v letu 2016 priredili več glasbenih koncertov in dramskih uprizoritev. Fakulteta za šport o sodelovanju z zunanjim okoljem ne poroča tako obsežno. Kot primer prenosa znanja v okolje navaja izdajo več publikacij. Poleg tega izpostavlja še organizacijo usposabljanj in delavnic iz različnih športnih panog ter sodelovanje z Nacionalnimi panožnimi športnimi zvezami.

Tabela 15: Poročilo o doseženih ciljih in rezultatih

Poročilo o doseženih ciljih in rezultatih	AGRFT	EF	FE	FF	FŠ	MF	PF	UL	Delež (v %)**
Zakonske in druge pravne podlage	1	1	1	0	1	1	0	1	75,00
Dolgoročni cilji	1	1	0	0	1	0	1	1	62,50
Letni cilji	1	1	1	1	1	0	1	1	87,50
Ocena uspeha pri doseganju zastavljenih ciljev	1	1	1	1	1	0	1	1	87,50
Nastanek morebitnih nedopustnih ali nepričakovanih posledic	1	1	1	1	1	1	1	1	100,00
Ocena uspeha pri doseganju zastavljenih ciljev glede na pretekla obdobja	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00
Ocena gospodarnosti in učinkovitosti poslovanja	0	0	1	0	0	1	0	0	25,00
Ocena notranjega nadzora javnih financ	1	1	1	1	1	0	1	1	87,50
Pojasnila na področjih, kjer zastavljeni cilji niso bili doseženi	1	0	0	1	0	0	0	1	37,50
Ocena učinkov poslovanja na druga področja	1	1	1	1	1	1	1	1	100,00
Druga pojasnila	1	1	1	1	1	1	1	1	100,00
Delež razkritih informacij (v %)	81,82	72,73	72,73	63,64	72,73	45,45	63,64	81,82	69,32

Legenda: 1- članica poroča, da ima; 1*- članica poroča, da nima; 0- članica ne poroča
Delež v (%)** – delež članic, ki v poslovnem poročilu razkrivajo določeno informacijo

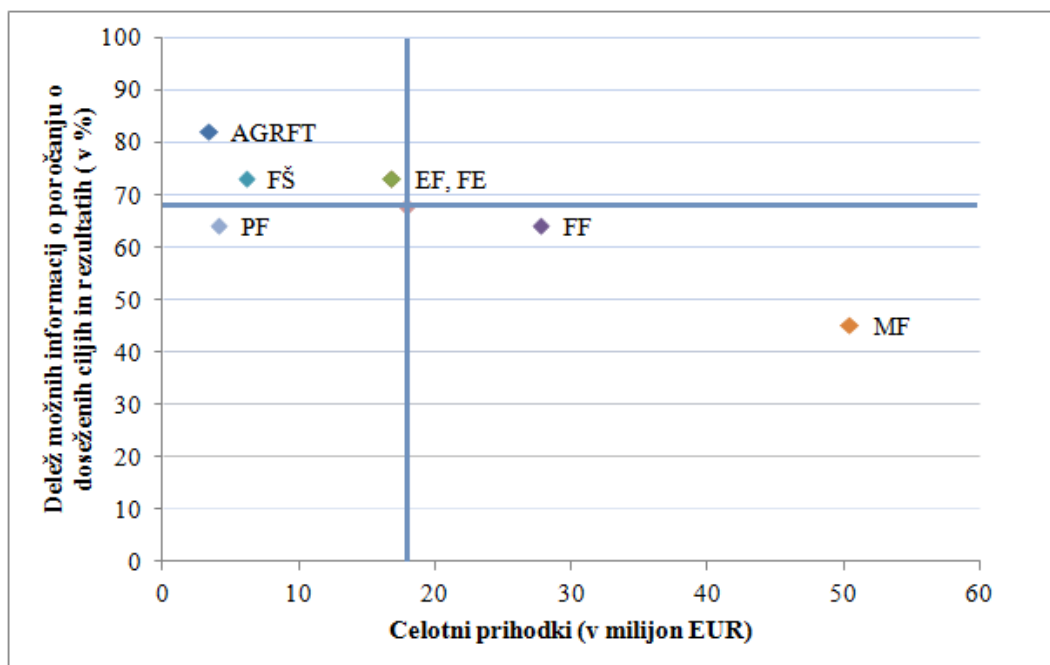
Vir: Lastno delo.

Univerza poroča o sodelovanju s številnimi institucijami in izvedbi mnogih razvojnih in svetovalnih aplikativnih projektov. Aktivno je delovala tudi na področju vseživljenjskega učenja, v sklopu katerega je bil akreditiran tudi en nov program. Na področju intelektualne lastnine je bilo prijavljenih 13 novih izumov in 13 patentnih prijav. Univerza v poslovnem poročilu izpostavlja tudi sodelovanje s širšim okoljem preko organizacije dogodkov na področjih tehnike, humanizma in izobraževanja učiteljev ter tutorjev. Poleg tega poroča o dodatnih aktivnostih za delovanje kariernih centrov.

Navodilo o pripravi zaključnega računa predvideva, da javni zavodi v Poročilo o doseženih ciljih in rezultatih vključijo tudi pojasnila, ki vsebujejo analizo kadrovanja in kadrovske politike ter poročilo o investicijskih vlaganjih. Temu so sledile vse proučevane članice, kar je razvidno že iz poglavja 3.2.2., ki govori o razkrivanju podatkov v zvezi z zaposlenimi, in iz poglavja 3.2.6., ki govori o razkrivanju podatkov v zvezi z infrastrukturo.

V sklopu Poročila o doseženih ciljih in rezultatih nobena članica ne poda informacij na način in v obsegu, kot bi ga pričakovali. Največji obseg poročanja lahko pripišemo AGRFT in Univerzi, najmanj informacij pa v svojem poslovnem poročilu poda Medicinska fakulteta. Kot je razvidno iz tabele 14, izstopa dejstvo, da nobena članica ne poda konkretnih informacij v zvezi z oceno uspeha pri doseganju zastavljenih ciljev v primerjavi z doseženimi cilji iz poročila preteklega leta (ali več preteklih let).

Slika 9: Obseg poročanja o doseženih ciljih in rezultatih glede na celotne prihodke

Legenda: Modri črti prikazujeta povprečne vrednosti.

Vir: Lastno delo.

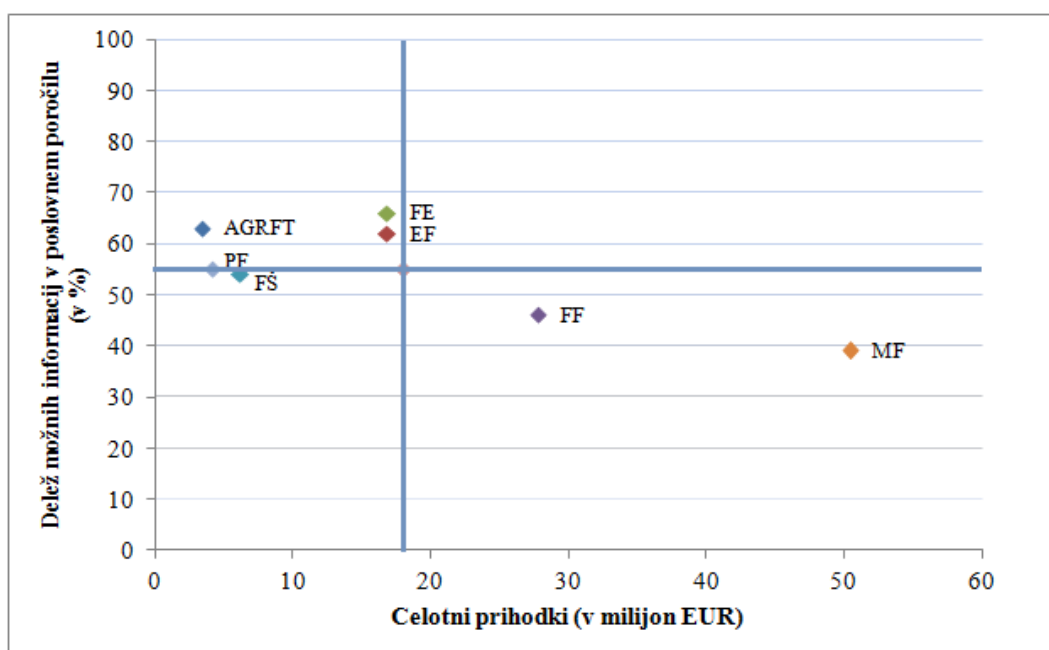
Slika 9 prikazuje delež poročanja možnih informacij o doseženih ciljih in rezultatih glede na celotne prihodke. Smiselno bi bilo pričakovati, da bodo večje članice (ki imajo večji

obseg študijske in raziskovalne dejavnosti, več zaposlenih ipd. – ter posledično večji obseg prihodkov) podale vsaj take, če ne bolj podrobne informacije kot članice, ki izkazujejo manj celotnih prihodkov. Izkazalo se je ravno nasprotno: največji delež možnih razkritij v Poročilu o doseženih ciljih in rezultatih podaja AGRFT, ki ima med proučevanimi najmanj celotnih prihodkov, medtem ko najmanj informacij razkriva Medicinska fakulteta, ki je po višini celotnih prihodkov na prvem mestu. Višina celotnih prihodkov Ekonomske fakultete in Fakultete za elektrotehniko je skoraj enaka. Enak je tudi obseg poročanja možnih informacij v Poročilu o doseženih ciljih in rezultatih.

Potrebno je poudariti, da na podlagi Navodil o pripravi zaključnega računa zgolj navajanje (ne)doseganja ciljev ni dovolj. Pri podajanju ocene o doseganju zastavljenih ciljev je potrebno uporabiti kazalce, navesti vzroke za morebitno nedoseganje ciljev in razkriti ukrepe za doseganje le-teh v bodoče. Poročilo o doseženih ciljih in rezultatih predstavlja informacije, ki jih je za razliko od prostovoljnih razkritij v poslovnem poročilu treba obvezno poročati po ZJF (62. člen). Z vidika zakonodaje torej Poročilo o doseženih ciljih in rezultatih predstavlja najpomembnejši del poslovnega poročila; informacije bi morale biti razkrite na način, ki bi se nedvoumno skladal z Navodili o pripravi zaključnega računa.

3.2.9 Obseg poročanja v poslovnem poročilu glede na velikost članic

Slika 10: Obseg poročanja vseh možnih informacij v poslovnem poročilu glede na celotne prihodke

Legenda: Modri črti prikazujeta povprečne vrednosti.

Vir: Lastno delo.

Smiselno bi bilo pričakovati, da bodo večje članice podale boljše informacije in s tem obsežnejša poslovna poročila. Preverili smo, kakšen je obseg poročanja vseh možnih informacij v poslovnem poročilu po posameznih članicah glede na celotne prihodke. Rezultate prikazuje Slika 10. Ugotovili smo, da lahko največji obseg poročanja v poslovnem poročilu pripišemo Fakulteti za elektrotehniko, AGRFT in Ekonomski fakulteti. Po višini celotnih prihodkov se Ekonomska fakulteta in Fakulteta za elektrotehniko uvrščata v sredino med izbranimi članicami, medtem ko ima AGRFT najmanj celotnih prihodkov med njimi. Najmanjši obseg razkritij v poslovnem poročilu je značilen za Medicinsko fakulteto, ki izkazuje največ celotnih prihodkov.

SKLEP

Letno poročilo predstavlja enega najpomembnejših dokumentov, s katerim se javni zavodi predstavijo zunanjim uporabnikom. Sestavljeno je iz računovodskega in poslovnega poročila. V nasprotju z računovodskim poročilom vsebina in oblika poslovnega poročila nista natančno določeni z zakonom. Edina obvezna sestavina tega dela letnega poročila je poročilo o doseženih ciljih in rezultatih, Navodilo o pripravi zaključnega računa določa deset razkritij, ki jih je potrebno pojasniti v okviru le-tega. Omenjena določila so napisana tako, da jih je mogoče interpretirati na različne načine, zaradi česar so razkrite informacije težko primerljive med različnimi javnimi zavodi.

Večji del vsebine poslovnega poročila predstavljajo prostovoljna razkritja. Poslovodstvo torej samo presodi, katere informacije se bodo razkrile in na kakšen način bodo predstavljene. Posledično se poslovna poročila med javnimi zavodi razlikujejo. Nekateri pripravijo obsežna poslovna poročila, v katerih razkrijejo informacije, ki bi utegnile zanimati kar največ interesnih skupin. Po drugi strani lahko najdemo primere, kjer poslovodstvo pri pripravi poslovnih poročil ne odstopa od predpisanih okvirov, zaradi česar so poslovna poročila pomanjkljiva za mnoge interesne skupine. Kljub temu bi pri istovrstnih javnih zavodih, ki se ukvarjajo z isto dejavnostjo, delujejo v isti regiji, imajo podobna tveganja in so podrejeni isti zakonodaji, pričakovali podobna razkritja. Članicam Univerze v Ljubljani je poleg naštetega skupna tudi matična univerza in pristojno ministrstvo. Poleg tega poslovna poročila članic predstavljajo podlago za sestavo poslovnega poročila Univerze.

Analiza poslovnih poročil izbranih članic pa kaže, da obstajajo razlike v poročanju med njimi. Nekatere članice predstavijo bolj podrobne podatke kot druge. Hkrati nekatere članice določenih pričakovanih vsebin sploh ne razkrivajo. Proučevane članice so si najbolj enotne v poročanju o kontaktnih podatkih in o razvoju; podobno poročajo tudi o študijskih programih in o obštudijski dejavnosti študentov. Po drugi strani opazimo največje razlike pri poročanju o ekologiji in družbeni odgovornosti članic in tudi pri poročanju o prostorski opremljenosti in motiviranju zaposlenih. Čeprav o večjem delu razkritij odloča poslovodstvo, ugotavljamo, da obstajajo razlike celo v interpretaciji obveznih sestavin, ki

jih določajo ZJF in njemu podrejeni podzakonski predpisi. To se kaže v razkritjih, ki jih morajo javni zavodi predložiti v okviru poročila o doseženih ciljih in rezultatih. Članice sicer večinoma predstavijo zahtevane vsebine, vendar je zaradi različnega načina poročanja primerljivost teh podatkov zelo težka.

Na podlagi analize ugotavljamo, da obstajajo razlike v poročanju med članicami tudi glede na velikost le-teh. Izkazalo se je, da članice, ki izkazujejo najvišje celotne prihodke, v poslovnem poročilu poročajo najmanj obsežno. Ugotovili smo, da članice s podpovprečnimi prihodki podajo več informacij kot tiste z nadpovprečnimi.

Pravilnik o računovodstvu Univerze v Ljubljani v zvezi z zunanjim računovodskim poročanjem podrobneje obravnava le računovodsko poročilo (Univerza v Ljubljani, 2007). Poslovno poročilo mora v skladu z omenjenim pravilnikom vsebovati poročilo o doseženih ciljih in rezultatih in računovodsko analiziranje. Sestavljanje takega poročila zahteva ustrezen sistemski pristop, ki temelji na načrtnih in strokovno zastavljenih smernicah. Smiselno bi bilo, da se določijo podrobni in ustrezno definirani kazalniki, s pomočjo katerih bi članice v poslovnem poročilu lahko podale razkritja na način, ki bi omogočil primerljivost med njimi. Tako bi bila poslovna poročila tudi bolj kakovostna ter urejena in bi zunanjim in notranjim uporabnikom predstavljala še bolj uporabno orodje za sprejemanje odločitev v prihodnosti.

LITERATURA IN VIRI

1. Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve. (brez datuma). *Javna objava letnih poročil*. Pridobljeno 10. oktobra 2017 iz <https://www.ajpes.si/jolp/podjetje.asp?maticna=1627104000>
2. Andoljšek, Ž. (2005). Družbena odgovornost - paradigma uspešnosti v državni upravi. *Uprava*, 3(1), 101-118.
3. Atrill, P. & McLaney, E. (2006). *Accounting and finance for non-specialists* (5. izd.). Harlow: Pearson Education Limited.
4. Bagon, J., Cirman, A., Hajtnik, T., Ivačič, A., Kamnar, H., Kociper, M., Kričej, D., Matas, S., Perenič, G., Pirc Musar, N., Šturm, J., Tič Vesel, M., Ulaga, Z., Verčič, D., Virant, G., Zavrl, F. & Zore Tavčar, U. (2006). *Priročnik za javne menedžerje*. Ljubljana: Portis.
5. Bajuk Mušič, A. (2017a). Letno poročilo za organizacije, ki računovodijo po SRS. *Revija za računovodstvo in finance IKS*, 44(3), 18-23.
6. Bajuk Mušič, A. (2017b). Poslovno poročilo za poslovno leto 2016. *Revija za računovodstvo in finance IKS*, 44(3), 51-57.
7. Balakrishnan, R., Qiu, X.Y. & Srinivasan, P. (2010). On the predictive ability of narrative disclosures in annual reports. *European Journal of Operational Research*, 202(3), 789-801.

8. Beattie, V., McInnes, W. & Fearnley, S. (2004). A methodology for analysing and evaluating narratives in annual reports: a comprehensive descriptive profile and metrics for disclosure quality attributes. *Accounting Forum*, 28(3), 205-236.
9. Cukon Mavec, N. (2006). Priprava samoocenitve pri neposrednih in posrednih proračunskih uporabnikih. *Zbornik referatov 8. izobraževalnega seminarja o javnih financah in državnem revidiranju* (str. 147-178). Ljubljana: Zveza ekonomistov Slovenije.
10. Čižman, M., & Zupančič, V. (2017). *Računovodski predpisi za javni sektor v praksi z dodanimi Pravili skrbnega računovodenja: priročnik Zveze RFR*. Ljubljana: Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije.
11. Eurydice Slovenija. (2017, 20. oktober). *Na lestvici CWUR UL uvrščena med 1,7 odstotka najboljših univerz*. Pridobljeno 15. februarja 2018 iz <http://www.eurydice.si/index.php/prispevki-eurydice/12788-na-lestvici-cwur-ul-uvrscena-med-1-7-odstotka-najboljsih-univerz-na-svetu>.
12. Flynn, N. (2014). *Public Sector Management* (6. izd.). Los Angeles: Sage.
13. Holmes, G., Sudgen, A. & Gee, P. (2005). *Interpretacija poslovnih poročil in računovodskih izkazov*. Ljubljana: GV Založba.
14. Horvat, T. (2000). *Priprava letnega poročila za komuniciranje z interesnimi skupinami podjetja*. Ljubljana: Gospodarski vestnik.
15. Horvat, T. (2008). *Poslovodno poročanje in revizija*. Koper: Fakulteta za management Koper UP.
16. Horvat, T. (2009). Nekateri interni akti in pogodbe za javne zavode (šole in vrtce) s področja računovodstva in financ. *Vodenje v vzgoji in izobraževanju*, 7(2), 47-97.
17. Janc, M. (2004). Razmejitev in računovodenje prihodkov, pridobljenih na trgu, in prihodkov, pridobljenih iz proračunskih sredstev. *Lex localis: Revija za lokalno samoupravo*, 2(2), 171-184.
18. Kavčič, S. (2003). *Predračunavanje in priprava finančnih načrtov v javnih zavodih*. Ljubljana: Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije.
19. Kavčič, S. (2011). *Računovodstvo za odločanje* (2. izd.). Celje: Fakulteta za komercialne in poslovne vede.
20. Korpič Horvat, E. (2004). Pravilnost in smotrnost poslovanja javnih zavodov. *Lex localis: Revija za lokalno samoupravo*, 2(2), 135-148.
21. Kozamernik, P. (2005). *Poročilo o doseženih ciljih in rezultatih poslovanja javnega zavoda* (diplomsko delo). Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
22. Maher, N. (2011). *Računovodstvo oseb javnega prava*. Ljubljana: Zavod IRC.
23. Maksimovič, A. (2007). *Priprava letnega poročila zavoda za komuniciranje z interesnimi skupinami* (diplomska naloga). Koper: Fakulteta za management UP.
24. Merkley, K. (2014). Narrative disclosure and earnings performance: Evidence from R&D disclosures. *The Accounting Review*, 89(2), 725-757.
25. Naraks, I. (2009). *Temeljne računovodske informacije*. Ljubljana: GZS Ljubljana.

26. Pavlin, S. (2016). *Vzpostavitev nacionalnega sistema spremljanja zaposljivosti visokošolskih diplomantov – rezultati študije izvedljivosti*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede UL.
27. Pavlin, S. (2016). *Vzpostavitev nacionalnega sistema spremljanja zaposljivosti visokošolskih diplomantov: Rezultati študije izvedljivosti*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
28. Pevcin, P. & Setnikar Cankar, S. (2012). *Razumen in razumljen javni sektor v Sloveniji*. Ljubljana: Fakulteta za upravo UL.
29. Rowbottom, N. & Lymer, A. (2010). Exploring the use and users of narrative reporting in the online annual report. *Journal of Applied Accounting Research*, 11(2), 90-108.
30. Santema, S. & Van de Rijt, J. (2001). Strategy Disclosure in Dutch Annual Reports. *European Management Journal*, 19(1), 101-108.
31. Sočan, L. (2009). *Univerza v prehodu Slovenije v gospodarstvo in družbo znanja*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani.
32. Sutton, T. (2004). *Corporate Financial Accounting and Reporting* (6. izd.). Harlow: Prentice Hall.
33. Svetlik, I. (2016, 09. april). Komu koristita akademska svoboda in avtonomija univerz? *Delo*. Pridobljeno 10. novembra 2017 iz <http://www.delo.si/sobotna/komu-koristita-akademska-svoboda-in-avtonomija-univerz.html>
34. Tominc, B. (2004). *Motivacija in pripadnost zaposlenih v podjetju* (diplomsko delo). Ljubljana: Fakulteta za družbene vede UL.
35. Trpin, G. (2007). Tržna dejavnost in preoblikovanje javnih zavodov. *Revija za javna naročila in javne finance*, 5(2), 4-11.
36. Univerza v Ljubljani. (2007). *Pravilnik o računovodstvu Univerze v Ljubljani* (interno gradivo). Ljubljana: Univerza v Ljubljani.
37. Univerza v Ljubljani. (2017a). *Pravila sistema kakovosti Univerze v Ljubljani* (interno gradivo). Ljubljana: Univerza v Ljubljani.
38. Univerza v Ljubljani. (2017b). *Pravilnik o doktorskem študiju Univerze v Ljubljani* (interno gradivo). Ljubljana: Univerza v Ljubljani.
39. Univerza v Ljubljani. (brez datuma). *Predstavitev Kariernih centrov Univerze v Ljubljani*. Pridobljeno 31. marca 2018 iz <https://www.kc.uni-lj.si/o-nas.html>
40. Yekini, L.S., Wisniewski, T.P. & Millo, Y., (2016). Market Reaction to the Positiveness of Annual Report Narratives. *The British Accounting Review*, 48(4), 415-430.
41. Zaman Groff, M., Hočevár, M. & Igličar, A. (2007). *Uvod v računovodstvo*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
42. Zgaga, P. (1999). Avtonomija, to večno vprašanje... Univerza pleše avtonomno? *Prispevki k repertoarju Univerze za tretje tisočletje*, 36(6), 31-61.
43. Zver, E. (2003). *Poslovanje in finančni viri javnih zavodov v letih 2001 in 2002*. Ljubljana: Urad Republike Slovenije za makroekonomske analize in razvoj.

PRILOGE

Priloga 1: Izjava o oceni notranjega nadzora javnih financ

IZJAVA O OCENI NOTRANJEGA NADZORA JAVNIH FINANC	
v / na (naziv proračunskega uporabnika)	
(sedež proračunskega uporabnika, šifra in matična številka)	
Šifra:	
Matična številka:	
Podpisani se zavedam odgovornosti za vzpostavitev in stalno izboljševanje sistema finančnega poslovanja in notranjih kontrol ter notranjega revidiranja v skladu s 100. členom Zakona o javnih financah z namenom, da obvladujem tveganja in zagotavljam doseganje ciljev poslovanja in uresničevanje proračuna. Sistem notranjega nadzora javnih financ je zasnovan tako, da daje razumno, ne pa tudi absolutnega zagotovila o doseganju ciljev: tveganja, da splošni in posebni cilji poslovanja ne bodo doseženi, se obvladujejo na še sprejemljivi ravni. Temelji na nepretrganem procesu, ki omogoča, da se opredelijo ključna tveganja, verjetnost nastanka in vpliv določenega tveganja na doseganje ciljev in pomaga, da se tveganja obvladuje uspešno, učinkovito in gospodarno. Ta ocena predstavlja stanje na področju uvajanja procesov in postopkov notranjega nadzora javnih financ v / na (naziv proračunskega uporabnika)	
Oceno podajam na podlagi:	
* ocene notranje revizijske službe za področja:	
* samoocenitev vodij organizacijskih enot za področja:	

* ugotovitev (Računskega sodišča RS, proračunske inšpekcije, Urada RS za nadzor proračuna, nadzornih organov EU,...) za področja:	
V / Na (naziv proračunskega uporabnika)	
je vzpostavljen(o):	
1. primerno kontrolno okolje (predstojnik izbere eno od naslednjih možnosti):	
a) na celotnem poslovanju,	
b) na pretežnem delu poslovanja,	
c) na posameznih področjih poslovanja,	
d) še ni vzpostavljeno, pričeli smo s prvimi aktivnostmi,	
e) še ni vzpostavljeno, v naslednjem letu bomo pričeli z ustreznimi aktivnostmi	
2. upravljanje s tveganji:	
2.1. cilji so realni in merljivi, tp. da so določeni indikatorji za merjenje doseganja ciljev (predstojnik izbere eno od naslednjih možnosti):	
a) na celotnem poslovanju,	
b) na pretežnem delu poslovanja,	
c) na posameznih področjih poslovanja,	
d) še niso opredeljeni, pričeli smo s prvimi aktivnostmi,	
e) še niso opredeljeni, v naslednjem letu bomo pričeli z ustreznimi aktivnostmi	
2.2. tveganja, da se cilji ne bodo uresničili, so opredeljena in ovrednotena, določen je način ravnanja z njimi (predstojnik izbere eno od naslednjih možnosti):	
a) na celotnem poslovanju,	
b) na pretežnem delu poslovanja,	

c) na posameznih področjih poslovanja,	
d) še niso opredeljena, pričeli smo s prvimi aktivnostmi,	
e) še niso opredeljena, v naslednjem letu bomo pričeli z ustreznimi aktivnostmi	
3. na obvladovanju tveganj temelječ sistem notranjega kontroliranja in kontrolne aktivnosti, ki zmanjšujejo tveganja na sprejemljivo raven (predstojnik izbere eno od naslednjih možnosti):	
a) na celotnem poslovanju,	
b) na pretežnem delu poslovanja,	
c) na posameznih področjih poslovanja,	
d) še ni vzpostavljen, pričeli smo s prvimi aktivnostmi,	
e) še ni vzpostavljen, v naslednjem letu bomo pričeli z ustreznimi aktivnostmi	
4. ustrezen sistem informiranja in komuniciranja (predstojnik izbere eno od naslednjih možnosti):	
a) na celotnem poslovanju,	
b) na pretežnem delu poslovanja,	
c) na posameznih področjih poslovanja,	
d) še ni vzpostavljen, pričeli smo s prvimi aktivnostmi,	
e) še ni vzpostavljen, v naslednjem letu bomo pričeli z ustreznimi aktivnostmi	
5. ustrezen sistem nadziranja, ki vključuje tudi primerno (lastno, skupno, pogodbeno) notranje revizijsko službo (predstojnik izbere eno od naslednjih možnosti):	
a) na celotnem poslovanju,	
b) na pretežnem delu poslovanja,	
c) na posameznih področjih poslovanja,	
d) še ni vzpostavljen, pričeli smo s prvimi aktivnostmi,	
e) še ni vzpostavljen, v naslednjem letu bomo pričeli z ustreznimi aktivnostmi.	

6. notranje revidiranje zagotavljam v skladu s Pravilnikom o usmeritvah za usklajeno delovanje sistema notranjega nadzora javnih financ (predstojnik izbere eno od naslednjih možnosti):

a) z lastno notranjerevizijsko službo,

b) s skupno notranjerevizijsko službo,

c) z zunanjim izvajalcem notranjega revidiranja,

d) nisem zagotovil notranjega revidiranja.

ad b) Navedite naziv **skupne notranjerevizijske službe:**

Sedež in matična številka skupne notranjerevizijske službe:

Matična številka:

ad c) Navedite naziv **zunanjega izvajalca notranjega revidiranja:**

Sedež in matična številka zunanjega izvajalca notranjega revidiranja:

Matična številka:

Ali (sprejeti) finančni načrt (proračun), za leto na katerega se Izjava nanaša, presega 2,086 mio evrov

(če da, navedeno predstojnik označi v polje):

Datum zadnjega revizijskega poročila zunanjega izvajalca notranjega revidiranja je:	
(dan XY , mesec XY in leto 20XY) :	
ad d) Notranjega revidiranja nisem zagotovil ker:	
V letu (leto, na katerega se Izjava nanaša) sem na področju notranjega nadzora izvedel naslednje pomembne izboljšave (navedite: 1, 2 oziroma 3 pomembne izboljšave):	
Kljub izvedenim izboljšavam ugotavljam, da obstajajo naslednja pomembna tveganja, ki jih še ne obvladujem v zadostni meri (navedite: 1, 2 oziroma 3 pomembnejša tveganja in predvidene ukrepe za njihovo obvladovanje):	
Predstojnik oziroma poslovodni organ proračunskega uporabnika:	
Datum podpisa predstojnika:	